

Inhoud

26 juli 2002

Veel advocaten en andere zelfstandige ondernemers sluiten particuliere **arbeids-ongeschiktheidsverzekeringen** af in de veronderstelling dat daarmee bijvoorbeeld stress en burn-out zijn gedekt. Maar de verzekeraar weigert steevast te betalen in geval van psychische klachten 'zonder duidelijk aanwijsbare lichamelijke oorzaak.' En de Hoge Raad laat onduidelijke polissen toe.

Al snijdt de **haataangifte** juridisch nauwelijks hout, de indiening ervan is niet onbetamelijk, analyseert een advocaat. Strafrecht kan helpen voorkomen dat een geciviliseerde samenleving een 'achterlijke' wordt, schrijft een andere advocaat. En de columnist: advocaten zijn fanatieke praatjesmakers die ieder verhaal verkopen. 'Dat is ons imago, laten we het koesteren.'

Justitie is begonnen met de invoering van een nieuw **dagvaardingsformulier**. Dit begrijpelijker, en goedkopere, formulier moet het aantal fouten bij het dagvaarden verminderen. Dat werd tijd, zeker nu er jaarlijks bijna een half miljoen aktes van uitreiking worden verspreid.

Op 23 augustus verschijnt de *Orde-special*, gewijd aan 50 jaar *Advocatenwet en Orde*; het eerstvolgende reguliere nummer van dit blad verschijnt op 6 september.

- 594** **Opinie**
Met muiltje van Assepoester
W.A. Verbeek
Strafbaar gedachtegoed
Ufur Ugur
- 598** Misbruiken advocaten het inzagerecht?
mr. M. Moszkowicz sr.
mr. M. van Stratum
- 600** Particuliere verzekeringen sluiten psychische klachten uit
Q.J. van Riet
- 604** Wet dualisering gemeentebestuur
J. Werner
- 606** Nieuw dagvaardingsformulier
Jan Kloetze
- 608** De Orde in vergadering: Over de noodzakelijkheid van verordeningen
Jan Pieter Nepveu

Vaste rubrieken

- Column
Rainmakers
593 Joost Beversluis
- De balans van...
Tom Pijffer
614 Martine Goosens
- Iks ging weer eens pleiten
Leo van Osch
617 Disciplinaire beslissingen
- 630** **Van de orde**
Van de deken:
618-629 De dijk gedicht
591 Orde-nieuws
Orde-agenda
Permanente opleiding
Personalia
Literatuur

In de volgende nummers

- Kwekersrecht
- Geheimhouding tegenover cliënt in Pemba-zaken
- Aankoopkosten van een deelneming aftrekbaar
- Waartoe de vrije advocatuur?
- Het Europees arrestatiebevel

VAN DE DEKEN

De dijk gedicht

mr. M.W. Guensberg

U kent allen het verhaal van onze kleine volksheld Hansje Brinkers die een dijkdoorbraak voorkwam door met zijn vinger een gaatje in de dijk te dichten. Ik moest aan de kleine Brinkers denken toen het College van Afgevaardigden op 26 juni 2002 in overtuigende meerderheid stemde voor de Verordening op de Praktijkuitoefening, onderdeel Resultaatsgerelateerde Beloning.

Binnenkort wordt gezien of het verbod van resultaatsafhankelijk declareren minder knellend kan worden ingericht, met handhaving van de kernwaarden van ons beroep

De Algemene Raad nam het initiatief voor deze verordening, die niet meer en niet minder omvat dan Gedragsregel 25 lid 2 en 3, om het gat dat in de orderegelgeving dreigde te ontstaan door het besluit van de Nederlandse Mededingingsautoriteit van 21 februari 2002 te dichten. Eerder was al bezwaar tegen dat besluit gemaakt, maar de door de Orde te beschermen belangen zijn zeker niet gediend met de onzekerheid die kleeft aan het afwachten van het uiteindelijke procesresultaat. Dat resultaat wordt desalniettemin afgewacht maar ondertussen is dus wel de maatregel getroffen die de Mededingingsautoriteit ook zelf suggereerde: het opnemen van het verbod van no cure, no pay en van quota pars litis in een verordening. Daarmee staat weer onbetwistbaar vast dat advocaten en dus ook letselschadeadvocaten zich nog steeds aan het verbod hebben te houden.

De suggestie is wel eens gewekt dat de door de Algemene raad gevolgde en door het College van Afgevaardigden gesteunde lijn van doen heeft met een competentiestrijd of met een prestigeslag. Niets is minder waar. Niet economisch gewin voor advocaten maar bescherming van de positie van de cliënt is drijfveer geweest. De Algemene Raad neemt ook de opdracht om datgene te doen wat redelijkerwijs noodzakelijk is om de kernwaarden van het beroep van advocaat te beschermen uitermate serieus.

Of de nieuwe verordening in de huidige vorm lang stand zal houden moet nog worden gezien. Ik doel hier niet op veel angst voor vernietiging van de verordening door de Kroon. Alle signalen staan wat dat betreft op groen, want het Ministerie van Justitie heeft zich tot op heden juist een groot voorstander betoond van handhaving van het verbod op no cure, no pay en quota pars litis. Ik doel echter wel op de afspraak die is gemaakt om binnen ongeveer een jaar te bezien of veruiming van de mogelijkheden van resultaatafhankelijk declareren naast handhaving van de kernwaarden van ons beroep wenselijk is. De overlegcommissie gedragsregels van de Algemene Raad is in dit kader verbreed met een aantal materiedeskundige advocaten en deze commissie werkt met de Algemene Raad aan een notitie die in het voorjaar 2003 in het College van Afgevaardigden zal worden behandeld. Ook zullen de Raden van Toezicht discussie op plaatselijk niveau entameren, opdat de signalen van de balie goed opgevangen en gefilterd kunnen worden.

Aan de hand van onderzoek en discussie zal zonder vooringemenheid worden vastgesteld of het huidige verbod minder knellend kan worden ingericht, of dat wenselijk en wellicht noodzakelijk is, en of gevaarstelling in relatie tot de goede praktijkuitoefening door advocaten kan worden voorkomen.

Intussen mag zeker niet worden vergeten dat er ook nu reeds uitzonderingen op het verbod mogelijk zijn. Het geldende regime is minder star dan tegenstanders ervan suggereren. In bijzondere gevallen zoals omschreven door het Hof van Discipline* bestaat geen wezenlijk bezwaar tegen een afspraak waarbij de verhoging van een lager tarief in geval van het bereiken van een positief gevolg wordt gerelateerd aan een percentage van de waarde van dat positieve gevolg, mits dat lagere tarief maar kostendekkend is en voorziet in een bescheiden salaris voor de advocaat en mits de uiteindelijke honorering alle omstandigheden in aanmerking genomen maar redelijk is. Met name ook voor de categorie particulieren die net niet meer in aanmerking komt voor gesubsidieerde rechtsbijstand kan een dergelijk systeem betekenisvolle voordelen bieden. ■

★ Vergeet niet u op te geven voor de ★

★ jubileumvergadering van de Orde en het gouden ★

★ feest op 27 september aanstaande te Amsterdam. ★

* HvD, 2589, *Advocatenblad* 30-4-99, HvD, 2474, *Advocatenblad* 19-3-99

COLOFON

82e jaargang – 26 juli 2002 – nr. 14
Verschijnt elke twee weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Elsevier bedrijfsinformatie bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

De gehele productie van het *Advocatenblad* wordt betaald uit de advertentie-opbrengsten.

Redactie

mr. drs. G.C. van Daal
mr. W.K. van Duren
mr. W. Heemskerk
dr. L. Hesselink
mr. A.A.M. van der Meer
mr. O.H. Minjon
mr. P.F.P. Nabben
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Perfors
dr. mr. L.W.M. Wopereis
mr. M. Ynzonides

Bladmanagement

mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Perfors
mr. M. Ynzonides
dr. L. Hesselink (Elsevier)
dr. mr. L.W.M. Wopereis (Orde)

Eindredactie

Linus Hesselink

Redactionele bijdragen

t.a.v. L. Hesselink
Elsevier bedrijfsinformatie bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: l.hesselink@ebi.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Bijdragen voor het Orde-deel

Nederlandse Orde van Advocaten,
Postbus 30851, 2500 GW Den Haag,
tel. 070-3353535, fax 070-3353531.
Zie ook: www.advocatenorde.nl

Uitgever

drs. J.W. van der Weele

Juridische Vacaturebank

www.jbb.nl

Beeld

Vormgeving: VILLA Y, Andre Klijsen
Tekeningen: Floris Tilanus
De Pinguïn: W.C. van Manen, Stichting
Advocaten voor Advocaten

Lay-out

Dimitry de Bruin, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Postbus 90, 2380 AB Zoeterwoude
tel. 071-5897621, fax 071-5890580
e-mail: bdmvb@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag
Personeelsadvertenties: € 1,80 per mm bij een
kolombreedte van 40 mm
Inzendtermijn afl. 15: 9 augustus 2002
afl. 16: 23 augustus 2002

Abonnementen

Alle *advocaten*, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531.
Niet-leden betalen € 133 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting. Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Elsevier Klantenservice verzorgt de abonnementenadministratie voor niet-leden: Elsevier bedrijfsinformatie bv, afdeling Klantenadministratie, postbus 808, 7000 AV Doetinchem. Tel. 0314-358358, fax 0314-349048, e-mail: klantenservice@ebi.nl
Losse nummers: € 8

© Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit blad mag worden veele-
voudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of
openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier,
zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. Voor het overnemen
van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere
compilatiewerken
(art. 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden.

**Nederlandse
uitgeverij
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap**

COLU MIN

Joost Beversluis

Rainmakers

Spong en Hammerstein hebben, naast andere dingen, weer de aandacht gevestigd op het imago van de advocatuur. De heersende mening binnen de balie is dat S&H dat imago schaden. Men valt over ze heen. Het regent klachten. Nou hadden de aanklagers van S&H zich natuurlijk moeten afvragen of niet hun geklaag evenzeer het imago van de advocatuur schaadt. En vanuit hún perspectief bezien is het antwoord stellig: Ja. Ik zelf meen intussen dat S&H ons imago helemaal niet bezoedelen maar juist oppoetsen en eenzelfde oordeel geldt de klagers.

Tien jaar geleden had ik dit niet zo geschreven. Toen vond ook ik dat de ideale advocaat een verantwoordelijke, redelijke en weloverwogen handelende persoon is en dat ons streven moet zijn dát imago te krijgen. En ik beklagde de Orde die tonnen stak in beeldvorming en altijd juist als iedereen begon te denken dat advocaten verantwoordelijk et cetera zijn, moest aanzien hoe een of ander ongeleid projectiel het werk van jaren in één interview of tv-optreden teniet deed. Maar ik ben gaan twijfelen of we ons geen geweld aandoen in dit streven en of, het imago eenmaal gevestigd, we niet onherkenbaar zouden worden tussen al die andere verantwoordelijke et cetera lieden, accountants, notarissen, noem maar op.

Laten we even kritisch naar onszelf kijken en naar de cliëntèle, van onbelangrijk en fishy tot mega en exquisite.

Verantwoordelijke en redelijke advocaten: ik zal niet beweren dat ze niet bestaan. Maar ze vormen een minderheidje, veel kleiner dan bon ton is te beweren onder de veel grotere groep die alleen maar doet alsof. Dat een streepjespak niet volstaat als bewijs van een gentleman geldt niet alleen voor strafpleiters.

En in de boze particuliere en zakelijke wereld – ook die grote – is er zoveel, zo ontzettend veel waarin succes afhangt van overlevingsdrift en loyaliteit aan het eigenbelang, en alle moraal en fatsoen de nederlaag bevorderen. De klanten uit die wereld weten zeer goed dat ze voor of tegen duivelskunsten bij de duivel te biecht moeten en niet bij een zedenpreker. En die duivels die vinden ze in de balie. Hoe vaak waren onze duivelskunsten in het verleden niet de beste aanbeveling, juist voor lieden die daar eerder met toegeknepen mondje schande van spraken.

Wat kan het schelen dat S&H slecht onderbouwde verzoeken tot vervolging indienen en op hun bek gaan in een wolk van persaandacht? Het gebeurt uit de heup. Ze tonen zich duivels die voor niets terugdeinzen. En die klagers zijn natuurlijk ook, op hun wat onbeholpen manier, schietgrage gekken waar je bepaald wat mee lijkt te kunnen bereiken als ze beter leren richten. Een betere reclame voor een biecht bij een van ons is moeilijk denkbaar.

‘Maar wat dan over S&H’s professionele niveau’, hoor ik sputteren. Pfft, daarin staan ze niet alleen. Kijk naar de grote kantoren, naar wat al geruime tijd geleden zeer treffend genoemd werden de ‘clear headed businessmen’ – tegenover de geleerde maar onpraktische *barristers* – die zich vleien nog maar weinig te weten van de precieze regeltjes maar alles van het zakenleven.

Lopen deze dagen de kranten niet over – op plaats twee na S&H’s buitelingen – van *clear headed* strategische beslissingen over fusie en zelfstandigheid die, altijd met hetzelfde brutale aplomb gebracht, diametraal staan op de beslissingen van vier maanden geleden? Wat zegt dat over het inzicht waarvan deze collega’s het moeten hebben?

Laten we accepteren dat advocaten zelden meer zijn dan fanatieke praatjesmakers die voor geld of uit eigenwaan uiteindelijk elk verhaal zullen en kunnen verkopen. Dat is ons imago en laten we het koesteren. Laat het verzoeken en klachten regenen en daarna, in de biechtstoel, geld bij ieder van ons.

Opinie

Aangifte van Spong en Hammerstein

Het muiltje van Assepoester

Met de aangifte handelen Spong en Hammerstein niet onbetamelijk. Al snijdt de aangifte juridisch geen hout, ook wie het glazen muiltje niet past mag streven naar een huwelijk met de prins.

W.A. Verbeek
advocaat te Groningen

De aangifte die Spong en Hammerstein namens Pim Fortuyn en de LPF hebben ingediend bij de hoofdofficier van justitie in Rotterdam is merkwaardig. Gewoonlijk gaat het in aangiften om feiten waarvan de officier weet dat ze strafbaar, maar niet dat ze gepleegd zijn. In deze aangifte is het precies andersom: het gaat om feiten waarvan de officier weet dat ze gepleegd, maar niet dat ze strafbaar zijn. Dat wordt hem in een 25 punten tellend geschrift uitgelegd.

De argumenten van Spong hebben de hoofdofficier echter niet overtuigd. Volgens hem zijn de feiten waarvan Spong aangifte doet niet te kwalificeren onder art. 137d Sr. Het gaat in 137d onder meer om aanzetten tot haat tegen mensen wegens hun ras, godsdienst, levensovertuiging, geslacht of seksuele gerichtheid. Politieke opvattingen zijn geen levensovertuiging in de zin van dit artikel en het gaat niet om individuele personen maar om bepaalde groepen van mensen, te weten groepen die als groep worden gekenmerkt door hun ras, godsdienst, levensovertuiging, geslacht of seksuele gerichtheid. Anders gezegd: wie hoort er in dit rijtje niet thuis: negers, moslims, humanisten, vrouwen, homoseksuelen, Pim Fortuyn? Aldus de hoofdofficier.

Spong is het hiermee niet eens en wil daarom zijn beklag doen bij het gerechtshof. Als hij zijn eigen aangifte serieus neemt, ligt dat voor de hand.

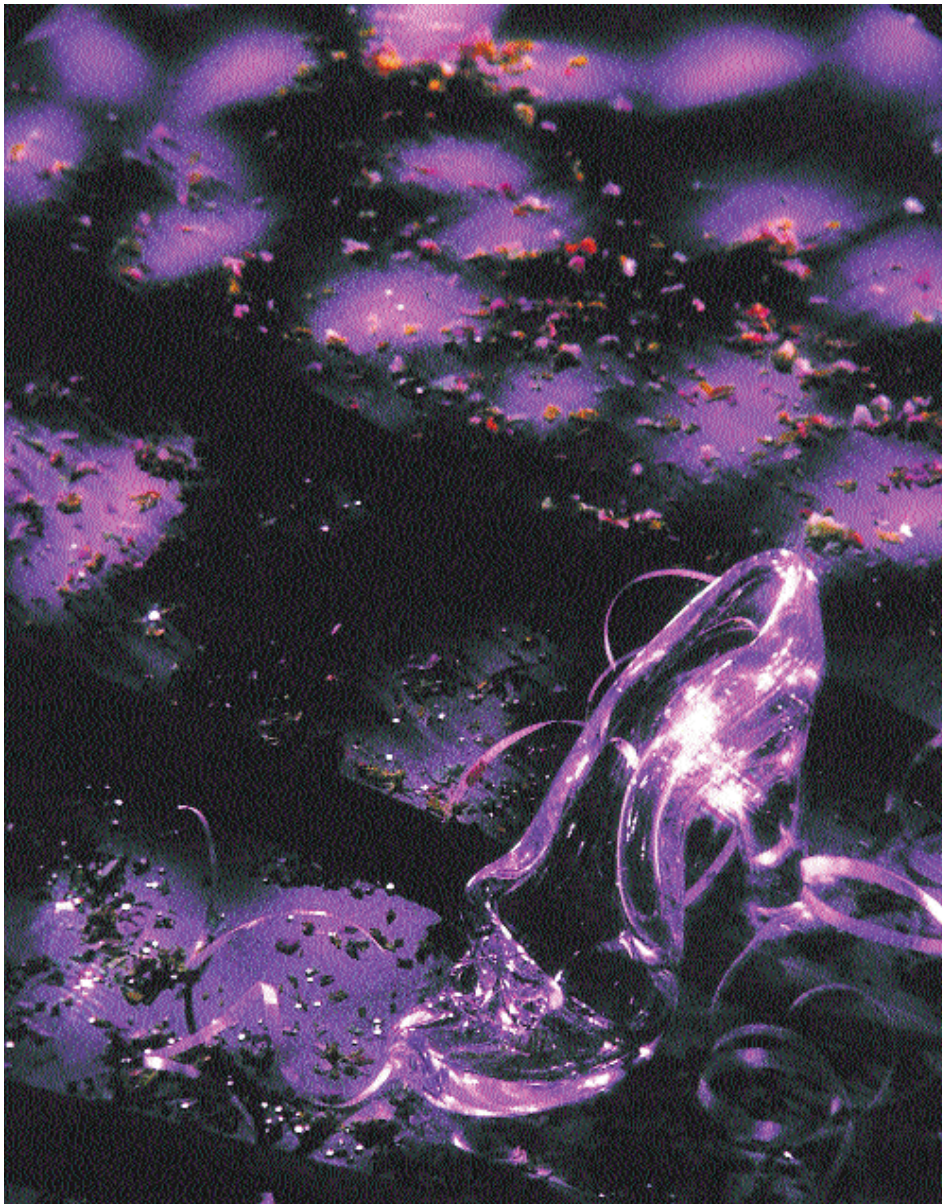
Ik heb de indruk dat de meeste collegae liever de morele dan de juridische degens met Spong kruisen

Kritiek

De aangifte heeft felle kritiek uitgelokt. Die kritiek is vooral moreel van aard. Spong is ijdel, ambitieus en lang niet zo ethisch als zijn elfduizend collegae. Een advocaat moet afzien van de inzet van juridische middelen waarvan het voordeel niet opweegt tegen de schade die ermee wordt veroorzaakt. De aangifte zou schade hebben veroorzaakt aan de maatschappelijke verhoudingen, schade aan degenen tegen wie zij is gericht, schade aan het vertrouwen in de advocatuur en schade aan het belang van een open en vrij debat. Sommige collegae is het een lief ding waard – wat dan bijvoorbeeld? – als media, politiek en burgers gevrijwaard zijn van dit soort – soort? Zijn we dit dan al eerder tegengekomen? – ongegronde aangiften. Welk heil ons bij een dergelijke vrijwaring wacht, welke maatschappelijke verhoudingen precies zijn geschaad, wiens vertrouwen in de advocatuur is afgenomen, wat voor rampen dat meebrengt en wat er niet gezegd of geschreven kon worden als gevolg van de aangifte, dat wordt er allemaal niet bij verteld. Wel is er op grond van al die vaagheid een tuchtklacht tegen Spong en Hammerstein ingediend door vijf collegae.

Tuchtrecht

Advocaten kunnen tuchtrechtelijk worden aangesproken, als zij iets doen of nalaten wat in strijd is met de zorg die zij dienen te besteden aan de behartiging van de belangen van hun cliënten. De vijf zijn geen cliënten van Spong en kunnen op die grond dan ook niet klagen. Als er al sprake zou zijn van belangenverstremming, dan is daar in elk geval geen belang mee gemoeid,

Illustratie: Andre Kluijzen

tot de behartiging waarvan de vijf klagers zijn geroepen.

Advocaten kunnen ook tuchtrechtelijk worden aangesproken voor inbreuken op de verordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten. Daarvan is hier geen sprake, dus ook dat levert geen grondslag op voor de klacht.

Ten slotte kunnen advocaten tuchtrechtelijk worden aangesproken voor enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt. Het doen van aangifte namens een cliënt is geen handeling die onbetamelijk is voor een advocaat. De kans van slagen van de aangifte speelt daarbij geen rol. Het is een advocaat gelukkig niet

verboden om een zaak aanhangig te maken die in de ogen van vijf willekeurige collegae kansloos is.

De aangifte van Spong is geen valse aangifte in de zin van art. 188 Wetboek van Strafrecht. Spong doet geen aangifte van strafbare feiten waarvan hij weet dat ze niet gepleegd zijn. De feiten waarvan hij aangifte doet zijn gepleegd. Het is alleen de vraag of het strafbare feiten zijn. Spong betoogt in zijn aangifte van wel en geeft daar argumenten voor. Of hij gelijk heeft is in eerste instantie ter beoordeling van het Openbaar Ministerie en in laatste instantie ter beoordeling van de strafrechter. De tuchtrechter heeft hier geen taak. Dat is

niet moeilijk in te zien, als men zich alleen maar de onmogelijke situatie voorstelt die zich voordoet als de tuchtrechter de klacht gegrond verklaart en het Openbaar Ministerie beslist dat het tot vervolging overgaat of door het hof tot vervolging wordt gedwongen.

Het betoog

Kritiek op de inhoud van het betoog van Spong ben ik tot nu toe nergens tegengekomen. Ook niet in het *Advocatenblad*. Ik heb de indruk dat de meeste collegae liever de morele dan de juridische degens met Spong kruisen. Maar wat blijft er over van al die grote woorden over betamelijkheid en smetten op het advocatenblazen, als Spong gewoon gelijk heeft? Daarom wil ik proberen in een leemte te voorzien door de aangifte eens juridisch onder de loep te nemen.

Zoals de stiefzusters van Assepoester geen bevallige aanblik zullen hebben geboden, toen zij tevergeefs het glazen muiltje pasten, zo is ook de juridische schoenlepel waarmee Spong een veel te grote voet in het muiltje van artikel 137d probeert te wringen niet om aan te zien.

Groepen

Pim Fortuyn is geen groep. Spong probeert die klip te omzeilen met het flauwe argument dat het niet redelijk is om een individu de bescherming te onthouden die een groep wel toekomt. Maar als die bescherming nou juist voor die groep in het leven is geroepen, ligt dat natuurlijk anders. Met evenveel recht kun je betogen dat het onredelijk is een volwassene de voordelen van het kinderstrafrecht te onthouden. De hoofdofficier merkt op dat het Wetboek van Strafrecht voldoende bescherming biedt tegen misdrijven gericht tegen de algemene en tegen de persoonlijke veiligheid en vrijheid van individuen.

De uitlatingen

De uitlatingen van de verschillende daders hebben op zichzelf beschouwd bitter weinig om het lijf. Door de uitspraken met elkaar en met uitspraken van personen waartegen geen aangifte is gedaan in verband te brengen, probeert Spong er echter een soort van samenzwering van te maken. Maar die is er niet. Tussen de verschillende personen en

hun uitlatingen bestaat geen enkel verband. En de officier zal ieder van hen afzonderlijk en voor zijn eigen uitlatingen moeten vervolgen. Met zo'n *persecutio diabolica* zal het hof hem niet opzadelen.

Spongs alchemistische gedachtegang kan het best worden geïllustreerd met twee citaten. In punt 5 staat: 'Onmiddellijk na dit interview haasten politiek leiders als Thom de Graaf, VVD-voorzitter Bas Eenhoorn en Rob Oudkerk zich om Pim Fortuyn en de zijnen vanwege diens opvattingen over artikel 1 Grondwet als pleitbezorger van het nazisme af te schilderen dan wel hem vanwege zijn politieke opvattingen op één lijn te stellen met exponenten uit het Derde Rijk, wederom onder aanhaling van de kwalificatie gevaarlijk of zelfs levensgevaarlijk.' En in punt 12: 'Het komt ons voor dat alle gemaakte uitlatingen waarbij cliënt, wijlen Pim Fortuyn, op één lijn werd gesteld met dan wel gepoogd werd hem te associëren met het nazi-regime, in het bijzonder leiders daar-

lucht vallen en het 'levensgevaarlijk' is van Boris Dittrich tegen wie geen aangifte is gedaan, want, aldus Spong: 'een dergelijke kwalificatie valt wellicht niet onder de delictsomschrijving van artikel 137d Sr, maar het brengt wel tot uitdrukking waarom Pim Fortuyn zich gedemoniseerd heeft gevoeld.'

Het interview

Het interview waar Spong het over heeft is het interview met Pim Fortuyn van 9 februari 2002 in *de Volkskrant*. Daarin opperde Fortuyn de mogelijkheid om art. 1 van de Grondwet af te schaffen, omdat dit artikel de vrijheid van meningsuiting zou beperken. Dat is een misverstand, zoals iedereen kan vaststellen die de moeite neemt het te lezen. Artikel 1 gaat namelijk over discriminatie en niet over discriminatoire uitlatingen en beperkt dus op geen enkele wijze de vrijheid van meningsuiting. Wat Pim Fortuyn bedoelde was dan ook niet art. 1 Grondwet, maar 137c en verder Wetboek

opdracht tot het doen van aangifte. Toch wordt uitdrukkelijk gesteld dat de haatzaaiers niet als uitlokkers van de moord worden aangemerkt. Anders gezegd: Pim Fortuyn wilde artikel 137d afschaffen. Dat was voor zijn tegenstanders reden om een haatcampagne tegen hem te beginnen. Die haatcampagne is zijn dood geworden. Maar de haatzaaiers hebben de moord op hem niet uitgelokt. Daarom zijn ze schuldig aan het zaaïen van haat. Nog anders gezegd: hoe men het ook wendt of keert, dat muiltje past niet.

Juridische fantasie

Maar waar wij als juristen steeds voor moeten waken is de levendige juridische fantasie waar Pim Fortuyn in zijn boek 'De puinhopen van acht jaar Paars' op wijst. 'Men waant zich al spoedig verzeild in een heel andere kwestie dan waarvoor men de procedure heeft aangespannen of waarvoor men is gedagvaard,' schrijft hij. En: 'Jouw werkelijkheid is binnen de kortste keren door hun juridische werkelijkheid vervangen en dan kun je nog slechts duimen voor de goede afloop...' Waar het eigenlijk om gaat is niet of de aangifte kans van slagen heeft of niet, maar of al dat genazi en quasi-genazi waarnaar die aangifte uithaalt, terecht en toelaatbaar is. Ik ben niet onder de indruk van het juridische gehalte van de aangifte. Maar het politieke gehalte van de uitspraken van Thom de Graaf en Bas Eenhoorn en het journalistieke gehalte van de uitspraak van Matty Verkamman is zeker niet hoger en eerlijk gezegd vind ik die uitspraken minder betamelijk dan het doen van aangifte.

Ook al past het glazen muiltje de stiefzusters van Assepoester niet, daarom mogen zij er nog wel naar streven met de prins te trouwen. ■

Ik ben niet onder de indruk van het juridische gehalte van de aangifte, maar het politieke en journalistieke gehalte van de bestreden uitspraken is zeker niet hoger

van als Hitler, Himmler, Mussert en Eichmann, het aanzetten tot haat jegens cliënt, Pim Fortuyn en de zijnen wegens zijn c.q. hun levensovertuiging tot doel had en daarmee het misdrijf als bedoeld in artikel 137d Sr werd gepleegd.' [Bij dit laatste citaat wil ik heel uitdrukkelijk vermelden dat het een letterlijk citaat is en dat de grammaticale en historische blunders niet van mij afkomstig zijn].

Maar Thom de Graaf had het volgens de aangifte over Anne Frank, Bas Eenhoorn had het over Mussolini en Rob Oudkerk over Mussert! Hitler en Himmler zijn afkomstig van Matty Verkamman – wiens vergelijking geen betrekking heeft op politieke opvattingen maar op intelligentie en charme en bovendien dateert van december 2001 en dus niet kan volgen op een interview van februari 2002 –, Eichmann wordt door geen van de verdachten genoemd en komt dus uit de

van Strafrecht.

Het interview waarin de afschaffing van die artikelen wordt bepleit wordt trouwens in de aangifte gepresenteerd als het moment waarop de haatcampagne tegen Fortuyn echt losbarst. De moord op Pim Fortuyn is de aanleiding voor de aangifte. Diens mededeling: 'Jullie weten wat jullie te doen staat als ik overhoop word geschoten' beschouwen Spong en Hammerstein als hun

Geen 'terreurorganisatie'

(Advocatenblad 2002-13, p. 566, Kwaliteitstoets)

De geïnterviewde mr. F.W.P. Wolters laat weten dat hij niet gezegd kan hebben dat de rechtsbijstandsfinanciering een 'terreurorganisatie' is, en dat hij gezegd heeft dat aanvragers van toevoegingen worden geteisterd door de bureaucratie van de Raad voor Rechtsbijstand en door deze organisatie worden bejegend met diepgeworteld wantrouwen.

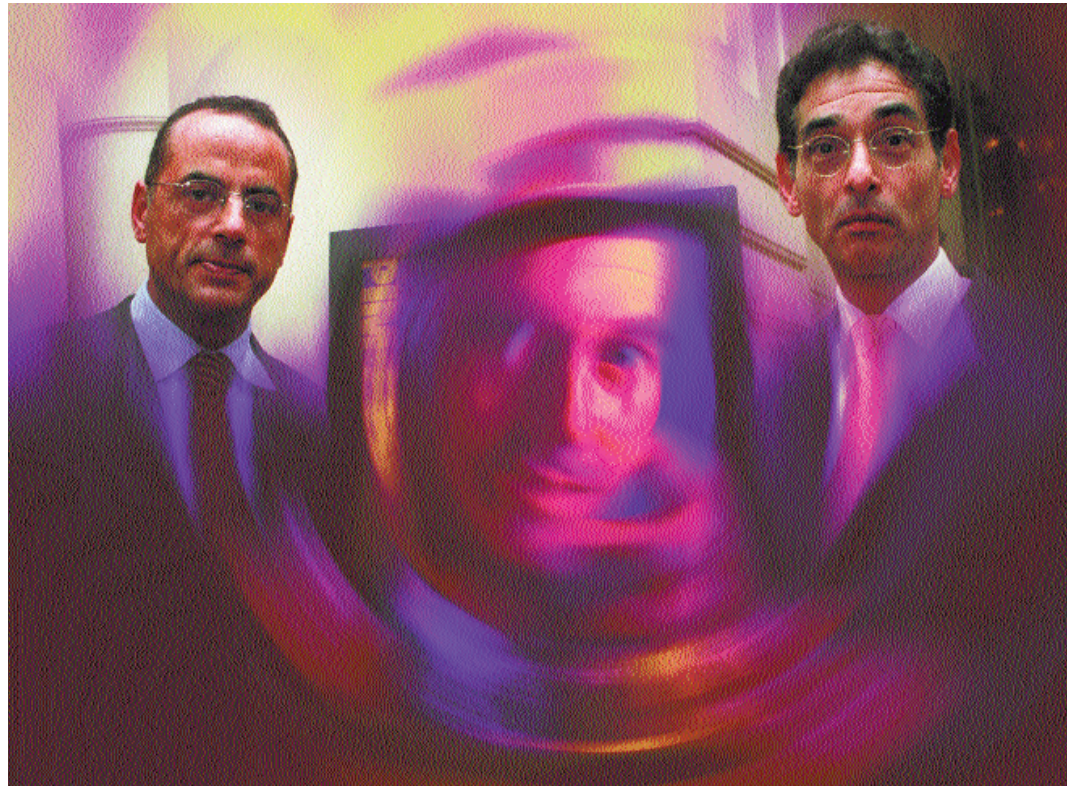
Strafbare uiting van gedachtegoed

(Advocatenblad 2002-13, p. 552 e.v.; de bijdragen van Van Heijningen en Kat)

Janmaat is mijns inziens niet veroordeeld vanwege zijn afwijkende levensvisie. Eenieder mag zijn eigen levensvisie erop nahouden, uiting geven hieraan kan echter in het belang van een vrije democratische samenleving aan grenzen zijn gebonden. En juist die grenzen zijn door Janmaat ten dezen overschreden met zijn uitspraak: 'Als wij aan de macht komen, schaffen wij de multiculturele samenleving af'. Het moet duidelijk zijn dat een dergelijke uitspraak voor grote groepen mensen in onze samenleving immens bedreigend en beangstigend is.

Je kunt je afvragen wat de functie van een dergelijke uitspraak is. Kun je mensen die wellicht een groot gedeelte dan wel hun gehele leven in Nederland hebben doorgebracht maar vallen onder de definitie 'multicultureel' wel op deze wijze bejegenen? Immers zij hebben – illegalen buiten beschouwing gelaten – op rechtmatige wijze hun verblijfsrechten in het verleden verworven, via de democratische besluitvormingsprocessen van de samenleving als geheel. Gelet hierop is een dergelijke uitspraak niet geoorloofd in een democratische samenleving. Dus niet zozeer het gedachtegoed *als zodanig* is strafbaar, maar een gedachtegoed dat als doel heeft een democratisch bestel geweld aan te doen.

Immers als we zouden accepteren dat iedere uiting van gedachtegoed, hoe afkeurenswaardig ook, juridisch wordt beschermd op basis van vrije meningsuiting, dan moeten we ook niet vreemd opkijken van uitspraken van imams die zich krenkend of bedreigend uitlaten over homoseksuelen. Ook hier acht ik overigens grenzen overschreden; als de beste geleerde imams hun Koran werkelijk goed lezen, zouden ze moeten begrijpen dat volgens de Koran aanstootgevend gedrag wordt afgekeurd. Daarenboven acht ik elke legitimatie van ongeoorloofde uitspraken met een beroep op een geloofsovertuiging verwerpelijk. Ongeoorloofd zijn mijn inziens uit-

spraken die niet tot solidariteit, saamhorigheid en naastenliefde aanzetten maar tot geweld en onbegrip. Dit is per definitie in strijd met de grondbeginselen van welke godsdienst dan ook.

We mogen alles zeggen, desnoods schaffen we een aantal artikelen van de Grondwet af, lang leve de ongebreidelde meningsuiting. Waarom zijn dan uitspraken van politici (aangifte Spong & Hammerstein) al dan niet met steun van de media in dat licht bezien ontoelaatbaar? Probeerde Pim Fortuyn te zeggen dat hij het alleenrecht heeft om anderen te kwetsen maar dat repercussies tegen zijn persoon ontoelaatbaar waren? Natuurlijk is het ontoelaatbaar als uitlatingen richting Pim de moord ten gevolge hebben gehad, maar dit causale verband dient mijns inziens nog te worden aangetoond.

Pim veroorloofde zich over de islam te zeggen dat het een achterlijke cultuur zou zijn. Helaas is geen enkele godsdienst en samenleving gevrijwaard van 'achterlijke' mensen, dit zegt echter geenszins iets over de islam of de koran als zodanig. De grondrechten in de Grondwet en het EVRM-ver-

drag waarborgen de vrije meningsuiting én leggen deze in het belang van een democratische samenleving aan banden. Juist hierom: om de overgrote meerderheid van de mensen te vrijwaren van de 'achterlijken' in hun midden. Mensen die bereid zijn een dergelijke 'toon' te zetten moeten niet vreemd opkijken als de vrijheid van meningsuiting die hen voor ogen staat tot gevolg heeft dat weer anderen, op die lijn voortgaand, zich de vrijheid aanmeten om ernaar te handelen. Hiermee wordt de deur wagenwijd opengezet om van een geciviliseerde samenleving inderdaad een 'achterlijke' dan wel primitieve te maken. Een verwijzing naar het nieuws en naar landen als Rwanda, Bosnië, Israël en cetera lijkt me afdoende om duidelijk te maken tot welke excessen dit kan leiden.

Sommige uitlatingen hebben niets meer van doen met de vrijheid van meningsuiting maar dienen slechts om iemands eigen frustraties te ventileren. De maatschappij is echter een gevaarlijk ventilatiekanaal, men heeft de krachten niet in de hand.

(Mw. mr. Ufuk Ugur, advocaat te Almelo)

Opinie

Misbruiken advocaten het inzagerecht?

mr. M. Moszkowicz sr.
en mr. M. van Stratum
beiden advocaat te Maastricht

Met grote verbazing hebben wij kennisgenomen van de inhoud van het jaarverslag van het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP). Volgens deze onafhankelijk toezichthouder op de bescherming van persoonsgegevens zouden advocaten het wettelijk geregelde inzagerecht in bijzondere politieregisters misbruiken. Dit inzagerecht zouden zij enkel en alleen gebruiken om te achterhalen of er een strafrechtelijk onderzoek tegen hun cliënten loopt. Advocaten zouden zich aldus schuldig maken aan 'fishing expeditions', waarbij advocaten over het doel van het inzagerecht heen schieten, zo heeft het CBP in haar jaarverslag bericht.

Deze niet-gestaafde beschuldiging van het CBP kan niet anders worden gezien dan een oproep aan de wetgever om de privacyrechten van de burger nog verder in te perken. Kennelijk is ook het CBP na 11 september 2001 aangetast door het virus dat fundamentele mensenrechten en grondrechten volledig ondergeschikt dienen te worden gemaakt aan opsporingsbelangen van de politie. Je zou toch van deze waakhond op de privacy mogen verwachten, dat zij opkomt voor de privacy van burgers? Of stelt deze toezichthouder zich inmiddels op het standpunt dat vermeende criminelen geen recht op privacy hebben?

Sinds de invoering van de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden (Wet BOB) mag de politie vrijwel elke opsporingsmethode toepassen. Deze ingrijpende middelen mogen bovendien tegen onschuldige burgers worden ingezet. Verschoningsgerechtigde advocaten worden zelfs op grote schaal in hun gesprekken met cliënten afgeluisterd, zo is onlangs onomstote-

lijk aangetoond. Vrijwel het enige controlemiddel tegen dit al te uitbundig politieonderzoek is het inzagerecht in politieregisters van de burger. Dit fundamentele mensenrecht is bovendien stevig verankerd in de Wet politieregisters (Wpolr).

Het is nog geen twee jaar geleden dat de Minister van Justitie na Kamervragen van mevrouw Ella Kalsbeek in niet mis te verstane bewoordingen heeft bevestigd, dat de politie moeilijk inzage kan weigeren, want de verdachte weet al dat hij in die registers voorkomt. Hij weet zelfs in grote lijnen wat er in die registers staat. Het is dus niet onwenselijk dat door middel van civiele procedures van advocaten persoonsgerichte informatie verstrekt wordt die in het strafrecht afgeschermd wordt, aldus de Minister van Justitie. De Wpolr sterkt ertoe om burgers privacybescherming te geven en om hen het recht te geven om te controleren of de politie zorgvuldig en rechtmatig met hun persoonsgegevens omgaat. Indien strafadvocaten in het belang van hun cliënten van deze privacyrechten gebruikmaken, is er volgens het CBP evenwel sprake van doorkruising van onderzoek. Is dat niet de wereld op zijn kop?

Nadat de Commissie-Van Traa had aangetoond dat de opsporing veel te ver was doorgeschooten ten koste van de privacy van de burger, is de Wpolr nog zeer recentelijk aangepast teneinde dit onrechtmatige overheidsoptreden een halt toe te roepen. Voordat deze privacywet ook nog maar geëvalueerd is, roept het CBP nu al dat de Wpolr te privacyvriendelijk is.

Indien advocaten in strafzaken opkomen voor de gerechtvaardigde privacybelangen van hun cliënten, wordt dat door de politie als vervelend ervaren. Zelfs een advocaat kan begrijpen, dat de politie verzamelde criminele inlichtingen liever geheimhoudt. Want het is natuurlijk zeer vervelend, indien een kritisch advocaat aantoonde dat de politie ongerechtvaardigde

inbreuken op de privacy van zijn cliënt heeft gemaakt. De advocaat in strafzaken heeft echter de taak om alles in het belang van de verdediging van de cliënt te doen. Dus ook het indienen van een verzoek om inzage als dat nodig is. Het CBP betitelt dat echter als misbruik van recht. Door het CBP wordt evenwel uit het oog verloren dat er wettelijke weigeringsgronden zijn voor een verzochte inzage. Wat geheim is, kan geheim blijven. Dit voorkomt dat geheime opsporingsonderzoeken voortijdig openbaar gemaakt moeten worden.

De politie wil echter alles afschermen, zelfs indien een weigeringsgrond niet aan de orde is. Het verleden heeft aangetoond dat de politie verzoeken om inzage niet zorgvuldig en rechtmatig afhandelt. Ook wij hebben in onze advocatenpraktijk nagevoel in alle gevallen moeten constateren dat de politie deze privacyrechten van onze cliënten frustreert. Waar het CBP in het verleden nog in het kader van bemiddeling de door de politie geweigerde persoonsgegevens kritisch toetste, volstaat deze toezichthouder op de privacy thans vrijwel altijd met het klakkeloos overnemen van het standpunt van de politie. Pas na een tijdrovende en kostbare civiele procedure wordt erin geslaagd om het inzagerecht uit te oefenen.

Deze weinig kritische opstelling door het CBP roept vragen op. Het CBP is toch geen verlengstuk van de politie? Als deze toezichthouder op de privacy nu al zijn oren laat hangen naar geluiden binnen de politie, die kennelijk last heeft van in strafzaken en privacyrecht gespecialiseerde advocaten, dan kan men afvragen of het CBP zich niet op haar eigen positie dient te bezinnen. ■

Particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering dekt psychische ziekten niet

Zelfstandig ondernemers sluiten particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekeringen af om zich tegen arbeidsongeschiktheid te verzekeren. Ze beseffen ondanks eerdere publiciteit zelden dat 'psychische klachten' als stress en burn-out niet zijn gedekt, omdat geen lichamelijke oorzaak kan worden aangetoond. Nu de WAO-instroom wellicht wordt beperkt is het actueel dat de Hoge Raad de praktijk van onduidelijke polissen en misleidende websites tot nu toe niet afkeurde.

Mr. Q.J. van Riet
advocaat te Venlo

In de polissen van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen is de volgende omschrijving gebruikelijk: 'Arbeitsongeschiktheid is aanwezig indien de verzekerde rechtstreeks en uitsluitend door medisch vast te stellen gevolgen van ongeval en/of ziekte voor ten minste 25% ongeschikt is tot het verrichten van de werkzaamheden verbonden aan zijn op het polisblad vermelde beroep, zoals dat voor zijn beroepsbezigheden in de regel redelijkerwijs van hem verlangd kan worden'.

In een aantal van de bestudeerde polissen wordt bij de omschrijving van 'arbeidsongeschiktheid ten gevolge van ziekte' verwezen naar 'objectief medisch vast te stellen gevolgen van ziekte'. Beide omschrijvingen en de interpretatie ervan maakt dat psychische klachten niet door de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen worden gedekt.

Medisch = lichamenlijk

In het in dit verband relevante arrest van de Hoge Raad van 16 april 1999 (*NJ* 1999, 666, m. nt. P. Clausing) ging het om een gebruikelijke arbeidsongeschiktheidsverzekering en om serieuze, niet-gesimuleerde gezondheidsklachten die uiteindelijk hadden geleid tot arbeidsongeschiktheid. Een concrete lichamelijke oorzaak was niet aan te wijzen. De Hoge Raad oordeelde dat het Gerechtshof Den Bosch terecht had kunnen oordelen dat de verzekerde niet

ziek was in de zin van de polis. Het hof onderscheidde:

- a klachten waarbij sprake is van aanstellerij/simulatie;
- b klachten waarbij niet sprake is van aanstellerij/simulatie, maar waarvoor geen medische [lees: lichamelijke] grond is aan te wijzen;
- c klachten waarbij een medische grond is aan te wijzen.

Situaties a en b vallen volgens het hof niet onder de polisdekking. De polisomschrijving 'door medisch vast te stellen gevolgen van (...) ziekte (...)' werd door het Gerechtshof taalkundig uitgelegd als voorwaarde dat een concrete lichamelijke oorzaak voor gezondheidsklachten moet kunnen worden aangetoond (categorie c).

Bij de omschrijving van het begrip ziekte gaat het dus om 'de objectief vast te stellen medische gevolgen van ziekte'. Daarbij moet 'objectief' worden gelezen als 'objectieverbaar'. Het woord 'objectieverbaar' is voor veel artsen echter synoniem met 'aanwijsbaar' of 'verklaarbaar'. Polissen met een ziekte-omschrijving die aansluit bij 'objectieve medische gevolgen van ziekte' geven in deze visie dus alleen polisdekking indien een concrete lichamelijke oorzaak c.q. ziekte of gebrek kan worden aangetoond.

Dat op deze wijze nogal wat gezondheidsklachten buiten de particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekeringen vallen, is een ernstige zaak. Veel verzekerden en assurantietussenpersonen zijn daarvan namelijk niet op de hoogte. Bovendien kent de categorie psychische ziekten een groot aantal arbeidsongeschikten: mensen

De categorie psychische ziekten kent een groot aantal arbeidsongeschikten: mensen met depressies, pijnstoornissen, stress, burn-out

Illustraties: Dmitry de Bruin

met depressies, pijnstoornissen, stress, burn-out, et cetera. Ook het post-whiplash-syndroom en de muisarm zijn ziektebeelden die – hoezeer de patiënt ook daadwerkelijk lijdt en níét simuleert – geen aantoonbaar lichamenlijk ‘gebrek’ als oorzaak hebben. Van deze ziekten moet worden aangenomen dat die, wat het hof betreft, evenmin binnen de omschrijving van ziekte in de desbetreffende polis vallen.

In redelijkheid niet anders...

De Hoge Raad onderstreepte echter dat het hof tot uitdrukking had gebracht dat het bepaalde in de desbetreffende ziekte-

omschrijving ook door de verzekerde *in redelijkheid niet anders kan worden begrepen* dan in de door het hof aangegeven zin. De verzekerde is niet het voordeel van de twijfel gegund en had, wat het hof betreft, de polis zelfs in redelijkheid niet anders *kunnen* begrijpen.

In de zinsnede ‘objectief medisch vast te stellen’ gevolgen van ziekte of ongeval, betekent het woord ‘objectief’ voor de meeste mensen, artsen buiten beschouwing gelaten, ‘neutraal’. Met ‘objectief vast te stellen’ zal door de verzekerde daarom in eerste instantie worden gedacht aan een expertise c.q. vaststelling door een neutrale expert/arts, dus niet de eigen huisarts of specialist. Van de meeste verzekerden en assurantietussenpersonen kan niet worden verwacht dat met het woord ‘objectief’ een onderscheid wordt gemaakt tussen ziekten waarvoor géén en ziekten waarvoor wél een lichamenlijke oorzaak kan worden aangewezen. Overigens wordt de term ‘objectiveerbare klachten’ door een aantal artsen uitgelegd als datgene wat de arts voor waar aanneemt, of de klachten nu wel of niet (licamenlijk) te verklaren zijn.

Ook de omschrijving ‘door medisch vast te stellen gevolgen van ziekte of ongeval’ is niet helder. De meeste verzekerden zullen niet beseffen dat met ‘medisch vast te stellen’ uitsluitend wordt bedoeld de gevallen waarbij een concrete lichamenlijke oorzaak van de klachten kan worden aangewezen.

Afgezien van de mogelijke taalkundige verwarring is het van belang vast te stellen, dat in het maatschappelijk leven het bestaan van ziekten, waarvoor geen lichamenlijke oorzaak is aan te wijzen, volledig is geaccepteerd. Veel van de thans bestaande WAO/AAW-gerechtigden zijn erkend en geaccepteerd arbeidsongeschikt vanwege uiteenlopende ziekten zonder verklaarbare lichamenlijke oorzaak. Tal van psychische klachten kunnen worden herkend en

De verzekerde mag er toch vanuit gaan dat het ziekten betreft die door de medicus serieus worden genomen, of die nu psychische of lichamenlijke oorzaken hebben

benoemd aan de hand van het internationale standaardwerk DSM (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*). Veel van die klachten worden herkend, benoemd én behandeld met tussenkomst van psychiaters, psychotherapeuten en psychologen. Zodra één van deze behandelaars een klachtenbeeld kan onderbrengen in één van de kwalificaties van DSM, kan behandeling zelfs plaatsvinden met een financiële vergoeding

Niet-gedekte gezondheidsklachten zullen een belangrijke oorzaak zijn dat advocaten, artsen, notarissen et cetera hun arbeid moeten staken

ding uit de AWBZ. Het laatste impliceert dat ook de Nederlandse overheid de psychische klachten in dat geval zodanig erkent, dat een behandeling ervan met behulp van middelen uit de Rijkskas kan plaatsvinden.

In dit licht kan van de verzekerde, artsen wellicht buiten beschouwing gelaten, niet worden verwacht dat hij of zij uit de omschrijving 'medisch vast te stellen gevolgen van ziekte' begrijpt, dat daarmee alleen ziekten wordt bedoeld waarvoor een aanwijsbaar lichamelijke gebrek kan worden aangetoond. De verzekerde mag er redelijkerwijs vanuit gaan dat wordt aangesloten bij ziekten die door de medicus serieus worden genomen, los van de vraag of het om psychische of om lichamelijke oorzaken gaat.

Misleidend

Een verzekeraar kan misverstanden gemakkelijk voorkómen door gebruik te maken van een heldere omschrijving, zodat de verzekerde weet waaraan hij of zij toe is. De verzekeraar behoort met naam en toenaam te omschrijven dat alleen dekking wordt verleend indien sprake is van arbeidsongeschiktheid door gevolgen van ziekte waarvoor een lichamelijke oorzaak is aan te wijzen. In dit licht is het zelfs onbegrijpelijk en misleidend dat op de meeste polis aanvraagformulieren wordt gevraagd naar het bestaan van psychische klachten in het verleden van de klant c.q. aanvrager. Daardoor wordt de suggestie gewekt dat het bestaan van psychische klachten relevant is voor de

beoordeling van de polisaanvraag en dat arbeidsongeschiktheid door psychische klachten door de af te sluiten verzekering is gedekt. Deze suggestie komt ook terug in de websites van de meeste verzekeraars, die vermelden dat de desbetreffende arbeidsongeschiktheidsverzekeringen een uitkering verlenen bij inkomstenderving door arbeidsongeschiktheid veroorzaakt door ziekte of ongeval. Dat bepaalde ziektes zijn

uitgesloten, wordt immers niet vermeld. De verzekeraar Movir vermeldt in haar website dat zij preventie van arbeidsongeschiktheid tot haar kerntaken rekent en dat zij speciale preventieprogramma's heeft ontwikkeld, onder andere op het gebied van nota bene burn-out.

Verzekeraars laten dus niet alleen na om met naam en toenaam aan te geven dat de belangrijke categorie van psychische ziektes niet door de verzekering is gedekt, maar suggereren bovendien in hun websites en aanvraagformulieren het tegendeel. Mogelijk dat geen van de verzekeraars de eerste wil zijn die in de polisomschrijving duidelijk aangeeft dat alleen ziekten met een concreet aanwijsbare lichamelijke oorzaak binnen de dekking vallen. Wellicht schuwt men het risico dat de klant elders een verzekering afsluit in de valse hoop dat een ruimere dekking is verkregen.

Over enkele decennia

Het Hof Den Bosch heeft in zijn arrest, dat leidde tot de genoemde uitspraak van de Hoge Raad, het volgende overwogen:

'Er zullen altijd klachten of ziektepatronen bestaan, waarvan de oorzaak thans nog niet doch (mogelijk) over enkele decennia wel aangetoond kunnen worden. Naar de letter vallen deze buiten de dekking zoals omschreven in gemeld artikel.

In de lijn van de ontwikkelingen op medisch gebied ligt voor de hand, dat op zeker moment aan de hand van bepaalde symptomen een ziektebeeld eerst kan wor-

den herkend en benoemd, en dat enige tijd later ook de oorzaak ervan bekend wordt. Een redelijke uitleg van genoemd polisartikel brengt dan met zich mee, dat ook de tussenfase (waarin het ziektebeeld herkenbaar en benoembaar, doch de oorzaak onbekend is) reeds wordt aangeduid als een 'medisch vaststelbaar' gevolg van ziekte (...).

Deze overwegingen maken het de moeite waard om in een vergelijkbare discussie met een verzekeraar met behulp van medisch deskundigen aan te tonen dat de gezondheidsklachten vermoedelijk binnen enkele jaren alsnog kunnen worden toegewezen aan lichamelijke oorzaken. De voortgang van medisch onderzoek speelt daarbij uiteraard een hoofdrol, zoals ook de deskundigheid van de door de gerechtelijke instantie te benoemen deskundige een hoofdrol speelt.

Advocaten en andere zelfstandig ondernemers

Een particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering kan worden gesloten bij onder andere Movir, een verzekeraar waar advocaten, artsen, notarissen en andere zelfstandig ondernemers zich verzekeren. De premies van Movir zijn relatief laag. Dit aantreкке-

Het ligt op de weg van de verzekeraars om duidelijke taal te spreken en om misleidende suggesties achterwege te laten

lijke financiële voordeel werd door deze verzekeraar, in elk geval door assurantietussenpersonen, toegeschreven aan de ervaring dat de doelgroep advocaten, artsen et cetera nauwelijks ziek werden. Inderdaad zijn de risico's op ernstig lichamelijk letsel binnen haar doelgroep beduidend lager dan bijvoorbeeld in de bouwsector.

Ook deze verzekeraar gebruikt in haar polis de omschrijving waarbij sprake moet zijn van 'objectief medisch vast te stellen gevolgen van ziekte'. Bij mijn aanvraag van een arbeidsongeschiktheidsverzekering enkele jaren geleden heb ik expliciet vermeld: 'Deze aanvraag is gedaan in de veronderstelling dat serieuze gezondheidsklachten, waarbij dus géén sprake is van aanstellerij of simulatie, waarvoor géén medische lichamelijke grond is aan te wijzen, óók onder het begrip "ziekte" vallen. Te denken valt bijvoorbeeld aan burn-out syndroom, overspannen zijn en pijnstoornissen.' Het antwoord daarop was als volgt: 'Van arbeidsongeschiktheid is uitsluitend sprake indien er in directe relatie tot ziekte of ongeval, objectief medisch vast te stellen stoornissen bestaan, waardoor de verzekerde voor ten minste 25% beperkt is om de werkzaamheden verbonden aan het in de polis omschreven beroep te verrichten. In uw faxbericht geeft u aan dat u bevestigd wilt zien dat binnen het begrip arbeidsongeschiktheid tevens vallen gezondheidsklachten waarbij er geen reden is om aan te nemen dat sprake is van aanstellerij, inbeelding of aggravatatie, en die op zichzelf dus alleszins serieus te nemen zijn, maar waarvoor geen medische grond is aan te wijzen. Die bevestiging kan (...) Movir u niet geven. De definitie van arbeidsongeschiktheid eist een objectief medisch vast te stellen stoornis. Overigens is uit het arrest van de Hoge Raad van 16 april 1999 af te leiden dat de door u genoemde categorie ook bij de in die zaak geldende definitie van arbeidsongeschiktheid ("rechtstreeks en uitsluitend door medisch vast te stellen gevolgen van ziekte") buiten de dekking valt'.

Ik vroeg en kreeg dus heldere taal. Ik veronderstel dat de niet-gedekte gezondheidsklachten een belangrijke oorzaak zullen zijn waarom advocaten, artsen, notarissen et cetera hun arbeid moeten staken. Een aanwijzing daarvoor is het feit dat bijvoorbeeld Movir in de afgelopen jaren de premies fors heeft verhoogd omdat een toenemend aantal huisartsen aanspraak maakt op hun arbeidsongeschiktheidsverzekering vanwege stress, burn-out, overspannenheid, et cetera. Dit zou betekenen dat de premies fors zijn verhoogd vanwege uitkeringen voor ziekten waarvoor géén polisdekking heeft bestaan. Concreet gezegd: de verzekerden betalen thans aanzienlijk meer premie omdat de verzekeraar *vrijwillig* uitkeringen heeft gedaan. De vraag blijft hoe met vrijwillige uitkering wordt omgegaan en of willekeur wordt voorkomen.

Niet alle verzekerden zijn door de premieverhogingen gedupeerd. Huisartsen, uitge-

rekend de groep zelfstandig ondernemers van wie het hoge ziekteverzuim direct heeft geleid tot de zojuist vermelde premieverhogingen voor alle verzekerden, kregen van minister Borst een vergoeding in het vooruitzicht gesteld om het financiële nadeel van de premieverhogingen te compenseren. 'Een huisarts mag niet op zijn inkomsten gaan inleveren, omdat hij onvermijdelijk meer premie moet gaan betalen', aldus de D66-bewindsvrouw in de *De Telegraaf* van 3 januari jl.

Dat alleen de huisartsen financiële compensatie krijgen voor de vooral door hen veroorzaakte premieverhogingen, is onredelijk tegenover alle andere verzekerden die géén compensatie krijgen. Bovendien wordt aangenomen dat mevrouw Borst niet heeft beseft dat de premies aanzienlijk zijn verhoogd vanwege vrijwillige uitkeringen voor arbeidsongeschiktheid die buiten de polisdekking valt. In hetzelfde persbericht werd namelijk haar uitspraak genoteerd: 'Het enige vuiltje is dat we bij een monopolist als Movir wel zeker willen weten of die enorme premiestijging echt onvermijdelijk is'.

Misleiding

Ook bij vrijwillige uitkeringen dient men er bij langdurige klachten rekening mee te houden dat de uitkeringen worden stopgezet, zoals de praktijk laat zien. Wellicht kunnen in een latere fase deskundigen aantonen dat voortschrijdend medisch onderzoek in de komende jaren vermoedelijk een lichamelijke oorzaak van de klachten zal aanwijzen. Daarvan hoeft men echter niet veel te verwachten in geval van arbeidsongeschiktheid door psychische klachten.

Veel zelfstandig ondernemers die een arbeidsongeschiktheidsverzekering hebben afgesloten en assurantietussenpersonen gaan uit van een onterechte verwachting dat ook herkenbare en benoembare klachten zijn gedekt. De verzekeraars kan worden verweten dat dergelijke misverstanden bestaan en blijven voortbestaan. Het ligt op hun weg om duidelijke taal te spreken en om misleidende suggesties achterwege te laten. ■

Niet alle verzekerden zijn door de premieverhogingen gedupeerd. Huisartsen, uitge-

Wet dualisering gemeentebestuur

De Wet dualisering gemeentebestuur (in werking getreden op 7 maart jl.)¹ is een gevolg van de wens om het wethouderschap los te koppelen van het lidmaatschap van de raad, en om bij het college van B&W de bestuurlijke taken en bevoegdheden van het gemeentebestuur te concentreren. Van die wet zijn twee onderwerpen voor de civiele advocatuur van belang: het procesbesluit en het besluit tot privaatrechtelijke rechtshandelingen.

mr. J. Werner²
advocaat te Amsterdam

Procesbesluit

De gemeenteraad staat aan het hoofd van de gemeente, zo is te lezen in art. 125 lid 1 van de Grondwet. Daarop berustte de hoofdregel volgens welke de besluitvorming omtrent het voeren van rechtsgedingen in beginsel behoorde tot de bevoegdheid van de raad, met als uitzondering dat het college spoedshalve mocht besluiten beroep in te stellen of bezwaar te maken, op voorwaarde dat de beslissing van het college in de eerstvolgende vergadering van de raad zou worden bekrachtigd (art. 164 oud, Gemeentewet). De Hoge Raad heeft nog in het arrest-Udenhout (HR 28 februari 1997, *NJ* 1997, 307) beslist dat een gemeente in het door haar ingestelde hoger beroep niet-ontvankelijk dient te worden verklaard als de beslissing van het college niet in de eerstvolgende vergadering van de raad is bekrachtigd. In de na het arrest verschenen literatuur heeft de Hoge Raad in een arrest van 14 april 2000 (*NJ* 2000, 626, *Aapeha/gemeente Tilburg*) aanleiding gezien zijn standpunt te herzien en geoordeeld dat bekrachtiging door de raad in de eerstvolgende vergadering van de beslissing van het college niet vereist is in een geding voor de burgerlijke rechter. Dat alles is nu verleden tijd.

Volgens het nieuwe art. 160, eerste lid, onder f, is het college in elk geval bevoegd rechtsgedingen namens de gemeente of het gemeentebestuur te voeren, handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, alsmede namens de gemeente of het gemeentebestuur bezwaar te maken, tenzij de raad, voorzover het de raad aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist.

Het vierde lid voegt daaraan toe dat, ook alvorens is besloten tot het voeren van een rechtsgeding, het college alle conservatoire maatregelen neemt en doet wat nodig

is ter voorkoming van verjaring of verlies van recht of bezit.

De Memorie van Toelichting geeft hierbij het volgende commentaar (Kamerstukken II 2000/01, 27 751, nr. 3, p. 112): 'De in onderdeel f genoemde rechtsgedingen vormen een ruime categorie. Zij omvatten ook het kort geding, de voeging in strafzaken, de instelling van beroep, het verzoek tot schorsing van een aangevochten beslissing of om een voorlopige voorziening terzake. Het maken van bezwaar tegen een besluit betreft geen rechtsgeding en wordt daarom apart genoemd. Het betreft hier zowel spoedeisende als niet-spoedeisende gevallen. Het college behoeft dus in geen enkel geval meer achteraf formeel te worden gelegitimeerd door een beslissing van de raad.'

Bij amendement (nr. 67) zijn in genoemd onderdeel f toegevoegd de woorden 'of het gemeentebestuur'. Het voorstel van wet gaf aanvankelijk het college alleen de bevoegdheid om namens de rechtspersoon, de gemeente rechtsgedingen te voeren, maar voorzag niet in de mogelijkheid om ook namens de raad of een ander orgaan van de gemeente rechtsgedingen te voeren of bezwaar te maken. Die omissie is tijdens de parlementaire behandeling geheeld.

Ter voorkoming dat het college na invoering van het gedualiseerde stelsel te lichtvaardig te werk zou gaan is bij amendement (nr. 76) aan art. 169 een vierde lid toegevoegd: 'Zij [het college en elk van zijn leden afzonderlijk, JW] geven de raad vooraf inlichtingen over de uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in art. 160, eerste lid, onder e, f, g en h, indien de raad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. In het laatste geval neemt het

college geen besluit dan nadat de raad zijn wensen en bedenkingen ter zake ter kennis van het college heeft kunnen brengen.'

Wat verstaan moet worden onder voor de gemeente 'ingrijpende gevolgen' is niet duidelijk. Dat zal, naar ik meen, afhankelijk zijn van de omstandigheden van het geval. Wat voor een grote gemeente niet als ingrijpend behoort te worden beschouwd is dat mogelijk wel voor een kleine gemeente.

Op 28 februari 2002 is bij de Tweede Kamer een Aanpassingswet ingediend (Kamerstukken 28 243). Volgens het wetsvoorstel komt onderdeel f te luiden: 'te besluiten rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures namens de gemeente of het gemeentebestuur te voeren, of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij de raad, voorzover het de raad aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist'.

Het voeren van administratief beroepsprocedures was niet opgenomen in onderdeel f. Deze omissie wordt hersteld. Tevens wordt met de term 'het voeren van bezwaarprocedures' in plaats van 'bezwaar te maken' onmiskenbaar duidelijk dat ook het voeren van verweer in bezwaarprocedures een bevoegdheid van het college is.

Aan de Aanpassingswet zal terugwerkende kracht worden verleend tot en met 7 maart 2002.

Privaatrechtelijke rechtshandeling

Art. 160, eerste lid, onder e, bepaalt dat het college in elk geval bevoegd is tot privaatrechtelijke rechtshandelingen te besluiten en deze te verrichten.

Voor een specifieke categorie privaatrechtelijke rechtshandelingen, namelijk besluiten tot de oprichting van en de deelneming in privaatrechtelijke rechtspersonen, als vennootschappen en stichtingen, werd het wenselijk geoordeeld dat de raad vooraf wordt geconsulteerd. Een dergelijk besluit wordt door het college niet genomen dan nadat de raad een ontwerpbesluit is toegezonden en hij zijn wensen en bedenkingen ter zake ter kennis van het college heeft kunnen brengen (art. 160, tweede

lid). Het verzelfstandigen en/of privatiseren van gemeentelijke dienststakken kan derhalve niet buiten de raad om vanwege de mogelijk grote effecten daarvan op de gemeente. Bovendien behoeft een zodanig besluit nog de goedkeuring van gedeputeerde staten.

Bij de behandeling van de Wet dualisering gemeentebestuur in de Eerste Kamer is de discussie over de privaatrechtelijke rechtshandeling eerst goed op gang gekomen en op niveau gebracht. Eertijds was het niet mogelijk dat het college een overeenkomst namens de gemeente sloot. De wederpartij wist maar al te goed dat daarbij een voorbehoud van goedkeuring door de raad gold.

De leden van de fractie van het CDA hebben de vraag opgeworpen of het juist is te stellen dat in gedualiseerde verhoudingen de rechtspersoon, de gemeente altijd gebonden is ten opzichte van de wederpartij nadat het college besluit een bepaalde overeenkomst aan te gaan, los van wat de raad vindt. De Minister antwoordde (Kamerstukken I 2001/02, 27 751, nr. 10b, p. 49): 'In art. 160, tweede lid, onderdeel e, wordt een onderscheid gemaakt tussen het besluiten tot privaatrechtelijke rechtshandelingen en het verrichten ervan. Het enkele besluit van het college om een bepaalde privaatrechtelijke rechtshandeling te verrichten, leidt niet tot enige binding van de gemeente. Een dergelijke binding treedt pas op als de desbetreffende privaatrechtelijke rechtshandeling ook is verricht, bijvoorbeeld door het afsluiten van een overeenkomst'. Dat was een merkwaardig antwoord. De CDA-fractie kwam dan ook in het Nader Voorlopig Verslag (nr. 10c, p. 5) terug met de vraag: 'Indien het college besluit tot het verrichten van een privaatrechtelijke rechtshandeling en van dat laatste alsnog afziet kan toch een gehoudenheid van schadevergoeding daarvan het gevolg zijn?'

De Minister moest zijn mening herzien. De Minister meent 'bij nader inzien' (Nadere Memorie van Antwoord, nr. 10d, p. 12) dat het enkele besluit van het college tot het verrichten van een (meerzijdige) privaatrechtelijke rechtshandeling reeds een

gebondenheid van de gemeente kan meebrengen. Indien een college derhalve besluit om een overeenkomst aan te gaan, de wederpartij hiervan in kennis is gesteld, en het college alsnog van de overeenkomst wenst af te zien, zal de gemeente de door de wederpartij te lijden schade moeten vergoeden.

Ikzelf zou menen dat de wederpartij in laatstbedoeld geval ook nakoming kan vorderen.

Er drong zich nog een tweede vraag op: Welke is de juiste verhouding tussen art. 160, eerste lid, onder e, en art. 171 Gemeentewet? In art. 171 van de Gemeentewet, dat door de Wet dualisering gemeentebestuur niet is gewijzigd, wordt de burgemeester aangewezen als orgaan om de gemeente in en buiten rechte te vertegenwoordigen, terwijl volgens art. 160, eerste lid, onder e, de privaatrechtelijke rechtshandeling wordt verricht door het college.

Ook op dit punt moest de Minister zijn mening herzien. De Minister is 'bij nader inzien' van mening (Nadere Memorie van Antwoord, nr. 10d, p. 20) dat de wet op het punt van het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen niet juist is.

In de Aanpassingswet is een wijziging van art. 160, eerste lid, onder e, opgenomen die ertoe strekt in dit onderdeel de woorden 'en deze te verrichten' te schrappen. Hiermee wordt buiten twijfel gesteld dat het de burgemeester is die, nadat het college daartoe heeft besloten, de privaatrechtelijke rechtshandeling verricht. ■

Noten

1 Wet van 28 februari 2002, *Stb.* 111.

2 Mr. Werner is oud-compagnon van NautaDutilh.

Eindelijk een nieuw dagvaardingsformulier

Justitie is begonnen met de invoering van een nieuw dagvaardingsformulier. Dit begrijpelijker, en goedkopere, formulier moet het aantal fouten bij het dagvaarden verminderen.

Jan Kloeze

journalist

Het initiatief van Justitie om met een nieuw ontworpen akte van uitreiking en een compleet vernieuwd dagvaardingsformulier het aantal vormfouten in de dagvaarding te lijf te gaan, verdient waardering. Het is alleen jammer dat het ministerie de door ontwerp bureau Eden gemaakte documenten sinds 1998 op de plank heeft laten liggen. Reorganisaties, millenniumwisseling en invoering van de euro gingen voor. Momenteel voert het ministerie van Justitie een nieuw geautomatiseerd systeem in, GPS genaamd. GPS staat in dit geval voor Geïntegreerd Processysteem Strafrechtketen. Het dagvaardingsformulier vormt een belangrijke stap in die keten. Daarom heeft het ministerie besloten nu niet langer te wachten en het sterk vereenvoudigde formulier eindelijk te gaan gebruiken.

Jaarlijks verspreidt het Openbaar Ministerie via 19 arrondissementsparketten 400.000 tot 500.000 aktes van uitreiking. De postbode, die dagelijks zo'n 1.500 uitreikingen voor zijn rekening neemt, kan nu op stap met formulieren die toegankelijker en begrijpelijker zijn geworden. En dat is

belangrijk, want de medewerker van TPG Post moet door het invullen van de juiste gegevens op de juiste plaats zorgen voor een correcte gang van zaken. En hij moet dat ook doen als het regent, sneeuwt of stormt. Als de gedaagde niet thuis is of weigert het formulier aan te nemen, behoort de postbode een exact voorgeschreven procedure te volgen, die nu in een eenvoudig stappenplan op de akte is aangegeven. Dit is vergelijkbaar met de manier waarop een belastingplichtige door het aangiftebiljet wordt geleid. Ontwerpbureau heeft Eden ook dát formulier heeft gemaakt.

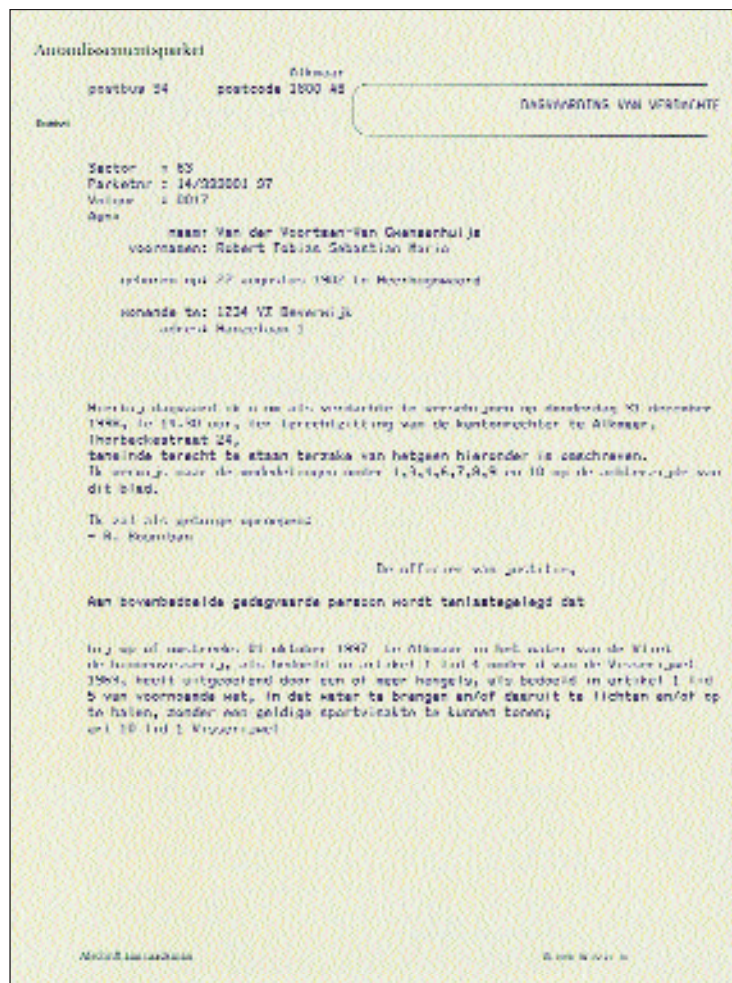
Voordat deze verbeteringen in de akte van uitreiking en het dagvaardingsformulier waren aangebracht, leidde een foutieve behandeling aan de deur vaak tot vormfouten in de procedure. Sinds een jaar of twee behoren echter de ergste excessen in het seponeren op basis van vormfouten tot het verleden. Het is nu mogelijk om achteraf correcties aan te brengen in bijvoorbeeld de spelling van het adres op de dagvaarding. Dat kon vroeger niet. Volgens een medewerker van Justitie eindigt toch nog altijd 10 tot 15 procent van de dagvaardingen in een sepot. Hij kan helaas niet zeggen hoeveel van deze geseponeerde zaken zijn terug te voeren op een onjuiste behandeling van de akte van uitreiking. Maar het is duidelijk dat rechters geen zaken in behandeling nemen als ze het idee hebben dat de gedaagde niet in het bezit is van een identiek exemplaar van de in de stukken voorkomende originele dagvaarding. Daarom kende het oude formulier het systeem van doorslagen, geprint op een ouderwetse matrixprinter, die echter niet altijd een

leesbare doorslag produceerde op een voor-gedrukt document dat vanwege zijn dikte de bijnaam 'de Pamper' had. Het nieuwe formulier wordt decentraal geprint op een laserprinter, volgens het principe van *printing on demand*; documenten worden alleen op aanvraag geproduceerd. Er zijn dus geen voorraden meer nodig (die soms bij een kleine wetswijziging vernietigd moesten worden) en alleen al deze nieuwe manier van werken levert jaarlijks een besparing op van 50 procent van de totale kosten (inclusief tijdsbesparing, exclusief de voordelen van de kwaliteitsverbetering in de keten van rechtshandhaving). Dit percentage staat gelijk aan een bedrag van 120.000 euro. Dat betekent dus dat bij invoering in 1998 een besparing bereikt had kunnen worden van 500.000 euro.

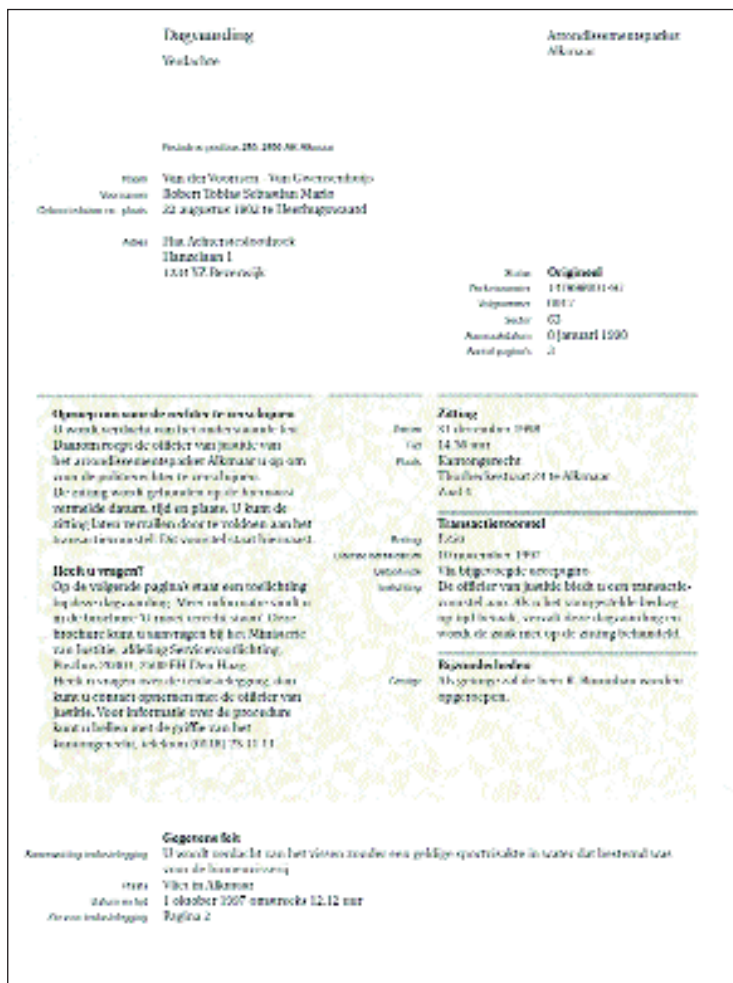
Schrijnend

Kennelijk geïnspireerd door de Belastingdienst maakt directeur generaal Rechts-handhaving C.W.M. Dessens het dagvaarden van verdachten en getuigen 'niet leuker maar wel makkelijker'. Hij las in Amsterdam tijdens de presentatie van de nieuwe documenten een voorbeeld van de oude tenlastelegging voor en kreeg daarmee de lachers op zijn hand. Toch is het op zichzelf een schrijnende zaak dat mensen sinds jaar en dag geconfronteerd worden met teksten als 'persoon wordt ten laste gelegd dat hij op of omstreeks 1 oktober 1997 te Alkmaar in het water van de Vliet de binnenvisserij, als bedoeld in artikel 1 lid 4 onder d van de Visserijwet 1962, heeft uitgeoefend door een of meer hengels, als bedoeld in artikel 1 lid 5 van voornoemde

Het huidige formulier

Het nieuwe formulier

wet, in dat water te brengen en/of daaruit te lichten en/of op te halen, zonder een geldige sportvisakte te kunnen tonen; art. 10 lid 1 Visserijwet'. In de nieuwe opzet van de dagvaarding klinkt deze tekst als volgt: 'U wordt verdacht van het vissen zonder een geldige sportvisakte in water dat bestemd was voor de binnenvisserij'. Uiteraard staat elders de geldige, formele juridische beschrijving ook.

Overigens worden de nieuwe documen-

ten na de zomer in eerste instantie alleen in het rayon 's-Hertogenbosch ingezet bij dagvaardingen naar aanleiding van rijden onder invloed. De reden voor deze beperkte implementatie is een prozaïsche. Het kost tijd om alle teksten van alle denkbare dagvaardingen te herschrijven in begrijpelijk Nederlands. Daar komen tekstschrijvers aan te pas en bovendien moeten uiteraard allerlei verantwoordelijken op het ministerie er hun goedkeuring aan geven. Geleidelijk

komen de nieuwe documenten voor alle dagvaardingen in alle rayons beschikbaar. Hoelang dit proces gaat duren, kan men op het ministerie nog niet zeggen.

Ook TPG Post heeft gepleit voor een gefaseerde invoering. Medewerkers van het postbedrijf moeten uiteraard wennen aan de nieuwe manier van werken. Wel is het zo dat TPG Post nauw is betrokken bij het testen van de aangepaste formulieren. Overigens ontvangt TPG Post per dagvaarding op dit moment 6 euro. Dit bedrag is vergelijkbaar met het bezorgen van een aange tekende brief en is al jaren ongewijzigd. Naar aanleiding van de invoering van het nieuwe formulier onderhandelt TPG Post met het ministerie van Justitie over een hoger tarief. Behalve de postbode worden (in veel mindere mate) politiebeambten en medewerkers van het Openbaar Ministerie ingezet voor het uitreiken van de dagvaardingen.

Begrip voor de gedaagde

Er zijn minimaal twee soorten gedaagden. De ervaren klant van het Openbaar Ministerie, die met heel andere ogen naar de dagvaarding kijkt dan de onervaren gedaagde, die voor het eerst te maken krijgt met Justitie als verdachte of als getuige. Beiden moeten zich aangesproken voelen door de dagvaarding. Daarom bevat de eerste pagina altijd de inleiding, een verwijzing naar relevante brochures, gegevens over de zitting met een eventueel transactievoorstel en bijzonderheden en ten slotte de heldere samenvatting van het feit. Op de vervolgborden staan de formele tenlastelegging, de toelichting op maat (deze bevat alleen de informatie die voor de gedaagde van belang is) en de adresgegevens van pakket of griffie.

College van Afgevaardigden en Huishoudelijke vergadering op 26 juni

Over de noodzakelijkheid van verordeningen

Tijdens de junivergadering besloot het College van Afgevaardigden dat het verbod op no cure no pay voor de zekerheid toch maar in een spoedverordening moet worden vastgelegd. Daarentegen stuitte opname van een uitgebreide klachtenregeling in een verordening op verzet. De Huishoudelijke vergadering discussieerde over de Orde als overheid in advocatenland?: 'Dat de grenzen er niet vanaf vlogen, wil misschien wel zeggen dat we het niet zo met elkaar oneens zijn.' En we staken nooit.

Jan Pieter Nepveu
freelance journalist

Ruim zeventig afgevaardigden waren naar het Jaarbeursgebouw gekomen. Door de ramen was Hoog Catharijne te zien, aan de muur hingen tekeningen waarop oude ambachten afgebeeld stonden, en aan een brede tafel zat de Algemene Raad met in het midden deken Guensberg.

Guensberg opende de vergadering en introduceerde Wouter Munnik, de nieuwe stafmedewerker Rechtspraktijk en Communicatie. Guensberg zei verder dat 's middags de jaarlijkse Huishoudelijke Vergadering zou worden gehouden. Alle ordeleden mochten daar komen, 'maar dat zullen ze niet allemaal doen.'

De volgende mededeling betrof de gefi-

nancierde rechtshulp en hield in dat het 'om het eufemistisch uit te drukken' moeilijk zal worden de toevoegingsvergoedingen tot 95 euro per punt omhoog te krijgen. De Algemene Raad voert eindeloze gesprekken met de politiek, justitie en zelfs de minister, maar het lijkt een gevecht tegen de bierkaai. De overheid wil voor een dubbeltje op de eerste rang zitten. Guensberg acht de tijd rijp om verdere medewerking te stoppen, tenzij Den Haag onvoorwaardelijk de bureaucratie gaat aanpakken en de vergoedingen per 1 januari 2003 tot 95 à 100 euro per punt verhoogt.

Harde einddatum

Eerste agendapunt was de resultaatgerelateerde beloning. Sinds de uitspraak van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (Nma) in de zaak Engelgeer, staat het verbod op no cure, no pay ter discussie. De Nma denkt dat het in de gedragsregel 25 tweede en derde lid neergelegde verbod op declareren op basis van no cure, no pay en quota pars litis voor letselschade-advocaten in strijd is met art. 6 Mededingingswet. De Orde zou het verbod slechts kunnen handhaven door het in een verordening op te nemen. De Algemene Raad wil duidelijkheid en stuurt aan op een spoedverordening, opdat in rust een inhoudelijk debat gevoerd kan worden.

Is een spoedverordening noodzakelijk? Deze vraag verdeelde het College. Als zij er werkelijk moest komen, dan wilde Van den Wall Bake (Amsterdam) een snelle discussie en een definitieve regeling binnen de kortst mogelijke termijn, opdat de Orde niet tot in lengte van dagen met 'een draak van een verordening' blijft zitten.

Guensberg was het ermee eens dat de verordening een tijdelijk karakter moest hebben. In elk geval moet de discussie uiterlijk vol-

gend voorjaar in het college gebracht worden. Dan zal worden gezien of het verbod op no cure, no pay gehandhaafd blijft, of dat het versoepeld moet worden. Het laatste woord hierover moet voor het einde van 2003 gezegd kunnen zijn.

Pannevis (Amsterdam) zei dat hij tot de slotsom was gekomen dat een verordening inderdaad nodig is, maar dacht ook aan mogelijke reacties. 'Het publiek moet niet de indruk krijgen dat de Orde no cure, no pay dichttimert.' Hij constateerde dat er binnen het College voor- en tegenstanders waren, en stelde 'bij wijze van beleidsmatige wijsheid' voor een harde einddatum vast te stellen. 'Dan kunnen we allemaal voorstemmen.' Guensberg zei niets tegen een einddatum te hebben. Pannevis: 'Waarom zet u hem er dan niet in?' Guensberg: 'Omdat het meer problemen oplevert dan voordelen.' Volgens Guensberg zou een harde einddatum ten onrechte de indruk wekken dat de regel na afloop hoe dan ook verandert. Hij hield voet bij stuk en de 'noodverordening' werd ten slotte geheel volgens zijn voorstel aangenomen. Er waren slechts tien tegenstemmers – met name in de Amsterdamse fractie – en drie stemonthoudingen. Amsterdam bleek dus tamelijk alleen te hebben gestaan en iedereen begon met elkaar te kletsen. Guensberg begreep de behoefte tot napraten maar stelde voor om dat pas na afloop te doen.

Er staat onzin

Op de agenda stond nu nog de klachtenregeling. Guido Schakenraad (portefeuillehouder rechtspraktijk) gaf namens de Algemene Raad een toelichting op de voorliggende conceptverordening. De Orde wil een kwaliteitsverbetering bewerkstelligen, die moet leiden tot een grotere tevredenheid over de afhandeling van klachten, het verbeteren van het imago van de advoca-

Foto's: NFP Photography, Utrecht

tuur, het verlichten van de taak van de deken en Raden van Toezicht, het verminderen van de druk op de tuchtrechter en daarmee de kosten van de disciplinaire rechtspraak.

De pilot waaraan de arrondissementen in het hofessort Leeuwarden en de arrondissementen Zwolle, Den Bosch en Maastricht hebben deelgenomen heeft drie jaar geduurd. Bij de evaluatie bleek dat de klachtenregeling zo succesvol was, dat de Algemene Raad deze wil afzonderen van de geschillenregeling en al eerder verplicht wil stellen.

Er meldden zich veel sprekers. De Vries (Den Haag) had 'ongemakkelijke gevoelens' als hij dacht aan de kleine kantoren, die een klachtenfunctionaris moeten hebben buiten het kantoor. Daar zijn kosten aan verbonden en men moet andere advocaten in zijn keuken dulden. 'Die gedachte stemt mij niet vrolijk.' De Vries pleitte ervoor om in de regeling aparte voorzieningen op te nemen met het oog op de allerkleinste kantoren.

In het uitgangspunt dat cliënten zich

Huishoudelijke vergadering in Utrecht bijeen

allereerst tot het kantoor van de eigen advocaat wenden, kon De Vries zich echter goed vinden. Het zou immers 'niet meer dan normaal' moeten zijn dat mensen een probleem eerst bepreken met wie ze dat probleem hebben.

Kneppelhout (Rotterdam) vroeg zich af waarom de klachtenprocedure in een verordening moet worden opgenomen. Hij ergert zich aan de betutteling en de opvoedkundige aspecten. 'Houdt u die dingen aan de kantoren, en beperk u tot een klachten-

procedure,' adviseerde hij. Hierop reageerde Van Wersch (Arnhem); hij wist wel waarom het in een verordening moest: 'Anders komt er geen klap van terecht'. De deken merkte genuanceerd op dat je in een verordening moet regelen wat van direct belang is voor de relatie advocaat-cliënt. En daarvan is sprake bij een klachtenprocedure.

Doelman (Amsterdam) juichte toe dat bij de dekens de klachtenstroom wordt ingetoomd maar de mensen moeten de deken niet als een soort appèlrechter gaan

Besluitenlijst Collegevergadering 26 juni 2002

Mededelingen

Gefinancierde rechtshulp; convenant, auditing

De Algemene Raad wil aan de politiek heel duidelijk maken dat de Orde in het overleg over de gefinancierde rechtshulp niet meer zal meewerken aan aanpassingen van het systeem totdat er harde toezeggingen zijn over de verhoging van de toevoegingsvergoeding naar € 95 à 100. Er zal daarom overleg plaatsvinden met de andere spelers in het veld van gefinancierde rechtshulp (VRN, VSAN en VSAA). In dit kader zal een conferentie worden belegd.

50 jaar Advocatenwet – 50 jaar Orde

De Algemene Raad geeft een mondelinge toelichting op de activiteiten in het kader van 50 jaar Advocatenwet – 50 jaar Orde.

Concept Verordening op de Praktijkuitoefening, onderdeel Resultaatgerelateerde Beloning

Het College heeft de Verordening op de Praktijkuitoefening, onderdeel Resultaatgerelateerde Beloning (inhoudende de huidige tekst van gedragsregel 25, leden 2 en 3) vastgesteld.

De Algemene Raad bereidt, gehoord de uitgebreide Overlegcommissie gedragsregels, een notitie voor die als basis zal dienen voor een brede discussie over de toekomst van het *no cure no pay* verbod (in twee termijnen) in het College van Afgevaardigden.

Concept Verordening op de Praktijkuitoefening, onderdeel Klachtenregeling advocatuur

Het College bespreekt de concept verordening, een nota van toelichting en voorbeelden van het klachtenreglement en het klachtenregistratieformulier.

Het College van Afgevaardigden spreekt zich uit voor het opnemen van een klachtenregeling advocatuur in een afgeslankte verordening.

De klachtenregeling zal ook gelden voor de kleinste kantoren. De Algemene Raad zal dienaangaande komen met werkbare oplossingen.

De data van de Collegevergaderingen in 2002 zijn als volgt:

18 september, Zeist

29 november, Utrecht

Agendapunten voor de Collegevergadering van 18 september 2002 o.a.:

Concept verordening op de Praktijkuitoefening, onderdeel Klachtenregeling advocatuur

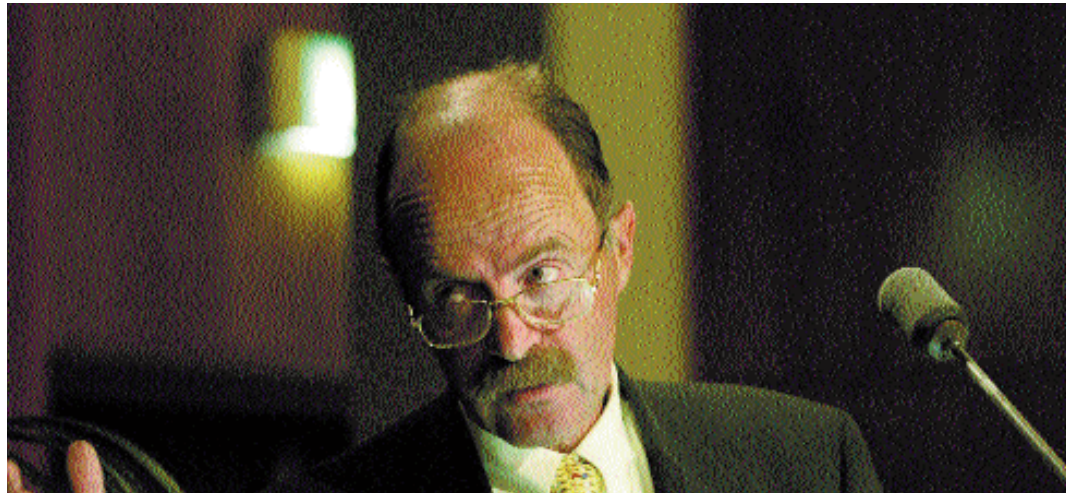
Aanpassing van enige bepalingen van en noten bij de Stageverordening 1988 en de Verordening Permanente Opleiding in verband met de wijzigingen in de beroeps- en stageopleiding en de erkenningsregeling permanente opleiding.

zien, nadat ze tevergeefs bij het eigen kantoor hebben geklaagd.

Ten Doesschate (Utrecht) zei dat in zijn stad een kleine meerderheid tegen een verordening is. 'Niet nog meer regels,' hadden vooral de kleinere Utrechtse kantoren gezegd. Voorstanders daarentegen hadden erop gewezen dat de taak van de deken verlicht werd.

Veldman (Breda) had op een warme zomeravond in zijn tuin zitten turen naar een stukje tekst (art. 5:3 van de verordening) en was tot de conclusie gekomen: 'er staat onzin'. Met een vlammend betoog kreeg hij de lachers op zijn hand. De voorgestelde klachtenprocedure zou in zijn ogen wel érg laagdrempelig worden. Veldman beschreef het beroemde schilderij Van Goya in het Prado in Madrid, waarop een Spaanse vrijheidsstrijder zijn borst ontbloot voor een Frans vuurpeloton. 'Daar moest ik aan denken bij het lezen van de regels voor het intakegesprek.'

Guensberg gaf toe dat de regeling soms wel wat meer 'voorwaardenscheppend' zou kunnen zijn in plaats van 'direct regulerend'. Hij was het ook eens met degenen die een minimum

H. Vallenduuk: Blij omdat de BOA-discussie in de notitie zat, bedroefd omdat niemand van de BOA zich had gepresenteerd

van bureaucratie bepleitten. Samenvattend zei hij dat de verordening er toch écht moet komen, kleine kantoren kun je niet uitzonderen, maar men moet wel oog hebben voor de specifieke situatie waarin ze zitten, en de bureaucratie en betutteling moeten zo veel mogelijk weggenomen worden.

Bij het peilen van de stemming, bleek een ruime meerderheid van de afgevaardigden akkoord te gaan met het opnemen van de klachtenregeling in een afgeslankte verordening. Bovendien wees een extra peiling uit dat kleine kantoren niet van deze regeling uitgezonderd hoeven te worden.

'Ik moest bij de regels voor het intakegesprek denken aan het schilderij Van Goya waarop een Spaanse vrijheidsstrijder zijn borst ontbloot voor een vuurpeloton'

'Stagiaires zijn veel zieliger dan BOA's'

Ook de gescheiden vaders van de Werkgroep Scheiding en Omgang hadden lucht gekregen van de Huishoudelijke Vergadering. Ze willen hun kinderen zien en demonstreerden buiten tegen 'bij-advocaten'. Hun woordvoerder was overigens vol lof over de advocaten die vandaag langsliepen, van wie sommigen de werkgroep succes hadden gewenst. Kennelijk waren de advocaten goedgehumt door het vooruitzicht op een discussie over de notitie 'De Orde, overheid in Advocatenland? Grenzen en plichten van haar bevoegdheden'.

In zijn openingswoord zei de deken dat hij het nog even had nagezocht: precies vijftig jaar en drie dagen geleden was de Advocatenwet in de Tweede Kamer aangenomen.

De aanwezigen hadden een notitie ontvangen, die door algemeen secretaris Jan Suyver vanaf een spreekgestoelte nader werd toegelicht. Directe aanleiding voor een discussie over de vraag naar de grenzen van de bevoegdheden van de Orde, was de roemruchte extra vergadering, vorig jaar op initiatief van de Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten (BOA).

De BOA had gesteld dat 'de Orde zich in haar optreden – in welke vorm dan ook – voortdurend mede behoort te laten leiden door de materiële en andere gerechtvaardigde belangen van de advocaten als zodanig en met name van hen die geheel zelfstandig of in kleine verbanden de praktijk uitoefenen'.

In de voorliggende notitie kwam naar voren dat de Orde-organen binnen een begrensde maar toereikende beleidsruimte

opereren. Hierbij moeten zij telkens zoeken naar het juiste evenwicht tussen de eisen van een goede beroepsuitoefening, de marktwerking en mededinging enerzijds, en de belangen van de leden anderzijds.

Weliswaar had Suyver in de wandelgangen gehoord dat dit 'oude koek' was, maar dat hoefde een goede discussie niet in de weg te staan. 'Het zijn traditionele thema's, en net als met verjaardagen zit de kracht in de herhaling.'

Recht voor z'n raap

De agenda meldde drie sprekers die de notitie kort en kritisch zouden becommentariëren. Omdat De Boer (advocaat in dienstbetrekking) ziek was, werden dat er twee: Louter, voorzitter van de Stichting Jonge Balie Nederland, en Okkerse, lid van het College van Afgevaardigden.

Louter beklom het spreekgestoelte en zei meteen maar 'recht voor z'n raap' dat hij 'niet onder de indruk van de notitie' was. Hij had de notitie als volgt begrepen: 'De Orde heeft bevoegdheden en daar moet ze gebruik van maken.' Hij vergeleek de notitie met een (slecht) regeerakkoord – het was de formatieperiode – waarin gezegd wordt dat de regering bevoegdheden heeft en zich voorneemt daar iets mee te gaan doen. 'Daar zit niemand op te wachten. De vraag is wát ze gaan doen,' aldus Louter. Hij reikte de Orde concrete ideeën aan, met name om de positie van stagiairs te verbeteren – 'Stagiairs zijn veel zieliger dan BOA's – en riep de Algemene Raad op om 'het huiswerk over te doen'.

Marek Guensberg zei dat hij met genoegen naar Louter geluisterd had, al was hij het met diens conclusie niet helemaal eens. De

notitie was immers 'niet bedoeld als een State of the Union voor de Advocatuur, maar om de grenzen van de advocatuur te verkennen'.

Okkerse liet daarop een degelijk verhaal horen over de oorsprong van de verordnungsbevoegdheid. De verscheidenheid binnen de advocatuur was 50 jaar terug uitgelopen op een 'kakofonie', waarin nodig eenstemmigheid bereikt diende te worden. Omdat de wetgever zich nergens mee bemoeide, had de Orde zelf maar regels uitgevaardigd. De dreiging van een kakofonie is overigens niet verdwenen. 'De verschillen in de advocatuur zijn gigantisch en de vraag is wat ons bindt,' zei Okkerse. Hij betoogde dat bij het vaststellen van verordeningen het groepsbelang mag meetellen, zolang dat niet ten koste gaat van het algemeen belang.

Gierwagen

De zaal kreeg het woord, maar tot een discussie kwam het niet echt. Han Vallenduuk (BOA-bestuurslid) toonde zich blij en bedroefd. Blij was hij omdat de BOA-discussie in deze notitie is opgenomen, bedroefd omdat zich niemand van de BOA had gepresenteerd. Hij leek zich daar een beetje voor te generen.

Vallenduuk verwoordde een typisch BOA-standpunt toen hij zei dat hij gehinderd werd door allerlei regels van de Orde in het algemeen belang. Ordecontributie voldoet hij dan ook met gemengde gevoelens. 'Ik betaal tien duizend gulden per jaar voor het algemeen belang. Maar daar ben ik niet voor, daar zou de overheid voor moeten zorgen.'

Nog zieliger dan BOA's en stagiairs zijn natuurlijk de gefinancierde advocaten. Bert Brands (voorzitter VSAN) was benieuwd naar concrete ideeën van de Algemene Raad inzake gefinancierde rechtshulp. Wat zijn de bevoegdheden en plichten van de Orde? In hoeverre kan de Orde grenzen overschrijden in het belang van de leden? Brands zelf zou wel voelen voor een staking. Hij zou bij wijze van spreken zelfs met een gierwagen naar het Binnenhof willen oprukken. Guensberg kon niet precies aangeven hoe ver de Orde zou kunnen gaan. 'Wij zullen niet snel, misschien wel nooit, oproepen tot staking. Want dat is niet in het belang van onze primaire doelstelling: het belang van de cliënten.'

Bij het afsluiten van de vergadering zei de algemeen deken dat de discussie 'best nuttig' geweest was. Guensberg: 'Dat de vonken er niet vanaf vlogen, wil misschien wel zeggen dat we het niet zo met elkaar oneens zijn.'

De notulen van de Huishoudelijke Vergadering zijn te zijner tijd beschikbaar via Balienet en op aanvraag via het bureau van de Orde.

A. Louter: 'Je wilt niet zozeer weten dat de Orde of de de regering zich voornemen met de bevoegdheden iets te gaan doen, de vraag is wát ze gaan doen'

DE BIA

‘Mijn vader zei: Tom, belooft me je moet nooit advocaat te worden!’

Het adagium *Virtus nobilem* is vervangen door een nieuw devies: *vrije tijd adelt!* Maar geldt dat ook voor de advocatuur en de rechterlijke macht? Over de zoektocht naar het evenwicht tussen werk en vrije tijd.

Martine Goosens
freelance journalist

Mr. Tom Phijffer (36), partner bij Willems Advocaten in Amsterdam, getrouwd met de Britse Kathleen Calvert.

Donderdagavond 20.00 uur, Phijffer zit te eten op de bank bij de televisie: ‘Na een dag op kantoor, die tot ongeveer 19.30 uur duurt, ben ik binnen tien minuten thuis. Na het journaal doe ik doorgaans niet veel bijzonders meer. Ik werk ongeveer 60 uur in de week, waarvan één of twee avonden per week ’s avonds thuis. De andere avonden lees ik meestal nog wat. Voordat ik drie jaar geleden tot de maatschap toetrad heb ik jarenlang in mijn vrije tijd onderzoek verricht naar ‘de zaak Lebak’. Toen ik na mijn studie van Nijmegen naar Amsterdam verhuisde bezocht ik het Multatuli Museum in het geboortehuis van Eduard Douwes Dekker aan de Korsjespoortsteeg. Dat bracht mij ertoe om de *Max Havelaar* nog eens te lezen, inmiddels door de ogen van een jurist. Ik raakte zo gefascineerd door het juridische aspect van de zaak Lebak dat ik mij steeds verder ver-

Foto's: Arnold Vente

diept heb in de vraag of Douwes Dekker gelijk had toen hij in 1856 aangifte deed tegen de – als een heilige vereerde – inlandse vorst van Lebak wegens machtsmisbruik, knevelarij en afpersing van de bevolking. Dekker kreeg geen gehoor, werd overgeplaatst maar weigerde dat en nam ontslag. In zijn ogen werden de wetten in Nederlands Indië verkracht. Ik begon mij af te vragen wat die wetten en verordeningen op het koloniale bestuur eigenlijk inhielden. Tot in de kleine uurtjes heb ik archiefmateriaal doorgespit, gewoon voor de lol. Uiteindelijk stuitte ik op parlementaire geschiedenis waarmee naar mijn oordeel Dekkers gelijk kon worden bewezen. Als zijn pleitbezorger schreef ik een boek met de titel *Het gelijk van Multatuli*. Recensenten schreven later over ‘Multatuli’s advocaat’ en ‘Postuum eerherstel voor Douwes Dekker’. Een groter compliment had ik niet kunnen krijgen; Dekker zelf had zijn leven lang vruchteloos

INSANIS

voor eerherstel gevochten. Na mijn huwelijk is de verschijning van mijn boek hét hoogtepunt in mijn leven.

Als partner ben ik natuurlijk medeverantwoordelijk voor de onderneming die het kantoor nu eenmaal is. Ten nadele van de andere partners zou ik zo'n uitgebreide studie naar iets wat mij in de privé-sfeer interesseert nooit doen. De publicatie van het boek heeft toch wel acht jaar van mijn leven gekost. Tegenwoordig heb ik het te druk voor dat soort dingen. Daarom ben ik nu bezig met wat belangrijk is voor kantoor of relevant is voor de onroerendgoedpraktijk. Ik ben lid van de Vereniging van Huurrechtadvocaten. Op dit moment verdiep ik mij in het sluitstuk van het NBW: de invoering van nieuw algemeen huurrecht. Ook daar ben ik redelijk fanatiek in, ik volg de ontwikkelingen op de voet.

Kathleen en ik hebben geen kinderen; we hebben in plaats daarvan gewoon paarden en honden. Kathleen was toen ik haar leerde kennen art director in Amsterdam, maar de laatste jaren brengt zij hele dagen door met Maestro, Briljant en Odyssee, twee paarden van onszelf en één van een vriendin. Alhoewel mijn grootvader paardenarts was in het leger heb ik tot ik Kathleen en Briljant leerde kennen zelf nooit iets met paarden gehad. Kathleen rijdt dressuurwedstrijden en traint dagelijks. Zij heeft de genen van mijn opa in mij wakker geschud. Elk weekend staat volledig in het teken van de paarden, samen verzorgen we de dieren, maken uitstapjes en gaan samen op concours. In een versleten spijkerbroek, soms letterlijk met mijn voeten in de mest, vind ik bij de paarden de rust die ik moet ontberen op mijn werk. Zelf rij ik recreatief, maar niet vaak. Op een wedstrijddag vormen we echt een team: ruiter, paard en groom. Brandy en Solo, de Engelse cockerspaniëls, weten dat ze even geen aandacht krijgen. De zenuwen gieren ook mij door de keel. Het paard voelt dat. Het wachten op de prijsuitreiking is net zoiets als wachten op een kortgedingvonnis. Achteraf wordt het juryrapport doorgenomen. Als we een prijs hebben gewonnen ben ik zo blij als een kind.

De tijd die ik naast mijn werk en de paarden nog overhou besteed ik aan het lezen van boeken, de krant, vakliteratuur en jurisprudentie. Ik lees graag over ontdekkingsreizigers zoals James Cook of Sir Francis Drake. De muiterij op de Bounty, een voetnoot in de Engelse geschiedenis, boeit me mateloos. De lokroep van de Stille Zuidzee, waarover Boudewijn Büch heeft geschreven, daarvan kan ik wegdromen. Maar ik hou vooral van biografieën. Het volledige beeld van een leven, dat spreekt mij aan, vooral als het tragisch eindigt. Laatst las

ik een biografie over een graaf uit een vooraanstaande regentenfamilie die generaal was in de tijd van Napoleon. Een man van betekenis in de politiek en in de geschiedenis. Maar na de Franse overheersing slaagt hij er niet in verder carrière te maken en reist hij gedesillusioneerd af naar Brazilië, waar hij alleen en in totale afzondering sterft. In dat boek staat een plaatje met als onderschrift: *"Dirk van Hogendorp voor een eenvoudige plantagehut in povere omstandigheden"*. Dat trieste beeld van die man in eenzaamheid en armoede, denkend aan een glorieuze tijd die allang niet meer bestaat, dat vind ik ontroerend. Op kantoor heb ik juist helemaal geen behoefte aan emotionele toestanden, het zakelijke en klinische van de commerciële praktijk vind ik bijzonder prettig. Maar in mijn hart ben ik een romanticus.

Een werkweek van 60 uur vind ik heel gewoon, maar van het harde werken op zich krijg ik geen kick. De lol van het leven ervaar ik vooral in het weekend en dat hou ik ook voor ogen als ik even wat minder zin heb in mijn werk. Zaterdag en zondag staan volledig in het teken van rust en ontspannen met mijn vrouw, de paarden en de honden. Werken doe ik dan liever niet, ik heb geen zin om door te draaien in deze prachtige, maar toch wel stressvolle job. Mijn vader is ook advocaat geweest. Hij kreeg er hartklachten van en moest al op zijn 55e stoppen. Terwijl hij herstelde van een openhartoperatie zei hij in het ziekenhuis: 'Tom, beloof me nooit advocaat te worden! Inmiddels is hij 70. Ik ben blij dat hij kan zien dat ik gelukkig ben geworden: het bloed kruipt toch waar het niet gaan kan!' ■

Zijn buitendienstfunctie is Peter op het lijf geschreven.

Fraude. Het is overal. Op dinsdagmiddag om 14.26 uur in Peter's schiedbahn in Noordwijk. Omdat zijn boot er van afgaat dat Peter zijn werkweek besloot om kisten bezeken. Volgens zijn bezekerslogica.

Fraudat Schalk & Partners heeft de laatste steen boven. Of helpt u het voorkomen. Gewoelige zaken als verzoeken van in- of externe dialyse, oplichting, bedrijfsoplossing, productovername, leidinggevoerde afrekening, dubbele schades en onrechtmatig schadeverzuim. Ook u kunt er zeker mee in zaken krijgen. Meer ook voor screenings en security-audit is het goed het zaken voor het erkeken te nemen. Schalk & Partners. Direct. Doortastend. Door de wet geveld.

Schalk & Partners bv

lees uw buitendienst in -praktijk

MET DE NEUS OP DE FEITEN

info@schalk.nl T 070 345 98 11 www.schalk.nl
Breda - Amsterdam - Antwerpen - Brussel

Wij leveren uw medische argumentatie

bitrages over verzekeringen, bij afsluiting over de oorzaak van overlijden, in strafzaken, over smartegeld, over invaliditeit,

Medisch Adviesbureau Bins
Leen 20
2512 GN DEN HAAG

telefoon 070 345 98 08
fax 070 345 98 11
dr.mr. J.W. Bins, arts RGA

Als uw ontwikkeling stil staat
www.advocatenwerk.nl

HV&PARTNERS
VOOR JURISTEN. VAST OF INTERIM

TEL 010 - 240 06 05

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Ten behoeve van de advocaat en het bedrijfsleven.
Werkzaamheid in bedrijfsrechtzaken in binnen- en buitenland.

- overmatig niet-overname
- overname van ondernemingen
- overname van ondernemingen
- handelsinformatie
- fraude
- privacy-onderzoeken

Telefoon : 010 - 477 33 22 E-mail : info@fif33.nl
Fax : 010 - 477 08 30 Internet : www.fif33.nl

Vraag naar brochure om veel over ons totaalpakket aan diensten.

Bureaustreet: Hoornsteegsingel 185, 3021 LH Rotterdam
Correspondentieadres: Postbus 25250, 3001 HB Rotterdam

Iks ging weer eens pleiten

Leo van Osch

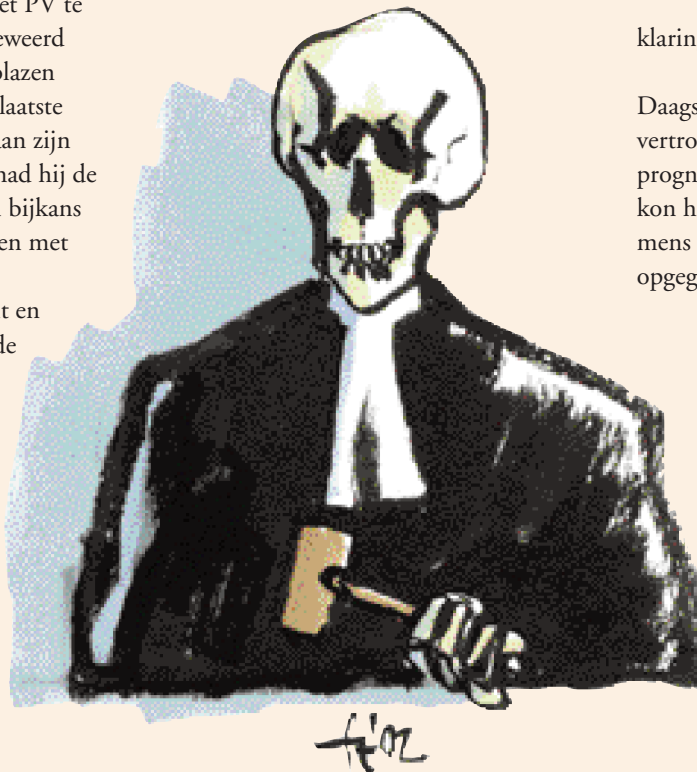
Iets in de stem van zijn oude cliënt Yilmaz heeft X doen besluiten om hem diezelfde middag te woord te staan. Hij legde de hoorn neer en keek door het raam naar buiten. Het was een warme nazomerdag. Tegen de avond zou een vochtige herfstachtige koude over de stad dalen, maar nu fietsten de mensen nog luchtig gekleed onder zijn raam langs. Zijn gedachten dwaalden af naar de strafzaak waarin hij Yilmaz nog niet zo lang geleden had bijgestaan. Yilmaz was aangehouden bij een verkeerscontrole, had moeten blazen en was vervolgens meegenomen naar het bureau voor een analyse van zijn adem. Of Yilmaz nu wel of niet bewust 'zand' in die machine had willen strooien zou wel altijd onduidelijk blijven. De aanwezige agenten hadden beweerd van wel en in het ambtsedig PV opgenomen dat zijn cliënt uit een kraantje in het wachtlokaal water had gedronken, dat water in zijn mond had gehouden en vervolgens in het daarvoor niet bestemde mondstuk van de machine had laten vloeien. Om het PV te vervolmaken had men ook nog beweerd dat zijn cliënt tussen drinken en blazen enige zinnen had gesproken. Dat laatste had X knap lastig geleken. In de aan zijn werkkamer grenzende badkamer had hij de proef op de som genomen en zich bijkans verslikt toen hij probeerde te praten met een mondvul water.

Bij het hof had hij de president en de raadsheren voorgesteld hetzelfde te doen, maar dan wel in de raadkamer, want dat was beter voor het decorum. Een van de raadsheren had op dat moment een slok water genomen van het voor hem staande glas water en X was daar naar hij dacht snedig op ingesprongen, maar de verbaasde blik van de raadsheer maakte X duidelijk dat de

raadsheer óf geen gevoel voor humor had óf de merites van zijn pleidooi volledig had gemist. Enfin, dat kon ook worden gezegd van de rest van het hoogedelachtbaar college, want Yilmaz werd veroordeeld.

Later die middag arriveerde Yilmaz, een wat gezette Turkse man van 25 jaar in het gezelschap van zijn zus. De hand van zijn cliënt voelde ongezond vochtig. 'Nee,' sprak Yilmaz, 'het gaat niet goed'. Eenmaal gezeten aan de spreektafel kwam de aap uit de mouw. Hij had kanker en zou, naar hij zelf dacht, nog slechts een drietal maanden te leven

definitieve
ontzegging van de
rijbevoegdheid...

hebben. Hij liet X de dagvaarding zien voor de kantonrechter. De politie wilde de schade verhalen die aan het alcoholapparaat was toegebracht. Toen X uitlegde hoelang het zou duren voordat het vonnis zou zijn geweest, zuchtte Yilmaz dat hij dat niet meer zou meemaken. Zijn zus legde bij die woorden haar hand op de bovenarm van haar broer.

X werd er droevig van. 'Waarom maakt u zich nog druk om die zaak?' vroeg hij aarzelend, waarop Yilmaz verklaarde dat hij bang was dat zijn vrouw na zijn dood voor de gevolgen kwam te staan.

X beloofde de zaak te gaan doen. Ook de veroordeling van het hof, hoe onbe-nullig thans in het verband van leven en dood, kwam ter tafel. Of X de rij-ontzegging van twaalf maanden niet ongedaan kon maken. Dan kon hij die laatste drie maanden nog rondtoeren.

X bleef jurist en vroeg om een verklaring van de behandelend specialist.

Daags daarop kwam de verklaring via de vertrouwensarts al binnen. Een matige prognose luidde de vage conclusie, maar X kon het de arts niet kwalijk nemen: een mens zet niet graag zwart op wit dat een der opgegeven is. ■

VAN DE ORDE

Orde-nieuws

Tarieven strafvordering

Advocaten die namens hun cliënt een verzoekschrift indienen krachtens art. 89 of 591a van het Wetboek van Strafvordering (verzoek tot schadevergoeding of vergoeding van de kosten van de raadsman in een zaak zonder oplegging van straf of maatregel) mogen daarvoor een basisbedrag van respectievelijk € 275 (zonder mondelinge behandeling) of € 540 (mét mondelinge behandeling) in rekening brengen. Dat bedrag is inclusief 19% BTW. Dat heeft het Landelijk overleg van voorzitters van de strafsectoren van de hoven en de rechtbanken (LOVS) onlangs besloten.

De toe te kennen vergoeding in deze zaken wordt niet aan de raadsman toegekend, maar aan de gewezen verdachte. De vergoeding is daarom niet onderhevig aan omzetbelasting. De raadsman houdt bij de vaststelling van de hoogte van zijn vergoeding echter wel rekening met de BTW. Het LOVS is daarom van mening dat in het dictum geen melding gemaakt dient te worden van de BTW, maar dat die wel in de voornoemde bedragen geïncorporeerd moet zijn.

Zie *Balinet voor de brief van het LOVS*

Het Bureau van de Orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
N.a.w. gegevens advocatuur	070 - 335 35 29	adres@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070 - 335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070 - 335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Opleiding: alle vragen (09.00-12.00 uur)	070 - 335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Communicatie: Advocatenblad, brochures et cetera	070 - 335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Alle overige vragen van advocaten	070 - 335 35 71/86	helpdesk@advocatenorde.nl

Redacteur/journalist van de Orde

Sinds maandag 1 juli werkt Lucien Wopereis (1966) bij de Orde als redacteur/journalist. Hij zal zich richten op het nieuws en de informatie over balie en Orde, in het *Advocatenblad*, in de elektronische nieuwsbrief *OrdeVanDeDag* en op *BalieNet*. Wopereis is jurist, promoveerde op de Wet Openbaarheid van bestuur, werkte bij diverse tijdschriften en was sinds 1999 redacteur van de *Staatscourant*. Hij is te bereiken op: l.wopereis@advocatenorde.nl; tel. 070-3353574.

Ontwikkelingen in Syrië en Tunesië

De *Syrische advocaat Riad al-Turk* werd vorige maand door het Syrische Supreme State Security Court veroordeeld tot tweeënhalft jaar gevangenisstraf vanwege het 'door middel van illegale methoden trachten de grondwet te wijzigen'. Amnesty International heeft een dringende oproep gedaan aan de Syrische autoriteiten om Riad al-Turk onmiddellijk en onvoorwaardelijk op vrije voeten te stellen. In het nummer van 28 juni jongstleden (*Advocatenblad* 2002-13) berichtte de Stichting Advocaten voor Advocaten reeds over Riad Al Turk, advocaat en prominent lid van de oppositie in Syrië. Hij werd in zijn leven vele malen op onduidelijke gronden gearresteerd en zat van 1980 tot 1998 gevangen. In september 2001 werd hij opnieuw gearresteerd en gevangengezet op verdenking van betrokkenheid bij burgergroepen en fora die opriepen tot democratisering van de samenleving. Amnesty International vreest voor de gezondheid van de inmiddels 72-jarige advocaat. Hij lijdt aan een hartkwaal en is suikerpatiënt.

Over de situatie in *Tunesië* berichtte de Stichting Advocaten voor Advocaten in de nummers 8 en 10 van het *Advocatenblad* van dit jaar. De Syrische rechter Mohktar Yahyaoui had zich in een brief aan de Syrische president zeer kritisch uitgelaten over het totale gebrek aan autonomie en onafhankelijkheid waaronder de rechterlijke macht in Tunesië moet functioneren. Yahyaoui werd vanwege die uitlatingen geschorst als rechter, met inhouding van salaris en moest voor een disciplinaire raad verschijnen. Op 29 december 2001 werd hij ontslagen uit het rechtersambt vanwege schending van ambtsplichten en ondermijning van de reputatie van de rechterlijke macht. De intimidaties tegen zijn persoon waren daarmee niet ten einde. Amnesty International berichtte in juni van dit jaar dat de dochter van Yahyaoui bij het verlaten van haar school is mishandeld door een onbekend persoon met een wapenstok.

Amnesty International berichtte tevens op 19 juni jongstleden dat het verhaal van de Syrische rechter nog een vervolg heeft gekregen. De Tunesische autoriteiten arresteerden onlangs zijn neef, Zouheir Yahyaoui. Zouheir is 34 jaar en baas van de internetsite *TUNeZINE*. De website wordt in Frankrijk beheerd en verschaft on line informatie en discussiefora over de politieke situatie in Tunesië. Het is een van de eerste internetsites geweest die de open brief van rechter Mohktar Yahyaoui publiceerde. Zouheir zit momenteel gevangen in de 'negen april'-gevangenis in Tunis. Zijn advocaten hebben te kennen gegeven dat Zouheir tijdens de eerste uren van zijn gevangenschap in het Ministerie van Binnenlandse Zaken is mishandeld. Pas een week na zijn arrestatie, op 11 juni jongstleden, mochten zijn advocaten Zouheir bezoeken in de gevangenis. Ook voor kritische advocaten in Tunesië blijft de situatie moeilijk. Amnesty International meldt dat in de nacht van 16 op 17 juni jongstleden de kantoren van twee advocaten, Saida Akremi en Noureddine Bhiri, zijn vernield. Zij zijn beiden lid van het 'Centre pour l'Indépendance de la Justice et l'Avocatie', een organisatie die door Mohktar Yahyaoui en anderen is opgericht. De Tunesische autoriteiten erkennen de organisatie niet. Amnesty International heeft de Tunesische autoriteiten eraan herinnerd dat zij, onder andere op basis van artikel 19 van het Internationaal Verdrag voor Burgerlijke en Politieke Rechten, verplicht zijn het recht van vrije meningsuiting te garanderen.

Voor meer informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten kunt u contact opnemen met de secretaris, mr. Mirjam Siesling, p/a Janskerkhof 6, 3512 BM Utrecht, tel. 030-253 74 27, fax 030-253 70 28, M.Siesling@law.uu.nl.

Overleg over faciliteiten bij ICC

Vier advocaten die betrokken zijn bij de oprichting van de International Criminal Bar, waartoe vorige maand in Montréal werd besloten, gaan overleggen met het 'advanced team' van het International Strafhof (ICC) over de benodigde faciliteiten voor de verdediging. Het gaat dan onder andere om het gebruik van kamers, telefoons, de kantine en de bibliotheek.

Over circa vier jaar moet de permanente behuizing van het ICC, in de Alexanderkazerne in Den Haag, gereed zijn. Tot die tijd zal het Internationaal Strafhof zijn intrek nemen in een voormalig gebouw van

KPN in Den Haag. Het advanced team treft op dit moment voorbereidingen voor de inrichting van dat laatste gebouw.

Tijdens een bijeenkomst bij de Nederlandse Orde van Advocaten bleek dat de verdediging bij het *International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia* qua faciliteiten niet altijd even goed bedeed is. Om dit voorkomen in het gebouw van het permanente hof, zullen de vier advocaten (E. Residovic, T. Visnjic, P. Murphy en J. Sjöcrona) hun wensen in een vroegtijdig stadium aan het advanced team kenbaar maken. Namens het advanced team waren P. Mochochoko en S. Muller aanwezig.

Nieuwe BalieNetrubriek

Dagelijks stellen advocaten vragen aan de Helpdesk van het Bureau van de Orde, telefonisch of per e-mail. Veel van deze vragen worden weergegeven in de rubriek 'Vraag en Antwoord' op BalieNet. Om de advocaat nog beter van dienst te zijn, zal de Helpdesk regelmatig een veelgestelde Vraag & Antwoord in dit blad publiceren; de eerste treft u hieronder aan.

U belde over...

Bestaan er vereisten voor het aangaan van een man-vrouwfirma?

Ja, zie de Samenwerkingsverordening 1993 (Vademecum Wet- en regelgeving 2002, blz. 203 e.v.).

De Orde acht een man-vrouwfirma, waarbij één van de echtelieden advocaat is en de vrouw (of man) geen advocaat is maar in verband met de advocatenpraktijk bijvoorbeeld ondersteunende werkzaamheden verricht, op grond van de Samenwerkingsverordening 1993 niet toegestaan.

Bij een verzoek tot het aangaan van een man-vrouwfirma is volgens de Orde sprake van een samenwerkingsverband: een samenwerking waarbij de man en vrouw voor gezamenlijke rekening en risico de praktijk uitoefenen, of ten dien aanzien zeggenschap dan wel eindverantwoordelijkheid met elkaar delen.

Op grond van art. 3 j^o 4 Samenwerkingsverordening is het de advocaat slechts toegestaan een samenwerkingsverband aan te gaan of te laten voortbestaan indien de praktijk van ieder van de deelnemers aan het samenwerkingsverband in hoofdzaak is gericht op de uitoefening van de rechtspraktijk. Een advocaat mag slechts een samenwerkingsverband aangaan of laten voortbestaan met een andere advocaat, met een niet in Nederland ingeschreven advocaat of met een lid van een andere beroepsgroep die door de Algemene Raad is erkend, te weten: belastingadviseurs, octrooigemachtigden en notarissen.

(advertentie)

Weesp, aan de Vecht, is een mooie gemeente met een rijke historie. Goed bereikbaar vanuit Amsterdam, Flevoland en het Gooi, is Weesp een prettige woongemeente voor haar circa 18.000 inwoners en een gewilde vestigingsplaats voor bedrijven.

BELEIDSMEDEWERKER BESTUURLIJKE JURIDISCHE ONDERSTEUNING M/V

36 UUR PER WEEK

De Gemeente Weesp is volop in beweging, op weg naar een moderne en dienstverlenende organisatie. De organisatie omvat drie sectoren: Middelen, Stadsontwikkeling & Beheer en Samenleving en één stafafdeling. De stafafdeling bestaat uit bestuurs- en managementondersteuning, Juridische Zaken, Voorlichting & Communicatie en een bestuurssecretariaat. Ter ondersteuning van de activiteiten van de afdeling Juridische Zaken zijn wij op zoek naar een enthousiaste nieuwe collega.

VAN DE ORDE

Vaker overleg met Stichting Jonge Balie

De Stichting Jonge Balie Nederland en de Nederlandse Orde van Advocaten zullen voortaan twee keer per jaar bij elkaar komen om over de verplichte opleidingen en andere lopende zaken te spreken. Dat is de uitkomst van overleg dat onlangs plaatsvond tussen de stichting en de afdeling Opleiding van de Orde.

De Stichting Jonge Balie Nederland behartigt de belangen van de verschillende Jonge Balies in Nederland. In de stichting zitten vertegenwoordigers van elke lokale Jonge Balie. Vier van deze vertegenwoordigers vormen het Dagelijks Bestuur. Namens de lokale Jonge Balies kan de Stichting een standpunt uitdragen naar de verschillende portefeuilehouders van de Raden van Toezicht, bijvoorbeeld over de voorgenoemen harmonisatie van lokale opleidingsvereisten.

De Orde denkt dat regelmatig overleg met de Stichting Jonge Balie over de opleidingen zeer nuttig kan zijn. Zo kan de Stichting een goede informatiebron zijn over de Voortgezette Stagiaire Opleidingen (VSO). Op dit moment is bijvoorbeeld de vraag of en hoeveel stagiaires in de problemen komen doordat ze zich in een (te) laat stadium van hun VSO aanmelden voor keuzevakken. Door regelmatig over dit soort onderwerpen te overleggen, hoopt de Orde ontwikkelingen vroeger te signaleren.

Advocaten kunnen tot hun zevende werkjaar lid blijven van de Jonge Balie. Die hebben vaak enkele bevoegdheden van de lokale Raden van Toezicht gedelegeerd gekregen. Op dit moment organiseren veel Jonge Balies bijvoorbeeld lokaal verplichte lezingen en pleitoefeningen.

ALGEMENE INFORMATIE

De afdeling is mede verantwoordelijk voor de advisering naar het college van B&W, burgers, bedrijven en instellingen inzake de toepassing van wetgeving, waaronder de Algemeen Plaatselijke Verordening, de wet op Kansspelen en de Drank en Horecawet. Binnen de afdeling zijn 2 juristen werkzaam, die belast zijn met de juridische control van de organisatie.

FUNCTIE-INFORMATIE

U fungeert als vraagbaak voor de organisatie op het gebied van juridische aangelegenheden. U bekleedt de functie van secretaris van de commissie bezwaar en verzoeken op de gemeente in gerechtelijke procedures. U schrijft beleidsadviezen over uw vakgebied. Tenslotte vervult u de functie

van juridische controller van gemeentelijke procedures en verordeningen.

FUNCTIE-EISEN

- U heeft een opleiding universitaire Nederlands recht;
- U heeft ruime relevante werkervaring;
- U heeft kennis van en ervaring met het werken in een politieke omgeving;
- U heeft uitstekende mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden;
- U bent stressbestendig, flexibel en kunt zo nodig improviseren.

SALARIS

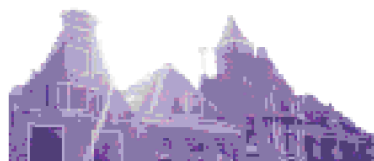
Afhankelijk van opleidingsniveau en ervaring bieden wij voor deze functie (aanloopschaal 9) min. € 2.088 en max. € 3.692 (uitbopschaal 10A).

exclusief vakantiegeld en eindejaarsuitkering. De Gemeente Weesp biedt o.a. flexibele werktijden, spaarloonregeling en een premiespaarregeling.

OVERIGE INFORMATIE

Voor informatie over de functie kunt u terecht bij dhr. drs R.A.K. Huijbregts, algemeen directeur o.i., telefoon (0294) 491 200. Uw schriftelijke reacties kunt u uiterlijk 14 dagen na het verschijnen van deze advertentie richten aan de afdeling P&O, t.a.v. dhr. R.I.A. Carter, Postbus 5099, 1380 GB Weesp. U kunt uw reactie ook mailen naar info@weesp.nl

Acquisitie wordt niet op prijs gesteld.

**Gemeente
WEEESP**

Nieuwstraat 41, Weesp. Tel. (0294) 491391.

Orde-nieuws

De Staatssecretaris van Justitie laat weten:

Aanpassing basisbedrag Besluit vergoedingen

Op grond van artikel 3, lid 2 en artikel 27 van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 wordt het basisbedrag voor de vergoedingen van rechtsbijstandsverlening en de vergoeding voor administratieve lasten jaarlijks geïndexeerd. Het percentage voor 2002 bedraagt 5,208%. Derhalve wordt per 1 juli a.s. het basisbedrag (thans € 75,78) verhoogd tot een bedrag van € 79,73. Per diezelfde datum wordt de vergoeding voor administratieve lasten verhoogd van € 29,55 naar € 31,09. Voor de goede orde zijn vermeld dat deze verhogingen slechts van toepassing zijn op toevoegingen die na 30 juni 2002 worden afgegeven. Bijgaand

gelieve u aan te treffen een afschrift van de hierop betrekking hebbende regeling, die ik binnenkort zal publiceren in de Staatscourant.

De per 1 januari jl. van kracht zijnde kwaliteitstoelage is niet in onderhavig besluit opgenomen. Deze toeslag maakt onderdeel uit van het door de Nederlandse Orde van Advocaten, de raden van Rechtsbijstand en het Ministerie van Justitie ondertekende convenant inzake de kwaliteitsborging advocatuur. Na indexering met genoemd percentage bedraagt de kwaliteitstoelage derhalve € 7,64 (thans € 7,26)

Pinguïn Screensaver

De Stichting Advocaten voor Advocaten en de Nederlandse Orde van Advocaten bieden u gaarne in het kader van het 50-jarig jubileum de *Pinguïn Screensaver* aan. De screensaver toont u de nieuwste tekeningen van de bekende Pinguïn getekend door mr. W.C. van Manen. De Pinguïns roepen u nogmaals op voor de jubileum jaarvergadering op 27 september, geven informatie over de pinguïnshop artikelen en tonen u het laatste nieuws op BalieNet.

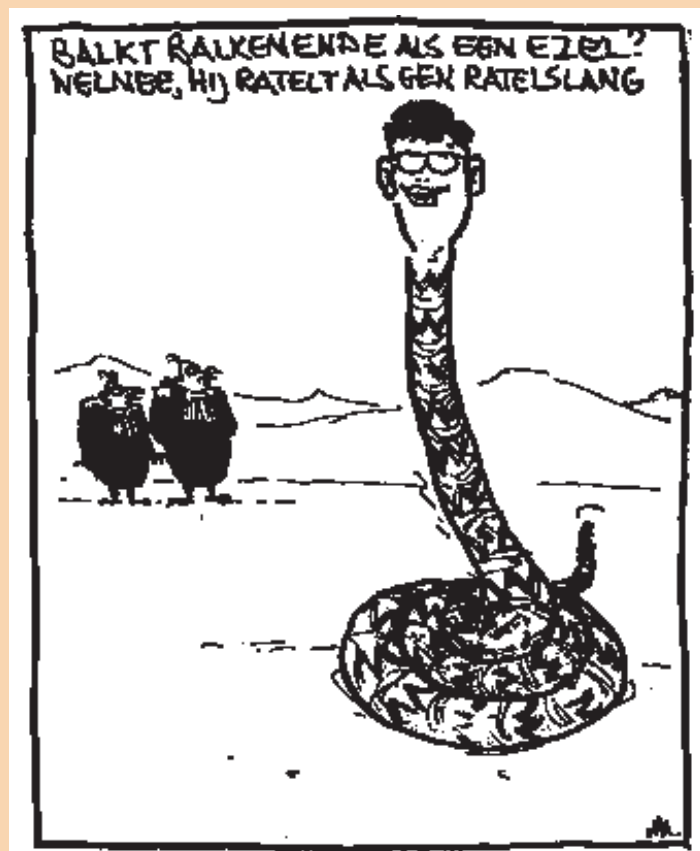
De Pinguïn Screensaver is geschikt voor alle Window versies vanaf Windows 95 en voor Windows NT 4.0 en hoger. Installatie is eenvoudig, download de screensaver vanaf de BalieNet-site en pak het bestand uit in een tijdelijke directory. Start vervolgens setup.exe en volg de aanwijzingen op het scherm.

(mr. W.K. van Duren, Portefeuillehouder Communicatie Algemene Raad)

Advocatentelefoon

P.I. Rijnmond, Locatie 'De Schie' beschikt sinds kort beschikt over een zogenaamde advocatentelefoon. Gedetineerden kunnen via een procedure kenbaar maken dat zij middels deze telefoon, die niet is gekoppeld aan de opnameapparatuur van de Inrichting, met hun advocaat willen communiceren. De gedetineerden die in 'De Schie' verblijven, zijn geïnformeerd over deze mogelijkheden.

VAN DE ORDE

Agenda

Negen jongeren, één uitspraak in *De JongerenJury*

Negen jongeren, allochtoon en autochtoon, met en zonder strafblad vormen vanaf zaterdag 27 juli *De JongerenJury*. Deze jury zal zich vijf weken lang gaan buigen over vijf waargebeurde strafzaken, variërend van een verkrachting tot een gewapende overval op een supermarkt, waar hun leeftijdsgenoten voor veroordeeld zijn. Met behulp van achtergrondinformatie over toedracht, dader en slachtoffer zal *De JongerenJury* in een afgesloten ruimte moeten komen tot een unanieme strafmaat die zal worden vergeleken met het daadwerkelijke vonnis. Ze hoeft er geen rekening mee te houden of de opgelegde straf past in het huidige Nederlandse rechtssysteem. Door middel van meerdere, niet zichtbare, camera's, worden de jongeren en de discussie die zij voeren bij de totstandkoming van een unanieme uitspraak geregistreerd.

De JongerenJury doet uitspraak vanaf zaterdag 27 juli van ca. 18.15 tot 18.55 uur en wordt uitgezonden door de AVRO via Nederland 1. Herhalingen op vrijdagochtend van 11.10 tot 11.50 uur.
www.samenvelig.nl

Oprichting Vereniging van Jonge Onroerend goed Juristen

Onlangs heeft de officiële oprichting van de Vereniging Onroerend goed Juristen (Vereniging 'JOJ') plaatsgevonden. Deze vereniging staat open voor advocaten, (kandidaat-)notarissen, bedrijfsjuristen en andere juristen die actief zijn op het terrein van het onroerend goedrecht en de leeftijd van 36 jaar (nog) niet hebben bereikt. De Vereniging 'JOJ' stelt zich ten doel de bevordering van de juridische onroerend goedpraktijk in de breedste zin van het woord. Ze streeft naar een formele en informele uitwisseling van kennis en kunde onder haar leden, en wil bovendien interesse voor het rechtsgebied wekken onder studenten. De Vereniging zal jaarlijks tenminste een drietal symposia organiseren en ernaar streven een jaarlijks preadvies te laten verschijnen.

Studieavond Vreemdelingenrecht

Op 9 september a.s. houdt de werkgroep Vreemdelingenrecht van het NJCM een studieavond over 'De toepasbaarheid van art. 11 IVESCR voor vreemdelingen in Nederland'. Het beëindigen van de opvang van asielzoekers en andere vreemdelingen, waardoor zij op straat komen te staan, leidt tot ontoelaatbare en inhumane situaties. Bovendien ontstaat mogelijk strijd met mensenrechtenverdragen en met name met art. 11 IVESCR, waarin staat dat ieder mens recht heeft op een adequate levensstandaard. Hieronder valt het recht op voeding, kleding en huisvesting. Uitgangspunt is dat dit recht geldt voor eenieder die zich op het grondgebied van de staat bevindt. In het geval van vluchtelingen die in Nederland opvang hebben genoten, buiten hun schuld niet uitzetbaar zijn en zodoende feitelijk nergens anders kunnen verblijven dan in Nederland, is dat Nederlandse staat gehouden de opvang voort

De Vereniging heeft een raad van advies ingesteld, bestaande uit: mr. H.M.I.Th. Breedveld, mw. mr. M.F.A. Evers, mr. J.G. Geelkerken, prof. mr. J. de Jong, mr. M.A. van Voorst van Beest.

De eerste activiteit van de Vereniging 'JOJ' zal plaatsvinden op donderdag 12 september 2002 in Pulchri Studio aan het Lange Voorhout te Den Haag. Het symposium draagt de titel 'Het gemeentelijk voorkeursrecht: voorkeur of willekeur?' en zal gaan over de (reparatie en uitbreiding van de) Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg).

Informatie: mr. Marie-Christine van Paasen, secretaris van de Vereniging 'JOJ', postbus 9, 2501 CA Den Haag, e-mail: m.vanpassen@vandiepen.com, telefoon: (070) 360 31 51, fax: (070) 362 70 75; of mr. Willem van der Werf, algemeen bestuurslid van de Vereniging 'JOJ', postbus 75084, 1070 AB Amsterdam, e-mail: wjevan-derwerf@dbbw.nl, telefoon: (020) 577 14 95, fax: (020) 577 10 97.

te zetten. De vraag rijst hoe ver de verplichtingen van de overheid in verband met de naleving van art. 11 IVESCR reiken.

De studieavond zal van 20.00 uur tot 22.00 uur plaatsvinden in de Raadzaal van het Instituut voor Staats- en Bestuursrecht, Achter Sint Pieter 200 te Utrecht. Inleidingen worden verzorgd door prof. mr. C. Flinterman, hoogleraar rechten van de mens en directeur van het Studie- en Informatiecentrum (SIM), en mr. K. Zwaan, onderzoeker bij het Centrum voor migratie van de Katholieke Universiteit Nijmegen. Na de inleidingen zal er ruimschoots gelegenheid zijn voor discussie.

Informatie: NJCM-secretariaat: tel./fax (071) 527 77 49, e-mail: njcm@law.leidenuniv.nl

Uitspraken Geschillencommissie*

Onzorgvuldige rechtsbijstand in een strafzaak

Aansprakelijkheid voor materiële en immateriële schade

Bindend advies Geschillencommissie Advocatuur d.d. 13 maart 2002
(Do1/0038)

Onderwerp van het geschil

De cliënt is door de politierechter veroordeeld wegens vernieling aan de auto van zijn buurman. Hij is veroordeeld tot het betalen van een geldboete ad f 500 en een schadevergoeding aan zijn buurman ad f 750, en hij moet daarnaast ongeveer f 350 betalen als vergoeding voor getuigen die door de buurman zijn opgeroepen. De cliënt vraagt aan de advocaat bijstand voor het door hem ingestelde hoger beroep en heeft voor dat hoger beroep een videoband laten maken van de plaats waar het vermoede delict zich heeft afgespeeld. Ter zitting van het Gerechtshof blijkt de videoband, die door de advocaat zou worden verzonden, niet bij het Hof te zijn aangekomen. Het Gerechtshof handhaaft de veroordeling, waarop de cliënt zelf cassatie instelt. Een daarna door hem aangezochte cassatieadvocaat laat weten dat uit het proces-verbaal van de zitting in hoger beroep niet blijkt dat gevraagd is om het afspelen van de videoband en dat om die reden het handhaven van het cassatieberoep geen zin heeft. De cliënt vraagt vervolgens de Geschillencommissie, optredend als bindend adviseur, de advocaat die hem in het hoger beroep heeft bijgestaan te veroordelen tot een schadevergoeding. Het gaat dan om het bedrag van de geldboete, de aan de buurman verschuldigd geworden schadevergoeding en de kosten van diens getuigen en verdere kosten, tezamen belopend f 13.845,87, en een immateriële schadevergoeding van f 5.750.

De cliënt heeft na afloop van de zitting en vervolgens nog enige malen zowel mondeling als schriftelijk aan de advocaat gevraagd wat er met de videobanden was gebeurd. Ongeveer zes maanden na de zitting laat de advocaat in een briefje weten dat de videobanden wel degelijk tijdig door middel van de interne post aan het Hof waren aangeboden terwijl hij weer twee maanden later laat weten dat er een fout is gemaakt op zijn kantoor waardoor de videobanden niet bij het Gerechtshof zijn terechtgekomen. Hij betwist overigens dat de beschikbaarheid van de videobanden tot een andere uitspraak zou hebben geleid, gelet op het overige bewijsmateriaal.

Beoordeling van het geschil

De Commissie stelt vast dat de door de advocaat erkende fout bestaat uit het niet goed doen bezorgen van de (exemplaren van de) videoband bij het Gerechtshof. Naar het oordeel van de Commissie heeft de advocaat onzorgvuldig gehandeld door de videoband niet aan het Gerechtshof te verzenden, de goede ontvangst door het Gerechtshof niet te verifiëren alsmede door te verzuimen om aanhouding te verzoeken toen ter zitting bleek dat het Gerechtshof niet beschikte over de videoband.

Bovendien heeft de advocaat onzorgvuldig gehandeld door niet – ondanks herhaald verzoek van de cliënt – uit te zoeken waar de videobanden waren gebleven.

De Commissie stelt verder vast dat het feit, dat de advocaat nadat

hem was gebleken dat de videobanden door zijn toedoen niet aan het Gerechtshof waren verzonden nodeloos heeft getalmd de cliënt hierover te informeren, belastend is geweest voor de cliënt.

Naar het oordeel van de Commissie heeft de cliënt verkerend in de veronderstelling dat de videobanden bij het Gerechtshof waren kwijtgeraakt terecht cassatie ingesteld tegen het arrest van het Gerechtshof. De kosten die met het cassatie-beroep zijn gemoeid en die volgens opgave van de cliënt f 1.374,08 (€ 623,53) bedragen, komen – mede gezien hetgeen hiervoor is overwogen – daarmee voor rekening van de advocaat.

De Commissie stelt vast dat de ernst van de door de advocaat gemaakte fout met zich meebrengt dat hij zijn opdracht niet naar behoren heeft vervuld en derhalve niet heeft gehandeld zoals van een redelijk bekwaam en redelijk handelende advocaat mag worden verwacht. Deze tekortkoming acht de Commissie zodanig dat de cliënt in het geheel geen vergoeding is verschuldigd voor de werkzaamheden van de advocaat.

De Commissie is evenwel van oordeel dat achteraf met onvoldoende zekerheid is vast te stellen hoe het Gerechtshof had geoordeeld als de videoband wel beschikbaar was geweest en ziet daarom geen reden voor toekenning van schade bestaande uit de gevorderde geldboete van f 500, de schadevergoeding van f 750 aan de buurman en de kosten van de getuigen ad f 116,20 en f 227,75, noch voor toekenning van de kosten van de advocaat in eerste aanleg.

Het feit dat de advocaat, nadat hem was gebleken dat de videobanden door zijn toedoen niet aan het Gerechtshof waren verzonden, nodeloos heeft getalmd de cliënt hierover te informeren, is – zoals de Commissie hiervoor reeds heeft overwogen – belastend voor de cliënt geweest. Naar het oordeel van de Commissie heeft de advocaat ook hierin onzorgvuldig gehandeld en kent de Commissie de cliënt een immateriële schadevergoeding toe welke zij naar redelijkheid en billijkheid vaststelt op € 350.

Op grond van het voorgaande is de Commissie van oordeel dat de klacht gegrond is en dat als volgt dient te worden beslist.

Beslissing

De Commissie stelt vast dat de cliënt de advocaat ter zake van de uitvoering van zijn opdracht niets is verschuldigd en de advocaat de declaraties die de cliënt reeds heeft voldaan als onverschuldigd betaald dient te restitueren.

De advocaat betaalt bovendien aan de cliënt een vergoeding van € 973,53 (zijnde € 623,53 + € 350). Betaling dient plaats te vinden binnen een maand na verzenddatum van dit bindend advies. Indien betaling niet tijdig plaatsvindt, betaalt de advocaat bovendien de wettelijke rente over dit bedrag vanaf de verzenddatum van dit bindend advies. Bovendien dient de advocaat overeenkomstig het reglement van de

VAN DE ORDE

Commissie een bedrag van € 90,76 aan de cliënt te vergoeden ter zake van de administratiekosten.

Overeenkomstig het reglement van de Commissie is de advocaat aan de Commissie als bijdrage in de behandelingskosten van het geschil een bedrag verschuldigd van € 115.

Met inachtneming van het bovenstaande wordt het depotbedrag aan de cliënt gerestitueerd.

De Commissie wijst het meer of anders verlangde af.

Aldus beslist op 13 maart 2002 door de Geschillencommissie Advocatuur bestaande uit de heer mr. B.G.L. van der Aa, mevrouw mr. C.A.A.M. Barge-Coebergh en de heer mr. J.B.A.C.M. Kin.

Noot

De advocaat in deze zaak heeft een serie ongelukken achter de rug, die tezamen een ernstige tekortkoming in de uitvoering van de opdracht opleveren. Het begint bij een administratief ongelukje (de videobanden komen niet bij het Gerechtshof aan) en daarmee wordt niet goed omgegaan: de advocaat had ter zitting om aanhouding moeten vragen toen bleek dat de banden niet waren gearriveerd. Misschien speelt bij die taxatiefout mee dat de advocaat, blijkens zijn verweer in deze procedure, niet al te veel verwachtte van die banden en de zaak daarom op zijn beloop heeft gelaten. Hij had er dan toch beter aan gedaan om ter zitting de keus aan zijn cliënt te laten. In de serie ongelukken past ook dat de advocaat er geruime tijd over heeft gedaan voor hij had uitgezocht wat er was misgegaan en dat ook nog eens aanvankelijk verkeerd aan zijn cliënt heeft gepresenteerd. Dat zal niet aan de vergevingsgezindheid hebben bijgedragen.

De Geschillencommissie wijst een gedeelte van de gevorderde schadevergoeding, die betrekking heeft op wat de teleurgestelde cliënt had te betalen aan boete en als schadevergoeding aan zijn buurman, af. De Commissie overweegt in dat verband dat achteraf met onvoldoende zekerheid kan worden vastgesteld wat het Gerechtshof zou hebben besloten, als de videobanden wél beschikbaar zouden zijn geweest. Dat lijkt geen goed criterium, in het licht van Hoge Raad 23 februari 2001, NJ 2001/431, met noot ThMdB en JBMV. Daar ging het om een verzuim van de advocaat om cassatieberoep in te stellen. Het Gerechtshof dat daar in hoogste feitelijke instantie over te oordelen had ging ter vaststelling van de omvang van de schade na wat de Hoge Raad zou hebben beslist indien het beroep wél zou zijn ingesteld en trad aldus als 'loco-cassatierechter' op. De Hoge Raad achtte dat een juiste benadering.

De Geschillencommissie zou, deze lijn volgend, zich aan een oordeel hebben moeten wagen over de vraag wat het Gerechtshof zou hebben besloten wanneer de banden in het geding waren gebracht, om aldus te beoordelen of en in welke mate schade was geleden.

GJK

* De uitspraak is bewerkt door Germ Kemper, advocaat te Amsterdam. Die bewerking houdt in dat sommige details zijn weggelaten en andere gewijzigd, en ook her en der enige uitweidingen - in het bijzonder waar het gaat om het weergeven van het standpunt van de cliënt of de advocaat - zijn weggelaten.

Permanente opleiding

In deze rubriek vindt u opleidingen die kunnen worden gevolgd in het kader van de Permanente opleiding. De rubriek vormt een aanvulling op de cursuswijzer Permanente opleiding die vier keer per jaar verschijnt.

Arbeidsrecht

Spitsuurstudie

De Zieke Werknemer***

datum: 17 september 2002,
14.30-20.30 uur

docenten:

prof. mr. A.J.C.M. Geers,
mr. D.J. Buijs, drs. R.L. van
Deijnen, mr. J.W.M. Pothof
plaats: Rotterdam

punten: 4

prijs: € 550 exclusief BTW
Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-648768

Spitsuurstudie Flexibele Arbeidsverhoudingen***

datum: 9 oktober 2002,
15.30-21.00 uur

docenten: mr. J.J. Trap,
mr. W.K. Bischof,
mr. M.P.A.M. Fruytier
plaats: Amsterdam

punten: 4

prijs: € 550 exclusief BTW
Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-648768

Contracteren arbeidsrecht***

datum: 3 oktober 2002,
10.00-21.00 uur en
4 oktober 2002, 10.00-17.30 uur
docenten:

prof. mr. J.M. van Dunné,
mr S.F. Sagel, mr. M.K. de
Methon Bake, mr. W.K. Bischof,

mr. P.Th. Sick, mr. K.W.M.
Bodewes
plaats: Soestduinen
punten: 14
prijs: € 1.295
Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-647608

Masterclass Jurisprudentie Arbeidsrecht*****

datum: 2 oktober 2002,
16.00-21.00 uur
docenten: prof. mr. G.J.J. Heerma
van Voss, mr. R.A.A. Duk
plaats: Amsterdam
punten: 4
prijs: € 625, exclusief BTW
Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-647608

Bestuursprocesrecht

Bestuursprocesrecht II***

datum: 17 en 18 oktober 2002,
09.00-17.00 uur
docenten: mr. B.J. van Ettehoven,
mr. B.J. Schueler,
mr. drs. Th.G.M. Simons
plaats: Utrecht
punten: 10
prijs: € 1.399 exclusief BTW
Euroforum B.V.,
tel. 040-2974832

Bouwrecht

Collegencyclus

'Aanbesteden in de bouw'*

datum: 10 september 2002,
16.00-19.30 uur,
17 september 2002,
16.00-19.30 uur,
24 september 2002,
16.00-19.30 uur
docenten:
ir. J.P. Papenhuijzen,
mr. J.M. Hebly,
mr. A.P.C.F. Doggen
plaats: Rotterdam
punten: 9

prijs: € 795
Elsevier Congressen,
tel. 070-4415742

Fiscaal recht

Optimale ondernemingsvormen****

datum: 26 september 2002,
09.30-16.15 uur
docenten:
prof. mr. drs. H.P.A.M. van
Arendonk, mr. A.J.A. Stevens,
drs. W. Brink,
mr. drs. J.D.M. Oude Grote
Bevelsberg
plaats: Amersfoort
punten: 4
prijs: € 595 exclusief BTW
Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789684

Gezondheidsrecht

Voedingsbeleid in instellingen***

datum: 18 september 2002,
09.00-17.30 uur
docenten:
prof. mr. J.M. van Dunné,
mr. P.A. Kottenhagen-Edzes,
mr. T.J.C. van Noord,
H. Kornblüt,
M.J.H. Torenvliet-Schoop,
drs. P. van Houten,
L. Hillenga, drs. K. Nijs,
B. Ellenbroek, M. de Haan,
mr. E.H. Hulst
plaats: Rotterdam
punten: 6
prijs: € 500 geen BTW
Instituut voor Milieuschade,
tel. 010-4082651

Huurrecht

Werken met (nieuw) huurrecht***

datum: 30 oktober 2002,
09.00-17.00 uur
docenten:
mr. E.E. de Wijkerslooth-Vinke,

mr. A.S. Rueb,
mr. A.W. Jongbloed,
mr. A.D. Flesseman
plaats: Hilversum
punten: 5
prijs: € 899 exclusief BTW
Euroforum B.V.,
tel. 040-2974832

Ondernemingsrecht

Verdiepingscursus

Vennootschapsrecht***

datum: 18 september 2002,
10.00-17.00 uur,
24 september 2002,
10.00-17.00 uur,
2 oktober 2002,
10.00-17.00 uur,
9 oktober 2002,
10.00-17.00 uur
docenten: mr. F.K. Buijn,
mr. K.J. Visser, mr. J.T. Anema,
prof. mr. W.J. Slagter,
mr. A.F.J.A. Leijten,
mr. drs. R.M. Hermans,
mr. J.W. Bellinghout,
prof. mr. J.B. Huizink,
mr. S.M. Bartman
plaats: Amsterdam
punten: 20
prijs: € 2.100 exclusief BTW
Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-648768

Strategische Allianties***

datum: 10 oktober 2002,
09.30-17.30 uur
docenten: prof. mr. W. Slagter,
dr. J. Bell, prof. D. Schonis,
mr. M. Slotboom
plaats: n.n.b.
punten: 6
prijs: € 695 exclusief BTW
Alex van Groningen Corporate &
Finance Training,
tel. 020-6390008

Verklaring der tekens

- * Actualiteiten (basiskennis vereist)
- ** Introductie
- *** Verdieping I (redelijke basiskennis vereist)
- **** Verdieping II (gedegen basiskennis vereist)
- ***** Specialisatieopleiding

VAN DE ORDE

Actualiteiten

Ondernemingsrecht***

datum: 23 september 2002,
13.30-18.15 uur

docenten:

prof. mr. M.J.G.C. Raaijmakers,
mr. dr. G.J.H. van der Sangen

plaats: Tilburg

punten: 4

prijs: € 305 geen BTW
Universiteit van Tilburg,
tel. 013-4662139

Personen- en familierecht

Praktijkdag Schenken***

datum: 8 oktober 2002,
10.00-17.15 uur

docenten:

mr. T.J. Mellema-Kranenburg,
mr. A.P.M. van Rijn

plaats: Utrecht

punten: 6

prijs: € 550, exclusief BTW
Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-648768

Specialisatiecursus

Alimentatierecht en

-rekenen*****

datum: 8 oktober 2002,
09.30-19.45 uur en

9 oktober 2002, 09.00-16.15 uur

docenten: mr. A.R. van Wieren,
mr. L.H.M. Zonnenberg

plaats: Zeist

punten: 14

prijs: € 1.550

Banning Opleidingen,
tel. 073-6927773

Het nieuwe erfrecht****

datum: 2 oktober 2002,
10.00-17.00 uur, 16 oktober
2002, 10.00-17.00 uur en
30 oktober 2002,

10.00-17.00 uur

docenten:

prof. mr. E.A.A. Luijten,
prof. mr. W.R. Meijer,
mr. M.J. Hoogeveen,
mr. R.J. Holtman

plaats: Garderen

punten: 16

prijs: € 1.395 exclusief BTW
Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789961

Ruimtelijke- orderingsrecht en milieurecht

Basiscursus Ruimtelijke Orderingsrecht**

datum: 25 september 2002,
09.30-16.45 uur en

2 oktober 2002, 09.30-16.45 uur

docenten:

mr. C.W.M. van Alphen,
Th.J.E.A. van der Heijden

plaats: Amsterdam

punten: 10

prijs: € 1.050

Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-647608

Straf(proces)recht

Met de rug naar de toekomst?*****

datum: 25 september 2002,
13.30-17.30 uur

docenten:

dr. A.H.G. Rinnooy Kan,
mr. A.W. Kist, P.M. Koster RA,
F. Halsema,

prof. dr. A.B. Hoogenboom,
prof. dr. ir. B.P.Th. Veltman,
mr. dr. U. van de Pol

plaats: Zeist

punten: 3

prijs: € 395 exclusief BTW
Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789684

Verzekeringsrecht

Nieuw Verzekeringsrecht***

datum: 29 oktober 2002,
09.00-17.00 uur

docenten: mr. T.J. Dorhout Mees,
mr. N. Frenk, mr. R.S. Meijer,

mr. F. Stadermann,

mr. M.J. Tolman,

prof. mr. J.H. Wansink

plaats: Soestduinen

punten: 4

prijs: € 749 exclusief BTW
Euroforum B.V.,
tel. 040-2974832

ADR/Mediation

Theorie Plus*****

datum: 9 oktober 2002,
19.30-21.30 uur,

23 oktober, 19.30-21.30 uur,
6 november 2002,

19.30-21.30 uur,

27 november 2002,

19.30-21.30 uur,

18 december 2002,

19.30-21.30 uur

docent: A.J. Kil

plaats: Utrecht

punten: 10

prijs: € 500 exclusief BTW
The Lime Tree, tel. 030-2255910

Individuele Coaching op mediationvaardigheden*****

datum: 10 september 2002,
13.00-17.00 uur

docent: drs. J. Tellegen

plaats: Bilthoven

punten: 3

prijs: € 225 exclusief BTW
The Lime Tree, tel. 030-2255910

Individuele Coaching op mediationvaardigheden*****

datum: 15 oktober 2002,
13.00-17.00 uur

docent: drs. J. Tellegen

plaats: Bilthoven

punten: 3

prijs: € 225 exclusief BTW
The Lime Tree, tel. 030-2255910

Personalia

BEËDIGD ALS ADVOCAAAT EN PROCUREUR

Arnoldus, mw. mr. V.S.I., Prinses Irenelaan
59 (1077 WV) postbus 7113 (1007 JC)
Amsterdam, tel. 020-5414646,
fax 020-6612827

Beek, mr. J. van der, Zuid-Hollandlaan 7
(2596 AL) postbus 90851 (2509 LW)
Den Haag, tel. 070-3285458,
fax 070-3247997, e-mail
jvanderveek@dbbw.nl

Berk, mw. mr. A.D.I., Brinkzicht 22
(3743 EX) postbus 351 (3740 AJ) Baarn,
tel. 035-5412996, fax 035-5418877,
e-mail laout.info@hetnet.nl

Beuningen, mw. mr. J.J.M. van, Spoorstraat
122 a (6591 GW) postbus 86 (6590 AB)
Gennep, tel. 0485-540600,
fax 0485-540607,
e-mail a.g.heutink@wxs.nl

Blokhuis, mr. F.F., Honthorststraat 10
(1071 DD) postbus 74675 (1070 BR)
Amsterdam, tel. 020-6646131,
fax 020-6645163, e-mail
blokhuis@nolenvanderlist.nl

Bongaards, mr. B.J., Pythagoraslaan 2
(3584 BB) postbus 85250 (3508 AG)
Utrecht, tel. 030-2121566, fax 030-2121160,
e-mail b.bongaards@cmsderks.nl

Borch tot Verwolde, mr. A.Ph. van der,
Marten Meesweg 25 (3068 AV)
postbus 8656 (3009 AR) Rotterdam,
tel. 010-4075051, fax 010-4075135,
e-mail
allard.van.der.borch@nl.landwellglobal.com

Braak, mw. mr. C.E. van den, Lage Mosten
7 (4822 NJ) postbus 3115 (4800 DC) Breda,
tel. 076-5490590, fax 076-5490591

Brunsveld, mw. mr. M.M., Koningin
Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756
(2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000,
fax 070-5153100, e-mail info@prdf.nl

Esch, mw. mr. N. van, Zaadmarkt 84a (7201
KM) postbus 8 (7200 AA) Zutphen, tel.
0575-545455, fax 0575-543566

Fontijn, mr. L.C.A., Weena 355 (3013 AL)
postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam,
tel. 010-2172000, fax 010-2172700,
e-mail lfontijn@houthoff.nl

Gerits, mr. G.J., St. Annastraat 168 (6524
GS) postbus 583 (6500 AN) Nijmegen,
tel. 024-3608768, fax 024-3609390,
e-mail info@gdo-advocaten.nl

Geus, mr. B. de, Koningin Julianaplein 30
(2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den
Haag, tel. 070-5153903, fax 070-5153128,
e-mail b.degeus@prdf.nl

Goeljers, mw. mr. M.C.J.A.M., Storkstraat 22
(3833 LB) postbus 315 (3830 AJ) Leusden,
tel. 033-4321957, fax 033-4321956,
e-mail info@assumdelft.nl

Hermans, mw. mr. E.J., Weena 690 (3012
CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam,
tel. 010-2246560, fax 010-2246319,
e-mail ella.hermans@loyensloeff.com

Hermans, mr. T., Margrietstraat 13
(5401 CH) postbus 18 (5400 AA) Uden,
tel. 0413-339033, fax 0413-339066,
e-mail t.hermans@vanierselluchtman.nl

Hoogendam, mr. M.C., van Stolkweg 10
(2585 JP) postbus 80504 (2508 GM) Den
Haag, tel. 070-3504055, fax 070-3506187,
e-mail info@pettenadv.nl

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan:
adres@advocatenorde.nl

VAN DE ORDE

Boonstra, mw. W. (Drachten): Hofplein 33 (8911 HJ) postbus 2565 (8901 AB) Leeuwarden, tel. 058-2131070, fax 058-2169846, e-mail bauer.boonstra@tiscali.nl

Bos, mr. W. (Den Bosch): Boutenslaan 2 (5615 CW) postbus 48 (5600 AA) Eindhoven, tel. 040-2132888, fax 040-2136280

Bouchez, mr. L.C.: Strawinskyalaan 3051 (1077 ZX) postbus 75453 (1070 AL) Amsterdam, tel. 020-3012307, fax 020-3012313

Brink, mr. M. (Amsterdam): Euclideslaan 51 (3584 BM) postbus 85005 (3508 AA) Utrecht, tel. 030-2595727, fax 020-2595505, e-mail mbrink@vbk.nl

Broek, mr. M.M. van den: Strawinskyalaan 2001 (1077 ZZ) postbus 75640 (1070 AP) Amsterdam, tel. 020-5460170, fax 020-5460736, e-mail info@stibbe.nl

Bruins Slot, mw. mr. M.J.A.C. (Almelo): Pantheon 25 (7521 PR) postbus 109 (7500 AC) Enschede, tel. 053-4804200, fax 053-4804295, e-mail m.j.a.c.bruinslot@kienhuishoving.nl

Buntjer, mr. J. (London/Groot-Brittannië): Frederiksplein 42 (1017 XN) postbus 545 (1000 AM) Amsterdam, tel. 020-5533727, fax 020-5533784, e-mail johannes.buntjer@lovels.com

Cairo, mr. R.A.: Baron G.A. Tindalstraat 150 (1019 TX) Amsterdam, tel. 020-4194630, fax 020-4194628, e-mail robertocairo@het-net.nl

Cordang, mw. mr. A.P.J. (Roermond): Deken van Oppensingel 11 (5911 AA) postbus 490 (5900 AL) Venlo, tel. 077-3548951, fax 077-3545330, e-mail venlo@boelszanders.nl

Demmer, mw. mr. L. (Nieuwegein): Zuidsingel 61 (3811 HD) Amersfoort, tel. 033-4652800, fax 033-4652807, e-mail damman@balienet.nl

Drewes, mw. mr. J.K.: Nicolaas Witsenstraat 14 (1017 ZH) Amsterdam, tel. 020-3208661, fax 020-4272600

Drielsma, mw. mr. M.R.P.: Bezuidenhoutseweg 229 (2594 AL) Den Haag

Drongelen, mr. J., van: Steegoversloot 269 (3311 PN) postbus 381 (3300 AJ) Dordrecht, tel. 078-6149160, fax 078-6317474, e-mail hubers_advocaten@wxs.nl

Durdu-Agema, mw. mr. M.K.: Hillevliet 142a (3074 KE) postbus 52010 (3007 LA) Rotterdam, tel. 010-2151311, fax 010-4864564

Eeden, mr. L.A.M. van den: Boutenslaan 2 (5615 CW) postbus 48 (5600 AA) Eindhoven, tel. 040-2132888, fax 040-2136280

Essed, mr. R.S.A.: Weena 592 (3012 CN) Rotterdam, tel. 010-2010500, fax 010-2010501, e-mail essed@vanmens-wisselink.nl

Fioole, mr. A.J., Van Stolkweg 16 (2585 JR) postbus 85852 (2508 CN) Den Haag, tel. 070-3023080, fax 070-3617815, e-mail fioole@corporatelaw.nl

Franken, mw. mr. A. (Amsterdam): 26 Throgmorton Street, London EC2N 2AN (Groot-Brittannië), tel. 0044-2078263070, fax 0044-2078263080, e-mail agnes.franken@loyensloeff.com

Franssen, mr. J.G.J.E.: Amsteldijk 166 (1079 LH) postbus 75199 (1070 AD) Amsterdam, tel. 020-3016633, fax 020-3016622, e-mail franssen@vanmens-wisselink.nl

Gall, mw. mr. V.C. (Heerenveen): Bloemendalstraat 7 (8011 PJ) postbus 1182 (8001 BD) Zwolle, tel. 038-4272076, fax 038-4272021, e-mail vc.gall@dommerholt.nl

Goossens, mr. P.A.: Boutenslaan 2 (5615 CW) postbus 48 (5600 AA) Eindhoven, tel. 040-2132888, fax 040-2136280

González Pérez, mw. mr. M.E. (Waalre): Paradijslaan 5 (5611 KM) Postbus 831 (5600 AV) Eindhoven, tel. 040-2448970, fax 040-2453080, e-mail egonzalez@claassenadvocaten.nl

Groot, mr. E.P.: Schuitendiep 47 (9711 RB) Groningen, tel. 050-3183144, fax 050-3147506, e-mail vanbladeren@nk.nl

Grijmans, mr. G.J.P.M. (Harlingen): Jongemastraat 9 (8701 JA) Bolsward, tel. 0515-572083, fax 0515-581368

Haak, mw. mr. ing. M.E. (Middelburg): Locatellikade 1 (1076 AZ) postbus 77845 (1070 LK) Amsterdam, tel. 020-3052040, fax 020-3052050, e-mail law@kupwiel.nl

Haarsma, mw. mr. M.H. (Amsterdam): Zuid-Hollandlaan 7 (2596 AL) postbus 90851 (2509 LW) Den Haag, tel. 070-3285311, fax 070-3249788, e-mail mhhaarsma@dbw.nl

Hannema, mr. E.W.J.: Strawinskyalaan 3051 (1077 ZX) postbus 75453 (1070 AL) Amsterdam, tel. 020-3012184, fax 020-3012123, e-mail ep.hannema@nortonrose.com

Harmse, mr. A.: Parnassusweg 126 (1076 AT) postbus 75505 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-5772366, fax 020-5772734, e-mail aharmse@houthoff.nl

Heerebout, mr. J.H. (Utrecht): Eemnesserweg 11-07 (1251 NA) Laren, tel. 035-5313143, fax 035-5317330, e-mail heerebout@steinz.nl

Heloma Lugt, mr. M.R. van (Rotterdam): Prinses Irenestraat 59 (1077 WV) postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam, tel. 020-5414646, fax 020-6612827

Hendriks, mw. mr. A.J.M. (Amsterdam): Beursplein 37 (3011 AA) postbus 30117 (3001 DC) Rotterdam, tel. 010-4051166, fax 010-4124011, e-mail vhenb@vhenb.nl

Hennepfloh, mr. J.J.S. (Voorburg): Dinkel 14 (2491 CG) Den Haag, tel. 070-3208333, fax 070-3208334

Hollander, mr. H.P. den (Nieuwkoop): Burgemeester Visserpark 13-15 (2405 CP) postbus 575 (2400 AN) Alphen a/d Rijn, tel. 0172-494345, fax 0172-424782, e-mail h.denhollander@berntsenmulder.nl

Hoog, mw. mr. L.G.T.: Oranjestraat 6 (2514 JB) postbus 9 (2501 CA) Den Haag, tel. 070-3603151, fax 070-3603422, e-mail denhaag@vandiepen.com

Hoogland, mr. J.P. (Haarlem): Burgemeester Van Karnebeeklaan 19 (2585 BA) postbus 85850 (2508 CN) Den Haag, tel. 070-3547054, fax 070-3501024, e-mail hoogland@law.nl

Hooijman, mw. mr. S.E.M.: Mathenesserlaan 357b (3023 GC) Rotterdam, tel. 010-4770526, fax 010-4767925

Huisjes, mr. S.C.: Haarlemmerweg 333 (1051 LH) postbus 58188 (1040 HD) Amsterdam, tel. 020-5506863, fax 020-5506763, e-mail sander.huisjes@kvdl.nl

Imthorn, mw. mr. A.J.: Nieuwe Keizersgracht 58 (1018 DT) Amsterdam, tel. 020-6237376, fax 020-6230349

Jong, mw. mr. A.J. de (Breda): Singel 243 (3311 KS) postbus 635 (3300 AP) Dordrecht, tel. 078-6393737, fax 078-6393739, e-mail d@borsboomhamm.nl

Jonkers, mr. P.S.: Amstelveenseweg 751 (1081 JE) Amsterdam, tel. 020-4082008, fax 020-4082009

Karkache, mr. S.: Henegouwerlaan 24 b (3014 CA) Rotterdam, tel. 010-4112371, fax 010-4112710

Kellogg, mr. M.W. (New York/Verenigde Staten van Amerika): Frederiksplein 42 (1017 XN) postbus 545 (1000 AM) Amsterdam, tel. 020-5533627, fax 020-5533791

Kloosterziel, mw. mr. G.: Hillegomstraat 12-14 (1058 LS) Amsterdam, tel. 020-4085024, fax 020-4085025, e-mail g.kloosterziel@chello.nl

Koekkoek, mr. R.J.P. (Amsterdam): Boschdijk 15 (5612 HA) postbus 666 (5600 AR) Eindhoven, tel. 040-2977309, fax 040-2433033, e-mail rkoekkoek@akd.nl

Koenen, mr. S.J.P. (Rotterdam): Van Stolkweg 16 (2585 JR) postbus 85852 (2508 CN) Den Haag, tel. 070-3023080, fax 070-3617815, e-mail info@corporatelaw.nl

Kolle, mr. T.M.: Prinses Margrietstraat 10 (1077 LA) Amsterdam, tel. 020-6764314, fax 020-6733562, e-mail till@kolle.nl

Köse, mr. E.: Hillevliet 142 a (3074 KE) postbus 52010 (3007 LA) Rotterdam, tel. 010-2151311, fax 010-4864564

Kraan, mr. drs. P.R.C.: Leidseplein 29 (1017 PS) postbus 2720 (1000 CS) Amsterdam, tel. 020-5517555, fax 020-6267949

Krim, mw. mr. A. (Amstelveen): Willemstraat 24b (1015 JD) Amsterdam, tel. 020-6240323, fax 020-6387302

Kruyskamp, mr. M.J.W. (Cuyk): Max Euwelaan 75 (3062 MA) Rotterdam, tel. 010-2121220, fax 010-2120500

Lieffijn, mr. G.: Drs. F. Bijlweg 8a (1784 MC) postbus 42 (1780 AA) Den Helder, tel. 0223-660114, fax 0223-660354

Linden, mw. mr. H.A. van der (Arnhem): Pythagoraslaan 2 (3584 BB) postbus 85250 (3508 AG) Utrecht, tel. 030-2121111, fax 030-2121333, e-mail general@cms-derks.nl

Linden, mr. O.P. van der: Cornelis Houtmanstraat 21 (3572 LT) postbus 13324 (3507 LH) Utrecht, tel. 030-2758999, fax 030-2302555, e-mail info@vanderlindenadvocaten.nl

Loeb, mr. P.L.: Prinses Irenestraat 59 (1077 WV) postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam, tel. 020-5414918, fax 020-5414657, e-mail paul.loeb@nautadutilh.com

Los-Vlasman, mw. mr. C.M.Th. (Naarden): Stationsplein 10 (1404 AM) postbus 420 (1400 AK) Bussum, tel. 035-6944833, fax 035-6945533, e-mail c.los@hsadvocaten.nl

Ludwig, mr. W.S. (Beilen): Dukatenburg 90/23 (3437 AE) postbus 7165 (3430 JD) Nieuwegein, tel. 030-6051550, fax 030-6051551, e-mail ausma@ausmadejong.nl

Maandag, mw. mr. B.A.S.E.: Haringvliet 86 (3011 TG) postbus 22096 (3003 DB) Rotterdam, tel. 010-4332777, fax 010-4047959, e-mail maandag@rischen-nijhuis.nl

Meent, mr. J.D.: Meent 94 (3011 JP) postbus 21390 (3001 AJ) Rotterdam, tel. 010-4137000, fax 010-4145719

Most, mr. J.J. van der: Meent 94 (3011 JP) postbus 21390 (3001 AJ) Rotterdam, tel. 010-4137000, fax 010-4145719

Mulckhuysen, mw. mr. E.H.: Strawinskyalaan 3037 (1077 ZX) postbus 2508 (1000 CM) Amsterdam, tel. 020-4313440, fax 020-4313316, e-mail liesbeth.mulckhuysen@bdn.nl

Muller, mw. mr. M.E. (Rotterdam): Naaiersstraat 6 (2801 NE) Gouda, tel. 0182-511211, fax 0182-522028

Neervoort, mr. W.G.B.: Meent 94 (3011 JP) postbus 21390 (3001 AJ) Rotterdam, tel. 010-4137000, fax 010-4145719

Oppelaar, mr. H.V. (Amstelveen): Parnassusweg 126 (1076 AT) postbus 75505 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-5772355, fax 020-5772702, e-mail h.oppelaar@houthoff.nl

Os, mr. E. van (Amsterdam): Scharloeweg 33, Willemstad/Curaçao (Nederlandse Antillen), tel. 00599-94618700, fax 00599-94618073, e-mail erik.vanos@spighoff.com

Otter, mr. M.H. den (Den Haag): Lage Mosten 7 (4822 NJ) postbus 3115 (4800 DC) Breda, tel. 076-5490590, fax 076-5490591, e-mail mdotter@lawton.nl

Perdok, mw. mr. K. (Assen): K.R. Poststraat 91 (8441 EN) postbus 612 (8440 AP) Heerenveen, tel. 0513-655555, fax 0513-655550

Pessers, mr. R.L.S.M.: Meent 94 (3011 JP) postbus 21390 (3001 AJ) Rotterdam, tel. 010-4137000, fax 010-4145719

Polak, mw. mr. drs. J.: Herengracht 464 (1017 CA) postbus 15680 (1001 ND) Amsterdam, tel. 020-6262758, fax 020-6272462, e-mail moszkowics.amsterdam@planet.nl

Reintjes, mr. C.W. (Arnhem): Impact 25 (6921 RZ) postbus 1003 (6920 BA) Duiven, tel. 026-3195688, fax 026-3195689, e-mail info@reintjesadvocaten.nl

Reints, mw. mr. M.M.P.E.: Strawinskyalaan 3051 (1077 ZX) postbus 75453 (1070 AL) Amsterdam, tel. 020-3012324, fax 020-3012123, e-mail marielle.reints@nortonrose.com

Ribbink, mw. mr. K.J. (Amsterdam): Koningin Julianaplein 30 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000, fax 070-5153100, e-mail info@prdf.nl

Ritman, mw. mr. I. (Amsterdam): Calandstraat 13-15 (3016 CA) Rotterdam, tel. 010-4365151, fax 010-4360272

Roelen, mr. R.M.G. (Rotterdam): Rijksstraatweg 31 (2171 AJ) postbus 3 (2170 BA) Sassenheim, tel. 071-3082591, fax 071-3082726, e-mail rogie.roelen@akzonobel.com

Roelij, mr. B.G.J.: Boutenslaan 2 (5615 CW) postbus 48 (5600 AA) Eindhoven, tel. 040-2132888, fax 040-2136280

Ruarius, mr. J. (Enschede): Rensingplein 1 (7491 AM) postbus 88 (7490 AB) Delden, tel. 074-3761197, fax 074-3764742, e-mail schrijveradvocaten@introweb.nl

Ruys, mw. mr. P.H. (Amsterdam): Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC) Rotterdam, tel. 010-2240000, fax 010-2240065, e-mail patricia.ruys@nautadutilh.com

Rijpstra, mr. R.M.: Frederiksplein 42 (1017 XN) postbus 545 (1000 AM) Amsterdam, tel. 020-5533600, fax 020-5533777

VAN DE ORDE

Scherer, mr. E. (Amsterdam): 33 Sun Street, London EC2M 2 PY (Groot-Brittannië), tel. 0044-2074225050

Schie, mw. mr. M. van: Strawinskyalaan 3037 (1077 ZX) postbus 2508 (1000 CM) Amsterdam, tel. 020-4313438, fax 020-4313116, e-mail boekel.de.nerree@bdn.nl

Schlatmaker, mw. mr. F.M. (Amsterdam): Zuid-Hollandlaan 7 (2596 AL) postbus 90851 (2509 LW) Den Haag, tel. 070-3285328, fax 070-3285325

Schneider, mw. mr. D. (Arnhem): Binnensingel 3 (7411 PL) postbus 623 (7400 AP) Deventer, tel. 0570-614080, fax 0570-618244

Schoenmakers, mw. mr. M.T. (Bergen Op Zoom): Liesbosstraat 45 (4813 BC) postbus 2005 (4800 CA) Breda, tel. 076-5226470, fax 076-5226413, e-mail info@koch-heuvel.nl

Schrijver, mw. mr. S.E.M. (Arnhem): Frederiksplein 42 (1017 XN) postbus 545 (1000 AM) Amsterdam, tel. 020-5533600, fax 020-5533611, e-mail simone.schrijver@lovells.com

Shannon, mw. mr. C. (Rotterdam): Burgerweeshuispad 301 (1076 HR) postbus 75084 (1070 AB) Amsterdam, tel. 020-5771771, fax 020-5771775, e-mail cshannon@dbbw.nl

Sluijters, mr. S.L. (Rotterdam): Fred. Roeskestraat 100 (1076 ED) postbus 71170 (1008 BD) Amsterdam, tel. 020-5785715, fax 020-5785812, e-mail stephan.sluijters@loyensloeff.com

Smid, mw. mr. A.W.E. (Amsterdam): Wilhelminapark 60-61 (3581 NP) postbus 85450 (3508 AL) Utrecht, tel. 030-2547947, fax 030-2522552, e-mail smid@vanmens-wisselink.nl

Spiegel, mw. mr. J.: Strawinskyalaan 3037 (1077 ZX) postbus 2508 (1000 CM) Amsterdam, tel. 020-5173688, fax 020-4313143, e-mail boekel.de.nerree@bdn.nl

Sijbers, mr. F.H.H. (Hoofddorp): Westplein 12-14 (3016 BM) postbus 23070 (3001 KB) Rotterdam, tel. 010-2772765, fax 010-4360582, e-mail fsijbers@akd.nl

Tillij, mw. mr. M.E.H.G. (Den Haag): Weena 690 (3012 CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam, tel. 010-2246799, fax 010-4129939, e-mail maxine.tillij@loyensloeff.com

Uitert, mw. mr. A.M.J. van: Hoofdstraat 72 (5171 De) Kaatsheuvel, tel. 0416-283292, fax 0416-563289, e-mail info@advocatenkantoorvanuitert.nl

Velde, mr. W. van de: Graafseweg 243 (6532 ZL) postbus 637 (6500 AP) Nijmegen, tel. 024-3781621, fax 024-3781852, e-mail van.delft.tummers@12move.nl

Verstraete, mw. mr. C.M.M. (Laren): Amstelveenseweg 56 (1075 XH) Amsterdam, tel. 020-6273795, fax 020-6273955, e-mail cecileverstraete@cs.com

Vesseur, mw. mr. M.T.: Strawinskyalaan 3037 (1077 ZX) postbus 2508 (1000 CM) Amsterdam, tel. 020-4313439, fax 020-4313418, e-mail marielle.vesseur@bdn.nl

Visser, mw. mr. J.H.C.: Jan van Nassaustraart 55 (2596 BP) postbus 150 (2501 CD) Den Haag, tel. 070-3141900, fax 070-3141901, e-mail info@haagrecht.nl

Vlaming, mw. mr. C.I.M. de (Rotterdam): Anna van Saksenlaan 30 (2593 HT) postbus 93455 (2509 AL) Den Haag, tel. 070-3746371, fax 070-3746333, e-mail devlaming@ekelmansenmeijer.nl

Voerman, mr. J.A. (Rotterdam): Jachthavenweg 121 (1081 KM) postbus 75265 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-6789123, fax 020-6789589, e-mail voerman@van-doorne.com

Voorst, mw. mr. K.A. van (Den Haag): Burgerweeshuispad 301 (1076 HR) postbus 75084 (1070 AB) Amsterdam, tel. 020-5771771, fax 020-5771775, e-mail kavanvoorst@dbbw.nl

Vorst, mr. M.H. van de: Strawinskyalaan 3051 (1077 ZX) postbus 75453 (1070 AL) Amsterdam, tel. 020-3012157, fax 020-3012123, e-mail marcel.vandevorst@nortonrose.com

Vree, mr. A.P. de (Rotterdam): Korsjespoortsteeg 13 (1015 AP) Amsterdam, fax 020-4201457

Weerden, mr. J. van (Den Haag): Tiendweg 14 a (2671 SB) postbus 399 (2670 AK) Naaldwijk

Westeinde, mw. mr. M.G. van 't: Fred. Roeskestraat 100 (1076 ED) postbus 71170 (1008 BD) Amsterdam, tel. 020-5785785, fax 020-5785800

Westrop, mr. A.J.W. van: Roerstraat 1 (1078 LH) Amsterdam, tel. 020-6963000, fax 020-6964008

Woensel, mr. L.P.J.M. van (Breda): St. Antoniusstraat 9 (5616 RT) postbus 63 (5600 AB) Eindhoven, tel. 040-2380600, fax 040-2380666, e-mail lvanwoensel@hollapoelman.nl

Zippelius-Hermans, mw. mr. B.J.: Postbus 92261 (1090 AG) Amsterdam, tel. 020-6635566, fax 020-6636414, e-mail bzippelius@xs4all.nl

NIEUW KANTOOR/ASSOCIATIE

Arkesteijn Hooijman Strafrechtadvocaten (mrs. T. Arkesteijn en S.E.M. Hooijman) Mathenesserlaan 357b (3023 GC) Rotterdam, tel. 010-4770526, fax 010-4767925

Chambers Advocaten (mrs. M.R.P. Drielsma en A.A.M. Ruys-van Essen) Bezuidenhoutseweg 229 (2596 AL) Den Haag

Karkache Advocaten (mrs. S. Karkache en M.A.L. Rahman) Henegouwerlaan 24b (3014 CA) Rotterdam, tel. 010-4112371, fax 010-4112710

Köse & Durdu Agema Advocaten (mrs. E. Köse en M.K. Durdu-Agema) Hillevliet 142a (3074 KE) postbus 52010 (3007 LA) Rotterdam, tel. 010-2151311, fax 010-4864564

Norton Rose (mrs. P.S. van der Beek, S. Blokland, M.M.P.E. Reints, L.C. Bouchez, O.L. Andriess, M.H. van de Vorst en E.W.J. Hannema) Strawinskyalaan 3051 (1077 ZX) postbus 75453 (1070 AL) Amsterdam, tel. 020-3012307, fax 020-3012313

De Rooij en Bos Advocaten (mrs. B.G.J. de Rooij, P.A. Goossens en L.A.M. van den Eeden) Boutenslaan 2 (5616 CW) postbus 48 (5600 AA) Eindhoven, tel. 040-2132888, fax 040-2136280

MEDEVESTIGING

Baumgarten & Hennepf Advocaten (mr. J.J.S. Hennepf) Dinkel 14 (2491 CG) Den Haag, tel. 070-3208333, fax 070-3208334

De Haan Advocaten (mr. S.W.Th.R. Hermens) Louis Armstrongweg 48 (1311 RK) postbus 60194 (1320 AE) Almere, tel. 036-5460040, fax 036-5460041, e-mail info@dehaanadvocaten.nl

NAAMSWIJZIGING

B & W Advocaten te Leeuwarden thans: **Bauer & Boonstra Advocaten**

Van Bladeren/De Bock te Groningen thans: **Van Bladeren Glas Gritter**

Advocatenkantoor Van Bon-Moors te Nijmegen thans: **Van Bon-Moors, van Sommeren en Berendsen Advocaten**

Kamps/Goyaerts/Putters te Den Bosch thans: **KGP Advocaten en Belastingadviseurs**

Korvinus & Knoops Advocaten te Amsterdam thans: **Kovinus Abelen Advocaten**

Kranendonk c.s. te Amsterdam (Z-O) thans: **Kranendonk van Westrop Hupkes Advocaten en Procureurs**

Mark, mw. mr. P.C.A. van der te Rotterdam thans: **Laarhoven-van der Mark, mw. mr. P.C.A.**

De Leeuw Kramer en Duijn te Zaandam thans: **De Leeuw Duijn en Bloem Advocaten**

Meijer, Van der Zwan & Associés te Den Haag thans: **Meijer & Associés**

Boer, mw. mr. L.H.de te Groningen thans: **Poortman-de Boer, mw. mr. L.H.**

Abma Van Eeuwijk te Amsterdam thans: **Schreurs & Van Duin Abma Van Eeuwijk**

Abma Van Eeuwijk te Volendam thans: **Schreurs & Van Duin Abma Van Eeuwijk**

Abma Van Eeuwijk te Purmeren thans: **Schreurs & Van Duin Abma Van Eeuwijk**

Nolst Trenité te Brussel (BELGIË) thans: **Simmons & Simmons Trenité**

BEZOEKADRES/POSTBUS/
TEL./FAX/E-MAIL

Adriaanse & Van der Weel Advocaten te Terneuzen: e-mail info@avdw.nl

AKD Prinsen Van Wijmen te Breda: Bijster 1 (4817 HX) Breda, e-mail info@akd.nl

Alderse Baas c.s. te Joure: Postbus 120 (8500 AC) Joure

Asselbergs & Klinkhamer te Etten-Leur: Bredaseweg 161 (4872 LA) Etten-Leur, e-mail info@asselbergsklinkhamer.nl

Bauer & Boonstra Advocaten te Leeuwarden: e-mail bauer.boonstra@tiscalini.nl

Booij & Partners Advocaten te De Meern: Van Lawick van Pabstlaan 10 (3453 RB) De Meern, e-mail info@booijenpartners.nl

Dingemans & De Meyere Advocaten te Maarssen: Postbus 169 (3600 AD) Maarssen

Van Doorne te Amsterdam: Jachthavenweg 121 (1081 KM) Amsterdam

Fasseur & Partners te Zeist: e-mail info@fasseur.nl

GH Advocaten te Gennep: Postbus 86 (6590 AB) Gennep

Groen Caubo Montessori te Almere: Randstad 22-143 (1316 BW) Almere

Herweijer, mw. mr. A.C. te Amsterdam: Postbus 15965 (1001 NL) Amsterdam

Van den Heuvel Advocaten te Bodegraven: Tolnagelsingel 3 (2411 PV) Bodegraven, tel. 0172-632810, fax 0172-632811

Kaaij Advocaten te Nijmegen: e-mail kaaijadvocaten@planet.nl

Koerselman Advocaten B.V. te Rotterdam: Postbusnummer vervalt

Kranendonk van Westrop Hupkes Advocaten en Procureurs te Zoetermeer: Roerstraat 1 (1078 LH) Amsterdam

Laarman, mw. mr. J.W.E. te Willemstad: Landpoortstraat 11 a (4797 AM) Willemstad

Nawijn Advocaten te Zoetermeer: tel. 079-3203540, fax 079-3203549

Nillessen Legal Services B.V. te Velp: Wassenaerlaan 11 (6881 GE) Velp

Pellicaan cs Advocaten te Rotterdam: Rivium Promenade 190 (2909 LM) Capelle a/d IJssel, postbus 23161 (3001 KD) Rotterdam, e-mail rotterdam@pellicaan.nl

Pellicaan cs Advocaten te Amsterdam: e-mail amsterdam@pellicaan.nl

Samama en Raven Advocaten te Den Haag: Postbus 25780 (2502 HT) Den Haag, e-mail samamaraven@balienet.nl

Schreurs & Van Duin Abma Van Eeuwijk te Volendam: e-mail volendam@abma.nl

Van Tilburg & Beks te Vught: Kerkstraat 76 (5261 CS) Vught

Van Till Advocaten, te Amsterdam: Postbus 75731 (1070 AS) Amsterdam

Tuin & Wamink Advocaten te Kampen: info.kampen@twadvocaten.nl

W & I Advocaten te Den Haag: info@wi-advocaten.nl

Wijnberg Advocaten te Groningen: Zuiderpark 20 (9724 AH) Groningen, tel. 050-5995700, fax 050-5995709

RECTIFICATIE

Ten onrechte is mr. R. Zwiers te Almere vermeld onder het kopje kantoorverplaatsing in advocatenbladnummer 12 van 14-06-2002. De heer mr. R. Zwier is tot heden nog steeds werkzaam op het kantoor **Kooij & Zwiers Advocaten, Randstad 22-46 (1316 BZ) postbus 10264 (1301 AG) Almere, tel. 036-5344895, fax 036-5344945, e-mail rzwiwers8@freeler.nl**

VAN DE ORDE

Literatuur

prof. mr. R. Barents

Procedures en procesvorming voor het Hof van Justitie, deel 45

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

732 p. € 58,95

ISBN 90 268 3955 3

Anne Marie Bos

Geregeld recht

Ars Aequi Libri Nijmegen 2002

356 p. € 27

ISBN 90 6916 394 2

J.L.P. Cahen

Algemeen deel van het verbintenissenrecht

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

€ 54,25

ISBN 90 3870 391 0

mr. J.J. Dammingh

Bemiddeling door de makelaar bij de koop en verkoop onroerende zaken

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

485 p. € 50

ISBN 90 2684 019 5

prof. mr. Th.G. Drupsteen

Een brug te ver

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

32 p. € 12,50

ISBN 90 2684 014 4

mr. G. van Empel,

mr. P.G.F.A. Geerts

Bescherming van de intellectuele eigendom

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

172 p. € 25,85

ISBN 90 2683 892 1

mr. G. van Empel,

mr. J.B. Huizing

Betaling, waardepapier en documentair krediet

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

132 p. € 19,25

ISBN 90 2683 723 2

M. Faure, T. Hartlief

Nieuwe risico's en vragen van aansprakelijkheid en verzekering

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

356 p. € 55

ISBN 90 2684 015 2

M. Lurks e.a.

De grootste gemene deler

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer

404 p. € 20

ISBN 90 2684 004 7

Niels van Manen

De multiculturele samenleving en het recht

Ars Aequi Libri Nijmegen 2002

383 p. € 28,90

ISBN 90 6916 434 5

mr. P.A.M. Meijknecht

Kennismaking met het nieuwe burgerlijk procesrecht

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer

112 p. € 13,50

ISBN 90 2715 093 1

M.J.A. van Mourik

Erfrecht

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

€ 31,50

ISBN 90 2715 335 3

M.J.A. van Mourik

Nieuw Erfrecht

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

€ 31,50

ISBN 90 2715 338 8

mr. H.J. van Kooten

Restitutierechtelijke gevolgen van ongeoorloofde overeenkomsten

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

€ 40

ISBN 90 2683 970 7

W.F. van Kordelaar

Beslissingsondersteuning onderzoek Geestvermogens

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

692 p. € 29,50

ISBN 90 2683 983 9

H. Oudelaar, W.D.H. Asser

Rechtsmiddelen (Studiereeks burgerlijk procesrecht)

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

92 p. € 12,50

ISBN 90 2683 802 6

prof. mr. A. Oskamp

Agenten, terecht

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

40 p. € 12,50

ISBN 90 2683 995 2

prof. mr. L. Timmerman e.a.

Concernverhoudingen

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

160 p. € 28,50

mr. W.E.C.A. Valkenburg

Inleiding fiscaal strafrecht

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

176 p. € 24,50

ISBN 90 2715 305 1

prof. mr. dr. P. Vlas

Met recht verkregen

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

€ 25

ISBN 90 2683 976 6

mr. D.J.B. Wolff

Gelijke behandeling:

oordelen en commentaar 2001

Kluwer Juridische Uitgevers

Deventer 2002

344 p. € 20

ISBN 90 2683 990 1

Disciplinaire

Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak,

bestaande uit mr. A.G. Beets, mr. J.C.P. Ekering, mr. H.J.A. Knijff, mr. I.E.M. Sutorius mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

Voor beide partijen

Raad van Discipline 's-Gravenhage, 25 juni 2001

8037

(mrs. Robbers, Brouwer, Van den Dries, Hengeveld en Vermeulen)

Optreden van een advocaat in een echtscheiding voor beide partijen, het belang van schriftelijk vastleggen van de consequenties van het aangaan van een bepaalde regeling.

- *Advocatenwet artikel 46 (1.5 vereiste van schriftelijke vastlegging, 2.1 wat in het algemeen niet betaamt, 2.4 vermijden van belangenconflicten.*
- *Gedragsregels 2, 7, 8.*

Feiten

Mr. X heeft als advocaat en procureur van klager, en diens echtgenote, hierna: A, een gemeenschappelijk verzoekschrift tot echtscheiding ingediend, nadat hij voor beiden een convenant heeft opgesteld. Klager heeft zich kort nadat de echtscheidingsbeschikking is uitgesproken tot een andere advocaat gewend die voor hem een verzoekschrift heeft ingediend waarin werd verzocht om nihilstelling van de alimentatie omdat het convenant tot stand zou zijn gekomen met grove miskennis van de wettelijke maatstaven. Mr. X heeft in deze procedure de belangen van A behartigd. Klager verwijt mr. X dat hij als gezamenlijk advocaat en procureur is opgetreden maar zijn belangen in het geheel niet heeft behartigd; dat hij niet duidelijk heeft gemaakt dat hij als advocaat van de vrouw alleen optrad en later tegen klager is gaan optreden; en dat hij heeft nagelaten klager erop te wijzen dat hij een eigen advocaat moet inschakelen, terwijl klager overspannen was en zijn belangen niet kon overzien, waardoor hij akkoord ging met een convenant dat nogal van de wet en van wat te doen gebruikelijk is afwijkt en dat voor hem zeer onvoordelig was.

Overwegingen Raad

Bij de beoordeling van de klacht dient voorop te staan dat slechts in uitzonderlijke gevallen een wederpartij met succes kan klagen over de wijze waarop een advocaat de belangen van zijn eigen cliënt behartigt. Het tuchtrecht dient er immers niet toe de advocaat in het voordeel van de wederpartij te beperken in zijn vrijheid om zijn cliënt bij te staan op een wijze die hem en zijn cliënt goedgevoelt. Deze situatie doet zich evenwel in casu niet voor. Het staat vast dat mr. X als advocaat en procureur voor klager en A, een gemeenschappelijk verzoekschrift tot echtscheiding heeft ingediend nadat hij voor beiden een convenant heeft opgesteld, ook al heeft mr. X eerst een bespreking gevoerd met A.

Ten aanzien van de verplichtingen van een gezamenlijke advocaat heeft het Hof van Discipline (2214, 08-07-96; *Advocatenblad* 1997, 680) vastgesteld dat een advocaat die de belangen van beide partijen in een echtscheiding behandelt grote zorgvuldigheid

dient te betrachten en zich ervan dient te vergewissen dat beide partijen de inhoud van de regeling begrijpen. De advocaat dient beide partijen duidelijk te wijzen op hun wederzijdse marges en mogelijkheden en dient ervoor te waken dat wanneer één van beiden genoeg neemt met minder dan hem of haar bij de formele afwikkeling toe zou komen, deze daarin dan uitdrukkelijk instemt en zich rekenschap geeft van de gronden waarop hij of zij dat standpunt inneemt. In het algemeen zal het daarbij van belang zijn dat partijen schriftelijk op hun mogelijkheden en hun voorgenomen toegevingen gewezen worden naast vastlegging van de regeling welke partijen en de gezamenlijke advocaat voor ogen staat.

Het staat vast dat klager in de veronderstelling kon verkeren dat mr. X als gezamenlijk advocaat voor partijen was opgetreden en dat dit voor mr. X kenbaar was. Het stond mr. X niet vrij in de door klager aanhangig gemaakte procedure om tot nihilstelling van de alimentatie te komen, opnieuw voor A op te treden. Daarmee heeft mr. X niet gehandeld zoals een behoorlijk advocaat betaamt.

Het staat vast dat in een aantal van de artikelen in het convenant afspraken zijn vastgelegd die nogal afwijken van de wettelijke bepalingen en wat te doen gebruikelijk is. Mr. X heeft niet schriftelijk vastgelegd dat klager er verstandig aan deed een second opinion in te winnen. Daarmee heeft mr. X het risico genomen dat klager zich later op het standpunt zou stellen dat hij de reikwijdte van zijn beslissingen niet kon overzien.

Mr. X had klager schriftelijk en met klem moeten wijzen op het uitzonderlijk karakter van de overeengekomen regeling ten aanzien van het voortduren van de alimentatieverplichting tijdens een opvolgend huwelijk of samenwonen van A en hem schriftelijk moeten verwijzen naar een andere advocaat, die met A had kunnen bespreken of de betreffende regeling voor klager acceptabel was. Indien klager weigerde naar een andere advocaat te gaan had mr. X zulks schriftelijk aan klager dienen te bevestigen.

Volgt

Gegronde verklaring van de klacht in alle onderdelen en oplegging van de maatregel van enkele waarschuwing.

Tegengesteld belang

Raad van Discipline Leeuwarden, 9 juni 2000

(mrs. Brouwer, Van Duursen, Groenewegen, De Groot en Rotshuizen)

Hof van Discipline, 9 november 2001, no. 3226

(mrs. Fransen, Bekkers, De Jong Schouwenburg, Vermeulen en Kiers-Becking)

Kan een advocaat die is opgetreden voor een maatschap nadien, voor het overgrote deel van de maten, optreden tegen een andere

Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd zijn ook te vinden

op www.advocatenorde.nl en *BalieNet*

maat?

- *Advocatenwet* artikel 46 (2.4.2 Tegenstrijdige belangen van verschillende cliënten).
- Gedragsregel 7.

Feiten

Mr. X heeft op verzoek van de accountant van een maatschap van negen medisch specialisten een (nieuw) maatschapscontract ontworpen, dat in maart met die maten is besproken. Toen is afgesproken dat de maten het concept in eigen kring met eigen adviseurs zouden kunnen doornemen waarna een nadere bespreking zou plaatsvinden. Die laatste werd gehouden in juni waarbij de klager, één van de maten, vertegenwoordigd werd door een eigen rechtskundig adviseur.

In de zomer ontstond een geschil tussen de (meeste) maten en de klager, onder meer over nevenverdiensten van de klager. In november/december liet mr. X namens de meeste maten aan de raadsman van de klager weten dat het voornemen bestond hem de maatschap op te zeggen.

De klacht luidde dat het mr. X, nadat hij aanvankelijk opgetreden was in opdracht van de gehele maatschap, niet vrijstond om namens een zestal leden van die maatschap de klager te laten weten dat het voornemen bestond hem de maatschap op te zeggen.

Overwegingen Raad van Discipline

Aan de orde is de vraag of mr. X – na eerst voor de volledige maatschap te zijn opgetreden als concipiënt van een nieuw maatschapscontract – vervolgens voor diezelfde maatschap, althans een zestal leden, als advocaat mocht optreden tegen de klager.

De Raad beantwoordt die vraag ontkennend. Mr. X maakt onderscheid tussen de maatschap als zodanig en de maten die tezamen de maatschap vormen. De Raad acht dit onderscheid kunstmatig, zeker bij een betrekkelijk kleine maatschap als de onderhavige.

Een maatschap heeft geen rechtspersoonlijkheid en bovendien zijn de maten die als specialisten in een ziekenhuis samenwerken sterk op elkaar betrokken. Dit brengt mee dat mr. X, toen hij (al dan niet via de accountant) de opdracht van de maatschap tot het opstellen van een nieuw maatschapscontract aanvaardde, tevens advocaat van de maten gezamenlijk was.

Uit de notulen van de maatschapsvergadering van maart blijkt dat er binnen de maatschap kritische kanttekeningen werden gemaakt ten aanzien van de inbreng van neveninkomsten van de maatschapsleden, waaronder die van de klager. Op dat moment was er nog geen sprake van een niet aanstonds overbrugbaar belangenconflict.

De Raad kon het dan ook billijken dat mr. X geprobeerd heeft door middel van overleg met adviseurs te komen tot een oplossing. Gaandeweg bleek echter het belangenconflict onoverbrugbaar.

Zodra derhalve mr. X had vastgesteld dat er sprake was van een

niet aanstonds overbrugbaar belangenconflict tussen de maten onderling – hetgeen in casu het geval was – had hij zich moeten terugtrekken.

Volgt gegrondverklaring van de klacht zonder oplegging van een maatregel.

Overwegingen hof

Door tussenkomst van de accountant heeft mr. X in opdracht van de maatschap een eerste concept voor een nieuwe maatschaps-overeenkomst vervaardigd en onder leiding van die accountant deelgenomen aan een bespreking daarvan met belanghebbenden, onder wie de klager.

Een en ander wettigt niet de conclusies dat mr. X vóór of op 12 maart advocaat en behartiger van belangen van de individuele leden van de maatschap is geworden en als zodanig tot die individuele leden in een door de Gedragsregels 7 lid 2 en 7 lid 3 beheerste vertrouwensrelatie is komen te staan.

Na 12 maart hebben de klager en een ander lid van de maatschap zich met het oog op de totstandkoming van een nieuwe maatschapsovereenkomst voor bijstand gewend tot een eigen rechtskundig adviseur.

Mr. X is de belangen van de overige leden van de maatschap gaan behartigen. Dit stond hem vrij. Eens te meer stond het hem vrij tegen de klager op te treden in verband met een situatie die met de totstandkoming van een nieuwe maatschapsovereenkomst niets van doen had.

Volgt vernietiging van de beslissing van de raad en ongegrondverklaring van de klacht.

Noot

Deze casuspositie vertoont enige overeenkomst met die in Hof van Discipline 5 december 1994, no. 1901, *Advocatenblad* 1995, p. 804, waarin het hof overwoog, dat, omdat het belang van de vereniging het gemeenschappelijk belang van alle leden omvat, het een advocaat niet vrijstaat om voor de vereniging én het lid met een beslissende stem op te treden tegen een lid met een minderheidsbelang, ook niet wanneer dat lid wordt bijgestaan door een eigen advocaat.

Nu blijkt het Hof anders te beslissen.

Het argument dat het geschil in november een geheel andere situatie betrof, die niets met de totstandkoming van een nieuw maatschapscontract te maken had kan, in het licht van de beslissing van de Raad, niet echt overtuigen.

Doorstorten van derdengeldrekening

Hof van Discipline, 29 juni 2001, nr. 3139

(mrs. Van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, Meeter, Van Griensven, Sterk en Meulemans)

Raad van Discipline 's-Gravenhage, 14 februari 2000

(mrs. Verhoeven, Gilhuis, Van Oven, Rentema en Verhulst)

Advocaat betaalt gelden die hij op zijn derdenrekening heeft ontvangen van de wederpartij zonder toestemming van de laatste door aan zijn cliënt.

- *Advocatenwet artikel 46 (3.4 Tegenover de tegenpartij in acht te nemen zorg).*
- *Gedragsregel 23.*

Feiten

A stelt dat hij een vordering heeft van f 198.270,13 op klager. De belangen van klager worden behartigd door de Stichting C. In verband met de – door klager betwiste – vordering dient A een faillissementsaanvraag in en legt hij conservatoir beslag op het onroerend goed van klager. De faillissementsaanvraag wordt ingetrokken na betaling van f 15.000. Vervolgens gaat mr. X de belangen van A behartigen. De Stichting bevestigt bij fax van 12 januari 1998 aan mr. X dat zij bereid is om een bedrag van f 183.270,17 te storten op zijn derdenrekening. In de desbetreffende fax vermeldt zij: 'Het bedrag dient gereserveerd te blijven ter voortzetting van de lopende procedure.' Mr. X schrijft bij fax van diezelfde dag aan de Stichting: 'Ik pleit er derhalve voor op zeer korte termijn nu te komen tot definitieve afwikkeling van deze kwestie. Zonder uw andersluidend tegenbericht neem ik aan dat in elk geval deze week uit het depot f 60.000 kan worden betaald en met ingang van volgende week telkens f 10.000. Indien u meent dat een deel van de vordering moet worden betwist, ben ik bereid daarover nader met u in overleg te treden.' Eveneens diezelfde dag ontvangt mr. X bericht van de bank dat het bedrag van f 183.270,17 telefonisch is bijgeschreven op zijn rekening derdengelden.

Op 15 januari 1998 bevestigt mr. X aan de Stichting de ontvangst van genoemd bedrag. Dit faxbericht houdt verder in: 'Van (de externe boekhouder van klager – bew.) begrijp ik dat u heeft voorgesteld tegen betaling van f 170.000 ineens de zaak af te doen. Namens mijn cliënt kan ik u mededelen dat deze daarmee akkoord gaat. Dit betekent dat ik moet retourneren f 13.270,17. Gaarne verneem ik van u (...) op welke rekening ik dit bedrag dien over te maken.'

Bij fax d.d. 17 januari 1998 deelt de Stichting aan mr. X onder meer mee: 'In tegenstelling tot hetgeen u meldt in uw schrijven zijn wij akkoord gegaan met een betaling van f 60.000. Over het meerdere willen wij nog een afspraak maken om de nog aanwezige disputen met u te bespreken. Mochten wij tijdens dit gesprek niet tot een vergelijk komen zit er niets anders op een hernieuwde procedure op te starten. Hierbij geven wij toestemming bovengenoemde f 60.000 uit te keren aan uw cliënt. Het overige bedrag dient gereserveerd te worden op uw derdenrekening.'

Bij brief van 21 januari 1998 laat mr. X aan de Stichting weten dat zijn cliënt bereid is 'als uiterste concessie genoegen te nemen met f 160.000 tegen finale kwijting op voorwaarde dat dit voorstel uiterlijk morgen (...) wordt aanvaard, bij gebreke waarvan het voorstel is vervallen en (cliënt – bew.) aanspraak maakt op volledige betaling van hetgeen hem toekomt.'

Op 30 januari 1998 deelt mr. X aan de Stichting mee dat hij

f 150.000 aan zijn cliënt heeft overgemaakt.

Er ontstaat een geschil tussen A en klager over de vraag of tussen hen in januari 1998 een regeling in der minne werd bereikt. Namens A maakt mr. X een procedure aanhangig waarin de vraag centraal staat of tussen partijen in januari 1998 overeenstemming is bereikt over de betaling van f 170.000 respectievelijk f 150.000.

Klacht en verweer

Klager verwijt aan mr. X dat hij, zonder dat tussen partijen een minnelijke regeling was bereikt, een bedrag van f 150.000 aan zijn cliënt heeft overgemaakt.

Mr. X voert aan dat hij de door de Stichting gestelde voorwaarde om het geld in depot te houden expliciet noch impliciet heeft aanvaard, terwijl hij ook niet de schijn heeft gewekt zich aan deze, volgens mr. X niet gemaakte, afspraak te zullen houden. In de visie van mr. X is met klager een overeenkomst totstandgekomen, op basis waarvan klager aan zijn cliënt tegen finale kwijting f 170.000 zou betalen. Nu hij aan de Stichting had toegezegd om met zijn cliënt te bespreken of deze bereid was het bedrag met f 20.000 te verminderen achtte hij het verantwoord f 150.000 aan zijn cliënt over te maken.

Overwegingen van de raad

In zijn telefax van 12 januari 1998 vraagt mr. X aan de gemachtigde van klager of klager er mee akkoord gaat dat f 60.000 wordt doorbetaald. Hieruit leidt de raad af dat er wel degelijk tussen partijen nadere afspraken zijn gemaakt over de betaling van het door klager gestorte bedrag. Onder die omstandigheden stond het mr. X niet vrij om zonder zich ervan te vergewissen of er tussen partijen werkelijk een regeling tot stand was gekomen, over te gaan tot betaling aan zijn cliënt van f 150.000 van het op zijn derdenrekening gestorte bedrag.

De raad oordeelt de klacht gegrond en legt de maatregel van enkele waarschuwing op.

Overwegingen van het hof

Gesteld noch gebleken is dat het voorstel, vervat in de brief van 21 januari 1998 van mr. X aan de Stichting, (tijdig) is aanvaard door klager, zodat het hof ervan moet uitgaan dat dit niet is geschied.

Gelet op de inhoud van de briefwisseling is het hof van oordeel dat het mr. X niet vrijstond om van het door klager op zijn derdenrekening gestorte depot een bedrag van f 150.000 aan zijn cliënt over te maken, zonder dat hij zich ervan had vergewist dat klager daarmee instemde. Daaraan doet niet af dat de rechtbank in het geschil tussen de cliënt van mr. X en klager voor recht heeft verklaard dat tussen hen in januari 1998 een regeling tot stand is gekomen inhoudende dat klager aan de cliënt van mr. X tegen finale kwijting een bedrag van f 170.000 betaalt, van welk vonnis klager overigens in hoger beroep is gekomen.

Volgt

Bekrachtiging.